

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANA BİLİM DALI

ÇAKALCA KARADOĞAN HÖYÜK KAZISINDA BULUNAN TERRAKOTTA FİĞÜRİNLER

Yüksek Lisans Tezi

Selahattin KANCA

Danışman
Doç. Dr. Akın TEMÜR

SAMSUN
2023

TEZ KABUL VE ONAYI

Selahattin KANCA tarafından, Doç. Dr. Akın TEMÜR danışmanlığında hazırlanan “ÇAKALCA KARADOĞAN HÖYÜK KAZISINDA BULUNAN TERRAKOTTA FİGÜRİNLER” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 09/05/2023 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Yüksek Lisans Tezi Olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı Üniversitesi Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	Sonuç
Başkan	Doç. Dr. Akın TEMÜR Ondokuz Mayıs Üniversitesi Arkeoloji Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Doç. Dr. Hasan KASAPOĞLU Atatürk Üniversitesi Arkeoloji Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Ayla BAŞ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Arkeoloji Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Ahmet TABAK
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım yüksek lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi ?

Evet ☐ (Gerekli ise ekler kısmına ekleyiniz)

Hayır ☒

...../05/ 2023
Selahattin KANCA

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı: ÇAKALCA KARADOĞAN HÖYÜK KAZISINDA BULUNAN
TERRAKOTTA FİĞÜRİNLER

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 05/01/2023 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 7

Tek kaynak oranı : % 2 çıkmıştır.

...../05/2023
Doç. Dr. Akın TEMÜR

ÖZET

ÇAKALCA KARADOĞAN HÖYÜK KAZISINDA BULUNAN TERRAKOTTA FİGÜRİNLER

Selahattin KANCA
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Arkeoloji Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans, Mayıs/2023
Danışman: Doç. Dr. Akın TEMÜR

Bu çalışmada, Samsun'un Atakum İlçesinde yer alan Çakalca Karadoğan Höyüğünde 2009 yılında gerçekleştirilen kurtarma kazısında ele geçen terrakotta figürinler ele alınmıştır. Söz konusu figürinler; tahtta oturan poloslu kybele figürleri, poloslu kybele figürin başları, oturan kadın figürinleri, oturan kadın figürin parçaları, kadın figürin başları, kuşlu kore figürinleri, kouros figürinleri, cinsiyeti tanımlanamayan baş parçaları, kaide parçaları, tanımlanamayan figürin parçaları, bağımsız vücut parçaları, binicili at parçası ve savaşçı başı olmak üzere on üç grup altında incelenmiştir. Yürütülen bu çalışmada amaç, Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen bu figürinleri genel itibarla katalog çalışması şeklinde değerlendirerek bilim dünyasına sunmaktır. Figürinlerde genel olarak; gözler badem şeklinde ve çekik, bazı figürin parçalarında gözlerde göz bebeği mevcut, yüzlerde arkaik döneme özgü gülümseme vardır, saçlar yine arkaik dönem özelliklerini yansıtır şekilde başın arka kısmında, iri yatay ve dikey bukleler oluşturmuş, bazı figürinlerde ise saçlar bukleler halinde göğüs üzerine sarkıtılmıştır.

Alt kısımlarında pişirme esnasında oluşabilecek tahribatı engellemek için buhar tahliye deliklerinin olduğu figürinler de dikkat çekicidir. Çakalca Karadoğan Höyükte ele geçen eserlerden önemli bir grubu da elinde kuş tutan koreler oluşturmaktadır. Bunların haricinde belirtilen kazıda, helenistik döneme tarihlendirilebilecek hareket kazanmış vücut uzuvları da (Kol, bacak, ayak) ele geçmiştir. Çalışmada figürinlerin benzerlerine ulaşılmış ve yapılan değerlendirilmeler neticesinde ele geçen eserlerin farklı tip ve dönemlere ait oldukları görülmüş ve figürinlerin buluntu yerlerinin botros olabileceği kanaatine varılmıştır. Çakalca Karadoğan Höyükte ele geçen figürinlerin arkaik dönem ile birlikte helenistik denemi de kapsadığı söylenebilir. Söz konusu höyükte yapılan çalışmalar sonucunda Samsun'un Arkaik, klasik ve Helenistik dönemi hakkında önemli veriler elde edilmiştir. Ele geçen buluntular eşiğinde yapılan değerlendirmeler sonucu, Samsun'un Miletos kolonisi olduğu, Karadeniz bölgesinde şimdiye kadar tespit edilmiş en erken tarihli Kybele kültünün varlığını gösteren ilk ipuçları Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen figürinler olduğu, antik kaynaklarda geçen kolonizasyon sürecine dair verilen tarih aralığına en yakın arkeolojik materyal grubunun bu figürinler olduğu da söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Arkeoloji, Terrakotta Figürin, Kybele, Çakalca-Karadoğan Höyüğü, Samsun Arkaik Helenistik

ABSTRACT

DISCOVERED AT ÇAKALCA KARADOĞAN MOUND FIGURINES ON TERRACOTTA

Selahattin KANCA

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Studies

Department of Archeology

Master, May/2023

Supervisor: Assoc. Doç. Dr. Akın TEMÜR

In this study, terracotta figurines found in the rescue excavation carried out in 2009 in Çakalca Karadoğan Tumulus located in the Atakum District of Samsun are discussed. The figurines in question; cybele figurines with polos seated on the throne, cybele figurine heads with polos, seated female figurines, seated female figurine parts, female figurine heads, korean bird figurines, kouros figurines, gender unidentified head parts, pedestal fragments, unidentified figurine parts, independent body parts, rider horse fragment and examined under thirteen groups, including the warrior head. The aim of this study is to present these figurines found in Çakalca Karadoğan Tumulus to the scientific world by evaluating them as a catalog study in general. In figurines in general; The eyes are almond-shaped and slanted, some figurine pieces have pupils in the eyes, there are smiles peculiar to the archaic period on the faces, the hair has formed large horizontal and vertical curls on the back of the head, reflecting the characteristics of the archaic period, and in some figurines, the hair is hung in curls on the chest. The figurines with steam evacuation holes on the lower parts to prevent damage that may occur during cooking are also noteworthy. An important group of artifacts unearthed in Çakalca Karadoğan Höyük is the chorea holding a bird in their hands. Apart from these, body parts (arms, legs, feet) that have gained movement, which can be dated to the Hellenistic period, were also found in the mentioned excavation. In the study, similar figurines were reached and as a result of the evaluations, it was seen that the artifacts found belonged to different types and periods, and it was concluded that the find places of the figurines could be botros. It can be said that the figurines unearthed in Çakalca Karadoğan Höyük include the Hellenistic period as well as the archaic period. As a result of the studies carried out in the mound in question, important data were obtained about the Archaic, classical and Hellenistic periods of Samsun. As a result of the evaluations made on the threshold of the unearthed finds, the first clues showing the existence of the earliest dated Cybele cult in the Black Sea region, that Samsun was a Miletos colony, are the figurines found in Çakalca Karadoğan Tumulus, and the closest archaeological site to the date range given in the ancient sources regarding the colonization process. It can also be said that the material group is these figurines.

Keywords: Archeology, Terracotta Figurine, Kybele, Çakalca-Karadoğan Tumulus, Samsun Archaic Hellenistic

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Yapılan çalışmada, Doğu Yunanistan'dan Karadeniz çevresine gelerek koloniler kuran ve geldikleri yerlerdeki yaşam tarzını, mimarisini ve inançlarını da beraberinde getirerek buralarda hayatlarını devam ettirmiş olan Miletos'lulardan kaldığı anlaşılan ve Amisos'ta (Çakalca Karadoğan Höyüğünde) ele geçen terrakotta figürinler ele alınmıştır.

Öncelikle danışmanlığımı kabul ederek tez konumun belirlenmesi süreci dahil olmak üzere, her türlü bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan, akademik olarak her zaman yapıcı eleştirileriyle beni doğruya yönlendiren ve benden hiçbir zaman desteğini esirgemeyen tez danışmanım Doç. Dr. Akın TEMÜR'e, ders hocalarım; Prof. Dr. Vedat KELEŞ'e, Doç. Dr. Davut KAPLAN'a ve Doç. Dr. Davut YİĞİTPAŞA'ya, Tezimin değerlendirme sürecinde yapmış olduğu katkılardan dolayı Doç. Dr. Hasan KASAPOĞLU'na ve Dr. Öğr. Üyesi Ayla BAŞ'a en içten dileklerimle teşekkür ederim. Ayrıca; ders süreci boyunca her türlü çalışma kolaylığını sağlayan, öğretici tavırlarıyla desteklerini esirgemeyen Samsun Müzesi Müdürlüğünden mesai arkadaşlarım, Müdür Vekili Kenan SÜRÜL Beye, Arkeolog Orhan Alper ŞİRİN Beye ve tüm Samsun Müze Müdürlüğü çalışanlarına, Ordu Müzesi Müdürü Mustafa Seyfullah KOLAĞASIOĞLU Beye, ders ve tez hazırlık sürecinde desteklerini esirgemeyen Uzm. Arkeologlar; Hasan ÖZTÜRK, Burcu KAYA, Gözde YENİAY ve Elif İLCAN'a, ayrıca, yüksek lisans sürecinin başından beri manevi destek ve motivasyonları ile her aşamada yanımda olan aile bireylerime ayrı ayrı teşekkürlerimi sunarım.

Selahattin KANCA

Samsun-2023

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI	i
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	ii
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI	ii
ÖZET	.iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
1. GİRİŞ	1
1.1. Amaç	1
1.2. Kapsam ve Yöntem	1
2. SAMSUN'UN COĞRAFİ YAPISI VE ÖZELLİKLERİ İLE SAMSUN'DA YAPILAN ARKEOLOJİK ÇALIŞMALAR.....	4
2.1. Samsun'un Coğrafi Yapısı	4
2.2. Samsun'da Yapılan Arkeolojik Çalışmalar.....	5
2.3. Çakalca Karadoğan Höyüğü Kazısı	8
3. ANTİK ÇAĞDA TERRAKOTTALAR VE YAPIM TEKNİKLERİ	18
3.1. Kil ve Terrakotta	18
3.2. Yapım Teknikleri	18
3.2.1. Kilin Hazırlanması	19
3.2.2. Kilin Şekillendirilmesi	19
3.2.3. Kilin Fırınlanması ve Renklendirme.....	23
3.3. Terrakotta Figürinlerin Kullanım Amaçları	24
4. ÇAKALCA KARADOĞAN HÖYÜĞÜ KAZISINDA BULUNAN TERRAKOTTA FİGÜRİNLER	26
4.1. Tahtta Oturan Poloslu Kybele Figürinleri	26
4.1.1. Poloslu Kybele Figürin Başları	28
4.2. Oturan Kadın Figürinleri	30
4.2.1. Oturan Kadın Figürin Parçaları.....	32
4.3. Kadın Figürin Başları.....	33
4.4. Kuşlu Kore Figürinleri.....	35
4.5. Kouros Figürinleri.....	36
4.6. Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçaları.....	38
4.7. Kaide Parçaları.....	41
4.8. Tanımlanamayan Figürin Parçaları.....	43
4.9. Bağımsız Vücut Parçaları.....	43
4.10. Binicili At Parçası	44
4.11. Savaşçı Başı.....	45
5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	46
KAYNAKÇA	53
EKLER	58
Ek 1. Kataloglar	58
Ek 2. Haritalar	93
Ek 3. Resimler	95
ÖZ GEÇMİŞ.....	126

SİMGELER VE KISALTMALAR

Har.	: Harita
cm.	: Santimetre
m ²	: Metrekare
Çev.	: Çeviri
Env. No.	: Envanter Numarası
Fig.	: Figür
Kat.	: Katalog
m.	: Metre
MÖ	: Milattan Önce
MS	: Milattan Sonra
No.	: Numara
Res.	: Resim
s.	: Sayfa
ss	: Sayfadan Sayfaya
Şek.	: Şekil
Yy.	: Yüzyıl
İTÇ	: İlk Tunç Çağı

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Kazı Çalışması Yapılan Alandaki Açmaların Konumu	9
Şekil 2.2. I No'lu Açmadan Görünüm	10
Şekil 2.3. II No'lu Açmadan Görünüm.....	11
Şekil 2.4. III No'lu Açmadan Görünüm	12
Şekil 2.5. IV No'lu Açmadan Görünüm	12
Şekil 2.6. V No'lu Açmadan Görünüm.....	13
Şekil 2.7. VI No'lu Açmadan Görünüm	14
Şekil 2.8. VII No'lu Açmadan Görünüm.....	14
Şekil 2.9. VIII No'lu Açmadan Görünüm.....	15
Şekil 2.10. IX No'lu Açmadan Görünüm	15
Şekil 2.11. X No'lu Açmadan Görünüm.....	16
Şekil 2.12. XI No'lu Açmadan Görünüm	17
Şekil 2.13. XII No'lu Açmadan Görünüm	17

1. GİRİŞ

1.1. Amaç

Antik dönemlerde yaşamış olan toplulukların geçim kaynakları çoğunlukla; tarım, hayvancılık, avcılık ve deniz ürünleridir. Samsun şehri de bu geçim kaynaklarının tamamına yakınına sahip olduğundan tarihin her evresinde çeşitli topluluklar tarafından yurt edinilmiştir. İnsanoğlu tarihin her evresinde farklı da olsa bir dine inanmıştır. Amisos'ta MÖ 6. yüzyılda yaşamış olan topluluklar tarafından, yaygın olarak tapınım gören Kybele'ye sunumlar yapılmıştır. Çakalca Karadoğan Höyüğü'nde ele geçen terrakotta figürinler de bu durumu desteklemektedir. Çalışmanın amacı Amisos'un arkaik dönem yaşantısına ışık tutmak ve Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen terrakotta figürinleri tarihteki yeri bakımından değerlendirmek olacaktır. Yapılan bu çalışmadaki bir diğer amacımız Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen buluntuları katalog çalışması yapmak suretiyle bilim dünyasına tanıtmaktır.

1.2. Kapsam ve Yöntem

Yapılan bu çalışmada, Çakalca Karadoğan Höyük kazısında ele geçen pişmiş toprak (terrakotta) figürinler ele alınmıştır. Eserler; tahtta oturan poloslu Kybele figürinleri, poloslu kybele figürin başları, oturan kadın figürinleri, oturan kadın figürin parçaları, kadın figürin başları, kuşlu kore figürinleri, kouros figürinleri, cinsiyeti tanımlanamayan baş parçaları, kaide parçaları, tanımlanamayan figürin parçaları, bağımsız vücut parçaları, binicili at parçası ve savaşçı başı olmak üzere onüç grupta altında incelenmiştir. Yapılan çalışma Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen; dört tane bütün yada bütüne yakın tahtta oturan poloslu Kybele heykelciği (Res. 1-4), Altı tane poloslu figürin başı (Res. 5-10), iki tane bütün olarak ele geçmiş tahtta oturan kadın figürini (Res. 11-12), dört tane oturan kadın figürin parçası (Res. 12-16), dört tane kadın figürin başı, iki tane kuşlu kore figürini, üç tane kouros figürini, yirmibir tane cinsiyeti tanımlanamayan baş parçası, onbir tane kaide parçası, beş tane tanımlanamayan figürin parçası, dört tane bağımsız vücut parçası, bir tane binicili at parçası ve bir tanede savaşçı başı üzerinde benzerleriyle kıyaslamalar yapılarak yürütülmüştür. Çalışmanın kapsamı bakımından, Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen figürinlerin yanında Karadeniz'de kolonileşme faaliyetlerine de değinmek yerinde olacaktır. Amisos'un yeri konusunda, Arrianus'un Karadeniz

Seyehati adlı eserinde, Halys Irmağının (Kızılırmak) Sinope'lilerle Amisos'lular arasında sınır olduğu (Har. 2) (Arrianus, 2005: 50), Amisos'un liman kenti olduğu ve Athenai'lilerin kolonisi olduğu, Amisos'tan Iris Irmağı'nın (Yeşilirmak) Karadeniz'e döküldüğü yerdeki Ankön Limanı'na 160 stadia mesafe (yaklaşık 29.6 km.) olduğu, Iris'in ağzından gemiler için demir atma yeri Herakleion'a 360 stadia (yaklaşık 66.6 km.) mesafe olduğu, oradan Thermodon Irmağı'na kadar 40 stadia (yaklaşık 7.4 km.) mesafede olduğu, amazonların ikamet etmiş olduğu söylenen Thermodon'un burası olduğundan söz edilir (Arrianus, 2005: 31). Öte yandan, Latife Summerer'e göre; Halys ve Iris'in verimli hinterlandında, önemli antik kuzey-güney bağlantılı kara yolu ile elverişli konuma sahip, modern kentin 3 km kuzeybatısındaki Toraman Tepe platosu üzerinde, yaklaşık 2.7 km. uzunluğunda (kuzey-güney istikametinde), 1.5 km genişliğinde (doğu-batı istikametinde) ve 159 m. yüksekliğinde Amisos antik kenti bulunur (Summerer, 1999: 22). Pontuslu yazar Strabon, Theopompos'u kaynak göstererek Amisos'tan Miletos'lular tarafından kurulmuş bir koloni olarak bahsetmektedir (Summerer, 1999: 22) MÖ 8. yüzyılın ortalarında Yunan yarımadasında birçok kentin nüfusu artmış, artan bu nüfusa, üretim ve gelir kaynakları yetersiz gelmeye başlamıştır. Bu durum daha fazla toprak ve ticari gelir ihtiyacı doğurmuştur. Miletos, Samos, Ephesos, Lebedos, Teos, Myus, Phokaia, Priene, Kolophon, Klazomenai, Erythrai ve Khios, İonia Bölgesi'ndeki on iki büyük kenti oluşturur. Bu kentler MÖ 800'den önce Panionion Birliği'ni kurarak kıyı şeridini aralarında paylaşmışlardır (Bean, 1997: 4). Lidyalılar İon kentlerinin Anadolu'nun iç kesimlerine ilerlemesine engel olduklarından bu kentler yönlerini Karadeniz kıyılarına çevirmek zorunda kalmışlardır. İon kentleri arasında Ege'nin önde gelen ticaret merkezi konumunda bulunan Miletos, zamanla kolonileşme çalışmalarında öncü rolü üstlenmiştir. Diğer bölgelere nazaran Karadeniz Bölgesi Grekli kolonistlerle daha geç bir dönemde ilişki içerisine girmiştir (Solovyov, 2012: 381). Grekli kolonistler özellikle yaşadıkları toplumun; balıkçılık, maden, köle, tahıl, kereste gibi ihtiyaçlarını karşılamak için Karadenize yönelmişlerdir (Temür, 2018: 664). Karadenize yerleşen İonialılar anavatanlarında sürdürdükleri yaşam tarzını gittikleri yerde de devam ettirmeye çalışmışlardır. Arkeolojik çalışmalar sonucu ele geçen buluntular, Pontos'taki Yunan kentlerindeki halkın Miletos ile aynı kültlere inandığını göstermektedir, mesela Amisos'ta Dionysos kültü ile ilgili bir yapı olabilir (Atasoy, 2005: 97; Atasoy, 2017: 5). Karadeniz kıyılarında Grek kolonizasyon hareketlerinin başlama tarihi net olmamakla birlikte ilk kolonilerin Miletoslular

tarafından MÖ 750 yılından itibaren kurulmaya başlandığı kabul edilmektedir (Temür, 2018: 5). Karadeniz'deki İon koloni faaliyetlerini başlatan kentler içinde; Samos, Smyrna ve Ephesos da yer almasına rağmen, bu kentler Miletos kadar etkili olamamıştır (Tsetskhladze, 2010: 78). Pontus Bölgesi'nde geniş bir alana yayılarak en çok koloniye sahip olan Miletos, Karadeniz üzerindeki ticarete yön veren ana kent halini almıştır. Pontus Bölgesi'nde ticaret alanını genişleten Miletos'un koloni oluşturduğu ilk kentler Amisos, Sinope ve Trapezus'tur (Emir, 2012: 16) (Har. 3) (Şirin ve Kolağasıoğlu, 2016: 5). Miletos bölgede yaklaşık 90 tane koloni kurmuştur (Keleş, 2003: 5). Theopompos'tan yapılan bir alıntıya istinaden Strabon da Amisos'un ilk kez Miletoslular tarafından kolonileştirildiğini belirtir (Strabon, 2000: 26). Ayrıca Tsetskhladze, koloni edinmek amacıyla MÖ 564 yılında Miletos'luların Amisos'a geldiklerine ifade eder (Tsetskhladze, 2010: 80). İlk kez Arkaik Dönem'de tarih sahnesine çıkan Amisos, Miletos'lular tarafından özellikle ticari yönden örgütlenmiştir. Amisos'un MÖ 6. yüzyılın ortalarından Bizans çağına kadar kesintisiz yerleşim gördüğü söylenebilir (Temür-Şirin, 2018: 237; Temür ve Özbilgin, 2021: 309).

2. SAMSUN'UN COĞRAFI YAPISI VE ÖZELLİKLERİ İLE SAMSUN'DA YAPILAN ARKEOLOJİK ÇALIŞMALAR

2.1. Samsun'un Coğrafi Yapısı

Samsun, Karadeniz Bölgesinin Orta Karadeniz Bölümünde, Canik Dağları'nın kuzeyi ile Karadeniz'in güneyi arasındaki kıyı şeridinde, doğu – batı ve güney uzantılı, genelde düz olan alanlardan oluşmuştur (Atalay ve Mortan, 1997: 75; Kıymet, 2004: 15). Samsun'un; batısında Sinop, doğusunda Ordu, güney batısında Çorum, kuzeyinde Karadeniz, güneyinde ise Amasya ile Tokat illeri bulunmaktadır (Har. 1) (Morpa, 2012: 45), Konum olarak Samsun; 40° 50' 07" - 41° 44' 07" kuzey enlemleri ile 39° - 37° 10' 31" doğu boylamları arasında bulunur (Yılmaz ve Zeybek, 2016: 1). Samsun İli 17 İlçeye bölünmüştür, bunlar; Terme, Salıpazarı, Ayvacık, Çarşamba, Tekkeköy, Canik, İlkadım, Atakum, 19 Mayıs, Bafra, Alaçam, Yakakent, Ladik, Asarcık, Kavak, Havza ve Vezirköprü'dür. Bunlardan; Canik, İlkadım ve Atakum merkez ilçeleri oluşturmaktadır.

Samsun'un coğrafi yapısı ve yer şekilleri bölgede bulunan diğer illere göre daha düz ve engebesiz olduğundan tarım ve hayvancılığa elverişlidir. Bölgede dağlar güneye doğru çekilmiş durumdadır. Yeşilırmak ve Kızılırmak Samsun'dan denize dökülen iki büyük nehirdir. Yeşilırmak'ın denize döküldüğü yerde Çarşamba Ovası oluşurken, Kızılırmak'ın denize döküldüğü yerde ise Bafra Ovası oluşmuştur (Har.1), bu ova, 175.000 hektar (Anonim: 2022: 1) alana sahiptir. Çekerek Irmağı ve Kelkit Çayı da kaynağını bölge dışından alır ve Yeşilırmak'la birleşerek Çarşamba Ovası'ndan Karadeniz'e ulaşmaktadır. Yeşilırmak Deltası'nın oluşturduğu Çarşamba Ovası 53.300 hektar (Anonim: 2022: 1) tarım arazisi ile Karadeniz'in büyük ovalarının başında gelmektedir. Kızılırmak ve Yeşilırmak dışında, Samsun'da irili ufaklı pek çok akarsu bulunmaktadır (Yılmaz ve Zeybek, 2016: 1; Hekimoğlu, Altındağ, vd., 2007: 4). Samsun'da yağışlar, Doğu Karadeniz Bölümünde bulunan illere göre daha azdır. Bölgede yağışlar yıl içerisinde dengeli dağıldığından kurak mevsim yok denilebilir. Canik dağları kıyı kesim ile iç kısmı ayıran önemli dağ sırasını oluşturur. Özellikle Yeşilırmak ile kolları tarafından parçalanan bu sıradağların yanında, Kocadağ, Sıralıdağ ve Hacılar Dağı bölgenin diğer yüksek dağlarıdır. Bu dağların ortalama yükseklikleri 1500 m. civarındadır (İzbrak, 1976: 18). İç kısımlarda bulunan Vezirköprü'nün güneyinde Kunduz Dağı ile onun da güneyinde yer alan

Tavşan Dağı da bölgede bulunan önemli dağ kitlelerindendir (Yılmaz ve Zeybek, 2016: 17; Hekimoğlu, Altındeğer, vd., 2007: 3). Samsun'da bunların haricinde farklı yükseltilerde irili ufaklı tepeler de mevcuttur. Batıda, Alaçam'da bulunan Uluçay, kuzeyde Karadeniz, doğuda, Taflan Deresi ile güneyde sıra dağlarla çevrili olan ovanın, batı kesiminde kıyı kordonları ile göller yer almaktadır (Atalay, 1997: 106; Yılmaz, 2007: 1-2). Samsun ili göller bakımından da zengindir. Tektonik kökenli tek doğal gölü Ladik Gölü'dür.

Samsun genelde bulunan plato ve dağların topografik yapısı yüksek değildir (Anonim, 2022: 1). Kıyıya paralel uzanan sıradağların alçaldığı bir noktada Kızılırmak ve Yeşilirmak tarafından sulanan verimli ovaların, iskan tarihi bakımından yaklaşık MÖ 4. binden itibaren kullanılan (Bafra İkiztepe) ve Orta Anadolu'ya giden tek yolun başlangıç noktasıdır. Yüzyıllardır değişmeyen bu yol güzergahını bugünkü karayolu ile demir yolu aynen takip etmektedir (Atasoy, 1997: 106). Bölgede antik dönem yerleşimleri; çoğunlukla; verimli nehirlerin kıyılarında, tarihi ticaret yolları güzergahında ve stratejik öneme sahip noktalarda kurulmuştur.

2.2. Samsun'da Yapılan Arkeolojik Çalışmalar

Orta Karadeniz Bölümünde bulunan Samsun'da değişik dönemlerde pek çok arkeolojik çalışma yapılmıştır. Yazılı kaynaklarda adı Amisos (Strabon, 2000: 14). olarak geçen kent günümüzde Samsun'un kuzeybatısındaki Toroman Tepe ve çevresinde yayılım göstermektedir (Anonim, 2022: 1). Kent, Miletoslu kolonistlerin bölgeyi ele geçirmesi ve burada bir emporion kurmasıyla değer kazanmıştır (Kaya ve Temür, 2021: 143). Samsun'da yapılan arkeolojik çalışmaların ilki 1883 yılında Kavak İlçesinde yer alan Çamurlu Tepe (Çirişli Tepe)'de, A. Biliotti önderliğinde gerçekleştirilmiştir. Çamurlu Tepe'deki incelemelerde Roma dönemine tarihlenen iki dilli yazıtlar ile çokça pişmiş toprak eser gün ışığına çıkarılmıştır (Dönmez, 2000: 23) Samsun'da gerçekleştirilen ilk önemli arkeolojik kazı çalışması, 1907'de Müze-i Hümayun önderliğinde T. Makridy tarafından, Akalan Kalesi'nde yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda Geç Demir Çağına tarihlenen, çanak-çömlek ile pişmiş toprak kaplama levhası bulunmuştur (Macridy, 1907: 167; Dönmez, 2004: 67;) 1920'li yıllarda Von Der Osten tarafından Samsun, Kavak-Kaledoruğu ve Lâdik gibi yerleşmelerde arkeolojik araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalar neticesinde Kavak-Kaledoruğu'nda, bölgenin kıyı kesimine doğru höyük tipi yerleşmelerin olduğu saptanmıştır. Ayrıca; modern şehrin antik Amisos'un yamacına kurulduğu ve

tümölüsleriyle de ünlü olduğu ve bunlardan iki tanesinin kesinlikle kral mezarı olduğu tespit edilmiştir (Osten, 1929: 29). 1940'da Orta Karadeniz Bölümünde geziler yapan K. Kökten, Samsun'un Tekkeköy İlçesinde yaptığı yüzey araştırmaları neticesinde, Paleolitik ile Mezolitik Çağ'a ait birçok mağara ile küçükü büyüklü kaya sığınakları tespit etmiştir (Kökten, 1941: 21). 1940 ve 1942 yıllarında K. Kökten, N. Özgüç ve T. Özgüç, Samsun'da yer alan Dündartepe, Tekkeköy ve Kavak (Kaledoruğu)'da kısa süreli kazı çalışmaları gerçekleştirmişlerdir (Özgüç vd., 1945: 3659; Kolağasıoğlu, 2009: 6). Aynı grup, Bafra-Alaçam arasında yüzey araştırmaları gerçekleştirerek; Şirlek Tepe, İkiztepe ve Sivri Tepe gibi yerleşmeleri bilim dünyasına kazandırmış ve daha sonraki çalışmalarında; Havza, Lâdik, Vezirköprü, Suluova kesimlerinde de araştırma gezilerinde bulunmuşlardır (Dönmez, 2000: 24; Kolağasıoğlu, 2009: 6).

1946'da kurtarma kazısı gerçekleştirilen Lerdüğe Tümölüsleri ve İkiztepe Tümölüsü'ne ilişkin bilimsel yayınlar yapılmıştır. 1950'li yılların başında, Kastamonu Müze Müdürlüğü tarafından, Batı Karadeniz ile Orta Karadeniz Bölümlerinde yüzey araştırması yapılmış ve Samsun'un Bafra İlçesi gezilerek, yeni yerleşim alanları tespit edilmiş, bunun yanında İkiztepe ve Şirlek Tepe'de incelenmiştir (Dönmez, 2000: 24; Kolağasıoğlu, 2009: 6). 1955'de C. Burney; Samsun, Tokat ve Sinop'u dolaşarak, Samsun Alaçam-Gökçeboğaz Tepe'yi inceleyip bilim dünyasına sunmuştur (Burney, 1956: 179). 1970'de ise, J. A. Dengate, Sinop ile Samsun'da yüzey araştırması gerçekleştirmiştir (Dengate, 1978: 245; Kolağasıoğlu, 2009: 7).

1971 ve 1977 yılları arasında Samsun'da, U. Bahadır Alkım önderliğindeki ekip tarafından kapsamı geniş yüzey araştırmaları yapılmıştır. U. Bahadır Alkım, tarafından yapılan çalışmalar neticesinde, MÖ 2. bin yerleşimlerinin, Bafra'nın batısı ve güneybatısı ile güneyi, Kızılırmak Havzası ile onun batısında yoğunluk kazandığı ifade edilmiştir (Kızıltan, 1992: 213). 1974 yılına gelindiğinde, Bafra İlçesinde bulunan İkiztepe'de yine U. Bahadır Alkım başkanlığında kazılara başlanmıştır. 1981'de Bahadır Alkım'ın vefat etmesinden sonra İkiztepe Kazısı, Ö. Bilgi başkanlığında devam etmiştir. 1980'li yıllarda, İkiztepe Höyüğü'nde Ö. Bilgi öncülüğünde gerçekleştirilen kazılar sonucu bulunan ve bilim dünyasına kazandırılan dromoslu mezar, bölgede yer alan ikinci tümölüs kazısı olmaktadır. İkiztepe Höyüğü Tepe bir'de İTÇ III'de bulunan ve bin m²'nin üzerinde alanı kaplayan ölü gömme

yeri önemlidir (Kıymet, 2004: 34). Ö. Bilgi, İkiztepe’de özellikle mezarlıkta ele geçirilen arsenikli bakır eserlerin, üretildikleri yerler ile bakır ve arsenik yataklarını tespit etmek için, 1987-1988 ve 1997-1999 yıllarında Samsun İli; Havza, Bafra ve Vezirköprü, Sinop İli, Durağan İlçesinde Amasya İli, Merzifon ile Gümüşhacıköy İlçelerinde yüzey araştırmaları yapmıştır (Bilgi, 1990: 213; Bilgi, 1999: 492; Dönmez, 2000: 26).

M. Özsait öncülüğünde 1986 yılında başlatılmış olan yüzey araştırmaları, Orta Karadeniz Bölümünün geniş kapsamlı arkeolojik çalışmalarından birisidir. Belirtilen yüzey araştırmaları; Samsun’un Lâdik, Tokat’ın Merkez İlçe, Erbaa ve Reşadiye, Amasya’nın Merzifon, Gümüşhacıköy, Hamamözü, Suluova, Göynücek ve Taşova; ile Ordu’nun Mesudiye İlçelerinde gerçekleşmiştir (Özsait, 1999: 36).

Ş. Dönmez, 1997-1999 yıllarını kapsayacak şekilde; Samsun Merkez, Ayvacık, Çarşamba, Alaçam, Bafra, Asarcık, 19 Mayıs, Tekkeköy, Terme, Kavak, Vezirköprü, Lâdik ve Havza İlçelerinde yüzey araştırmaları yapmıştır (Dönmez, 2000: 27; Kolağasıoğlu, 2009: 8). 2005-2006 yıllarında Samsun, Vezirköprü İlçe sınırları içerisinde bulunan Oymaağaç Höyüğünde, R. M. Czichon ve ekibi tarafından bir takım yüzey araştırmaları yürütmüştür (Czichon, 2008: 187 vd.; Kolağasıoğlu, 2009: 8). Vezirköprü Oymaağaç Höyüğü ile çevresinde yürütülen yüzey araştırmaları sonucunda, üzerinde Hitit dönemi çivi yazısı bulunan tablet kalıntıları ile Hitit Çağı, Assur Koloni dönemi, Orta Demir Çağı’na tarihlendirilen çanak-çömlek parçaları ve hiyeroglif yazılı bullalar ele geçirilmiştir (Kolağasıoğlu, 2009: 16). 2005 yılında Oymaağaç Höyük’te R. M. Czichon başkanlığında başlanan kazı çalışmalarına devam edilmektedir (Anonim, 2021: 1).

1991 yılında Samsun kenti civarında Samsun Müze Müdürlüğü tarafından, gerçekleştirilen kazılarda, konglomera türü tortul kayaya oyularak oluşturulan, sandık biçimli onüç mezar, gün yüzüne çıkarılmıştır. Mezarlara, inhumasyon geleneğine uygun, gömü uygulandığı, ölülerin dorsal şekilde yerleştirildiği görülmüş, mezarların içerisinden çıkan ölü hediyeleri dikkate alınarak yapılan değerlendirmede bu mezarlar Hellenistik Çağ’a tarihlendirilmiştir. 2006 ve 2010 yılları arasında gerçekleştirilen Samsun İli, İlkadım İlçesinde yer alan Amisos antik kentinde gerçekleştirilen sondaj ve kurtarma kazısı çalışmaları, bölgedeki kültür varlıklarının gün yüzüne çıkarılması bakımından önemli veriler ortaya koymuştur.

Samsun Müze Müdürlüğü tarafından 2009 yılında Çakalca Karadoğan Höyüğü kurtarma kazısı gerçekleştirilmiş ve MÖ 6. yüzyılın ortalarına tarihlendirilen buluntular ele geçirilmiştir (Şirin ve Kolağasıoğlu, 2016: 37; Şirin, 2020: 514). 2010'da Samsun İli, Kavak İlçesi, Köseli Köyü, Giran civarında bulunan iki tümülüste Samsun Müze Müdürlüğü tarafından temizlik çalışmaları yapılmıştır.

Samsun sınırları içerisinde, başta Büyükoyumca, Baruthane Tümülüsleri, Atakent olmak üzere; Büyük Kolpınar, Toptepe, Kuşçulu, Uzgur, Toybelen, Kalkancı, Dondortepe Tümülüsleri belirlenip, bu tümülüsler Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararıyla da tescil edilmiştir. Bunlardan; Baruthane, Toptepe, Dondortepe Tümülüslerinde kazı ve temizlik çalışmaları gerçekleştirilerek, tümülüsler hakkında birtakım bilimsel verilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Antik Amisos Kenti nekropolü dışında, Roma döneminde önemli yerleşim yeri olan Vezirköprü- Neoklaudiopolis çevresinde de A. Temür tarafından yüzey araştırması yapılmış ve çok sayıda Hellenistik ve Roma Çağı kalıntısına rastlanmıştır (Temür ve Yiğitpaşa, 2020: 624).

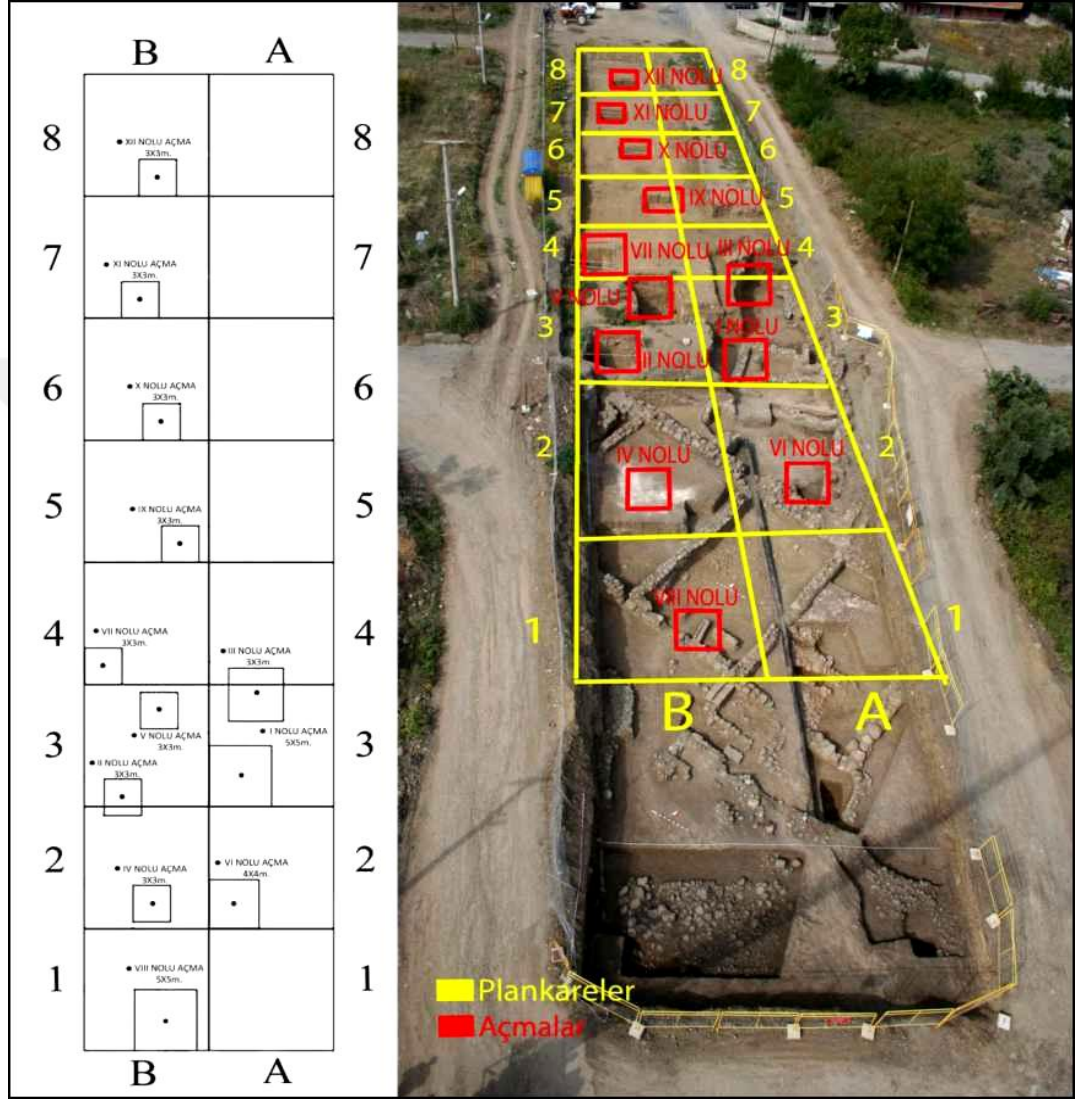
Yine Samsun Müze Müdürlüğü tarafından 2021 yılında Vezirköprü ilçesi Özgüney Mahallesi'nde gerçekleştirilen kurtarma kazısında MS 6. yüzyıla tarihlenen kilise kalıntısı ortaya çıkarılmıştır.

2021 yılında Samsun Müze Müdürlüğü tarafından Atakum İlçesinde bulunan Dombalak Tepe'de A. Türker'in danışmanlığında kazı çalışmaları başlamıştır.

2.3. Çakalca Karadoğan Höyüğü Kazısı

Çakalca Karadoğan Höyüğü (Res. 70) (Şirin ve Kolağasıoğlu, 2016: 8; Şirin, 2020: 514), Samsun İlinin Atakum İlçesinde yer almaktadır. 2009 yılında Atakum İlçesi Kurupelit Mevkiinde tramvay yol yapım çalışmaları sırasında bir takım arkeolojik esere rastlanılmış (Res. 69) (Şirin ve Kolağasıoğlu, 2016: 16; Şirin, 2020: 514) ve bunun sonucu bölgede Samsun Müze Müdürlüğü tarafından kurtarma kazısı gerçekleştirilmiştir. Yapılan kazı çalışmaları neticesinde Arkaik ve Klasik Dönemlere tarihlendirilen birtakım buluntular ortaya çıkarılmıştır (Şirin ve Kolağasıoğlu, 2016: 6; Şirin, 2020: 514). Kazı esnasında; terrakotta figürinler, taş döşemeli yol, odalardan oluşan mekan kalıntıları (Res. 71) (Şirin ve Kolağasıoğlu, 2016: 9; Şirin, 2020: 520), kabartmalı kalypter ve stroter parçaları, grafitili seramik parçaları, renkli fresko parçaları, demir ve bronz çiviler ile karşılaşmıştır. Çakalca

Karadoğan Höyüğü kazı çalışmaları 10 m²'lik plankarelerde 12 adet açmada gerçekleştirilmiştir (Samsun Müze Müdürlüğü Raporu, 2009: 136). Aşağıda, bu açmalar ve yapılan çalışmalar fotoğraflarlar (Şirin, 2020: 526-534). eşliğinde sırasıyla ele alınmıştır (Şek. 2.2-2.13).

Şekil 2.1. Kazı Çalışması Yapılan Alandaki Açmaların Konumu

I No'lu Açma; A3 plankarenin (Şek. 2.1.) (Şirin ve Kolağasıoğlu, 2016: 7; Şirin, 2020: 526) güney köşesinde yapılan çalışmada çeşitli dönemlere ait farklı formlarda seramik parçaları gün yüzüne çıkarılmıştır. Bu formlar içerisinde, pithos ve çatı kiremit parçaları çoğunluktadır. Ayrıca, Attika siyah ve kırmızı figür tekniğinde yapılmış (Şirin, 2020: 522) çeşitli formlarda seramik parçaları ve yerli üretim olabilecek, günlük kullanım seramik parçaları da gün yüzüne çıkarılmıştır. Mimari yapı kalıntısı olduğu anlaşılan taş dizelerine rastlanmıştır. Kuzeydoğu yönünden güneybatı yönüne doğru, alanın kuzeybatı kesiti üzerinde kaba moloz

taşlardan bir duvar örgüsü ile karşılaşmıştır.

Açmanın içerisinde yoğun olmamakla birlikte devetüyü astarlı şerit boyalı ve taralı seramik parçalarına da rastlanmıştır. Açmada kazının ilerleyen bölümünde toprakta yanık izleri ile de karşılaşmıştır. Söz konusu açmada yine farklı seviyelerde temel kalıntıları ortaya çıkarılmış ve bu temel kalıntılarının birbirleriyle bağlantısının olmadığı anlaşılmıştır (Şek. 2.2.). Üst kısımdaki temelde kullanılmış taş dizileri kaba yontu taşlardan seçilmiş ve doğrusal hatları yoktur. Daha alt seviyede bulunan taş dizileri ise, daha küçük taşlardan oluşmakta ve özenli bir şekilde yerleştirilmişlerdir.

Şekil 2.2. I No'lu Açmadan Görünüm

II No.'lu Açma; B3 plankaresinin (Şek. 2.1.) güney köşesinden başlanarak 3x3 m. ebatlarında oluşturulmuştur (Şek. 2.3.). Bu açmada yürütülen çalışmada herhangi bir kültür izine rastlanmamıştır.

Şekil 2.3. II No'lu Açmadan Görünüm

III No.'lu Açma; A3 plankaresinin (Şek. 2.1.) batı köşesinde 3x3 m. ebatlarında gerçekleştirilmiştir. Açma, ortaya çıkan mimari yapı doğrultusunda genişletilerek derinleştirilmiş ve çalışmanın devamında kuzeydoğu-kuzeybatı doğrultusunda uzanan irili-ufaklı taşlardan oluşmuş bir yığıntı ile karşılaşmıştır (Şek. 2.4.). Ortaya çıkan taş yığının sona erdiği güneydoğu kısmında yer yer yanık izlerinin olduğu toprak yüzeye rastlanmıştır.

Açmada yürütülen çalışmalar neticesinde, çok sayıda attika üretimi siyah figürlü ve kırmızı figürlü seramik parçaları ile karşılaşmıştır. Ayrıca, söz konusu açmada çok sayıda terrakotta figürin parçası da ele geçen önemli buluntulardandır (Res. 69). Açmadaki duvarlardan bağımsız, yüzeye yakın, taş örgülü iki duvar kalıntısı ile daha karşılaşmıştır (Res. 72) (Şirin, 2020: 529).

Şekil 2.4. III No'lu Açmadan Görünüm

IV No.'lu Açma; B2 plankaresinde (Şek. 2.1.) gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda çift sıra kaba taş örgülü mimari kalıntılara rastlanmıştır (Şek. 2.5.). Söz konusu açmada çatı kiremidi parçaları ve sıva kalıntıları da ele geçirilmiştir (Şirin ve Kolağasıoğlu, 2016: 11; Şirin, 2020: 521). Yapının tabanında yanık izlerine de rastlanmıştır. Bunların haricinde herhangi bir kültür kalıntısı ile karşılaşılmamıştır.

Şekil 2.5. IV No'lu Açmadan Görünüm

V No.'lu Açma; B3 plankaresinin kuzey köşesinin (Şek. 2.1.) yaklaşık 2 m. Güneybatısında 3x3 m. ebatlarında gerçekleştirilmiştir. Yüzeyden 2.7 m. derinliğe

kadar inilmiştir. Açmanın kesitleri takip edildiğinde herhangi bir kültür izi ile karşılaşılmamıştır. Açmada, kuzey köşesinden güneydoğuya ve güneybatıya doğru genişleyerek 1.5x1.5 m. ölçülerinde sondaj alanı belirlenmiş, böylece seviye inme çalışmalarına devam edilmiş (Şek. 2.6.), ancak, bu kısımda da her hangi bir kültür izi ile karşılaşılması üzerine yürütülen çalışmalar sonlandırılmıştır.

Şekil 2.6. V No'lu Açmadan Görünüm

VI No.'lu Açma; A2 plankaresinin güney köşesinden (Şek. 2.1.) başlayan 4x4 m. ebatlarında olan VI numaralı açmanın, kuzeydoğu kesiti ve güney kesitinde kaba moloz taşlardan oluşmuş düzenli taş sıralarına rastlanılmıştır (Şek. 2.7.). Söz konusu açmada sürdürülen çalışmaların devamında herhangi bir kültür varlığı ile karşılaşılması üzerine bu açmada da çalışmalar sonlandırılmıştır.

Şekil 2.7. VI No'lu Açmadan Görünüm

VII No.'lu Açma; B4 plankaresinin güney köşesinden (Şek. 2.1.) 3x3 m. ebatlarında gerçekleştirilmiştir (Şek. 2.8.). Yüzeyden 2.6 m. derinliğe inilmesine rağmen herhangi bir kültür varlığı ile karşılaşılmamıştır. Açmanın kuzeybatısını kapsayacak şekilde güneydoğuya doğru 1.5x1.5 m. ölçülerinde bir sondaj alanı belirlenerek bu kısımda seviye düşürme çalışması sürdürülmüş ancak, burada da herhangi bir kültür izine rastlanmaması üzerine yürütülen çalışmalar sonlandırılmıştır.

Şekil 2.8. VII No'lu Açmadan Görünüm

VIII No.'lu Açma; B plankaresinin kuzeydoğu köşesinde 5x5 m. ölçülerinde

sürdürülmüştür. Çalışma sırasında, kare şeklinde kesilmiş blok taş sıralarından oluşan temel kalıntısı ve konglomeradan yapılmış bir oluk ortaya çıkmış (Şek. 2.9.) ve oluk üzerinde yığıntı halinde sıva ve kiremit parçaları ile karşılaşmıştır (Şirin ve Kolağasıoğlu, 2016: 12; Şirin, 2020: 521).

Şekil 2.9. VIII No'lu Açmadan Görünüm

IX No.'lu Açma; B5 plankaresinin doğu köşesinde (Şek. 2.1.) 3x3 m. ebatlarındaki alanda gerçekleştirilmiştir (Şek. 2.10.). Söz konusu açmada yüzeyden 2.4 m. derinliğe kadar inilmiştir. Yapılan çalışmalarda herhangi bir kültür varlığı ortaya çıkmaması üzerine çalışmalar tamamlanmıştır.

Şekil 2.10. IX No'lu Açmadan Görünüm

X No'lu Açma; B6 plankaresinin doğu köşesinden 3x3 m. ebatlarındaki alanda

gerçekleştirilmiştir. Çalışmalarda yüzeyden 2.4 m. derinliğe inilmiş ancak açmada herhangi bir kültür izi ile karşılaşılmasıdır. Ancak, dolgu toprak içinde başka bir yerden geldiği değerlendirilen çakmaktaşıdan yapılmış kesici obje ile karşılaşılmasıdır. Açmanın doğu köşesinde, kuzeybatı ve güneybatıya doğru genişleyecek şekilde 1.5x1.5 m. ölçülerinde sondaj alanı belirlenmiş ve bu kısımda seviye inme çalışmalarına devam edilmiştir (Şek. 2.11.). Bu kısımda da kültür izinin ortaya çıkmaması üzerine söz konusu açmada yürütülen çalışmalar sonlandırılmıştır.

Şekil 2.11. X No'lu Açmadan Görünüm

XI No'lu Açma; B7 plankaresinin güney köşesinden 3x3 m. ebatlarındaki alanda, yürütülmüştür (Şek. 2.12.). Yüzeyden 2.3 m. derinliğe inilen açmada herhangi bir kültür izi ile karşılaşılmasıdır.

Açmanın güney köşesinden kuzeybatıya ve kuzeydoğuya doğru genişleyecek şekilde 1.5x1.5 m. ebatlarında bir sondaj alanı belirlenmiş ve bu kısımda seviye inme çalışmaları sürdürülmüştür. Ancak, herhangi bir kültür izinin ortaya çıkmaması üzerine bu kısımda da yürütülen çalışmalar sonlandırılmıştır.

Şekil 2.12. XI No'lu Açmadan Görünüm

XII No'lu Açma; B8 plankaresinin doğu köşesinde 3x3 m. ebatlarındaki alanda yürütülmüştür. Yüzeyden 2.2 m. derinliğe inilmesine rağmen herhangi bir kültür izi ile karşılaşılmamıştır. Açmanın doğu köşesinden kuzeybatı ve güneybatıya doğru her iki yönde genişleyecek şekilde 1.5x1.5 m. ebatlarında sondaj alanı belirlenmiş ve bu kısımda seviye inme çalışmaları sürdürülmüştür (Şek. 2.13.). Yürütülen seviye inme çalışmalarında herhangi bir kültür izinin ortaya çıkmaması üzerine açmada sürdürülen çalışmalar sonlandırılmıştır.

Şekil: 2.13. XII No'lu Açmadan Görünüm

3. ANTİK ÇAĞ'DA TERRAKOTTALAR VE YAPIM TEKNİKLERİ

3.1. Kil ve Terrakotta

Terrakotta, çömlekçilikte kullanılan çamurdan imal edilerek fırında pişirilmiş eşyalara verilen addır (Saltuk, 1993: 178). Terrakotta eserlerin üretildiği ham madde kildir. Kil; kırmızımtırak, sarımtırak ve esmer gibi renklerde olabilir. Kile rengini bileşiminde bulunan maddeler verir. Kil yapısı itibarıyla su çeker. Elenmiş ve ezilmiş kile uygun miktarda su karıştırıldığı zaman işlenebilmesi ve şekillendirmesi kolaylaşır. Kil, suyla karıştırıldığında şekillendirilebilen ve bunun akabinde uygun sıcaklıkta fırınlандırıldığında kırılmaya karşı direnç kazanan bir malzeme halini alır.

Killer doğal ortamında metal oksitlerle karışık bir şekilde bulunduklarından kendiliğinden renkli haldedirler. Bunun yanında kil organik maddeler de ihtiva eder. Kil, saf olması halinde rengi beyazdır ve kaolen adını alır. Bunların haricinde killerin renkleri; kırmızımsı, sarı, pembe, yeşil, mavimsi gri ve siyahımsı olabilir. Kil, içinde bulunan maddeler hakkında fikir vermektedir. Kilde limonit varsa rengi esmer, demir peroksit varsa kırmızı, mangan dioksit varsa siyah, organik maddeler fazlaysa renk menekşedir. Kilin pişirmesi için fırın sıcaklığının 750 ile 950 C° arasında olması gerekir (Higgins, 1967: 4). Bunun yanında, kilin pişmeden evvelki rengi ile piştikten sonraki rengi farklılık gösterebilir. Bunun nedeni oksitlerin yüksek ısı derecelerinde renklerinin değişebilmesidir. Killer, ince taneli (öğütülmüş), özlü (organik madde katkılı) ve renklidir (metalik oksit karışıklı); minerolojik yapılarına göre değişik gruplara ayrılırlar (Anılanmert, 1997: 1008). Çeşitli doğal yollarla aşınıp sürüklenen volkanik kayalardan oluşan kilde bulunan organik maddeler ve metal oksitlerle değişime uğrar. Bu şekilde oluşan kil doğada bol miktarda bulunur ve bölgeden bölgeye çeşitli içerikler gösterir. Kilin yapısını inceleyerek terrakottaların kökenini tespit etmek arkeolojide önemli ve sık kullanılan bir yöntemdir.

3.2. Yapım Teknikleri

Kile şekil verilip bir figürin halini alabilmesi için birkaç aşama geçirmesi gerekmektedir. Bu aşamaları şu şekilde sıralanabilir:

3.2.1. Kilin Hazırlanması

Kilin hazırlanmasında kabul gören yaygın tarif şudur; yatağından alınan toprak, önce elenir ve istenmeyen nesnelerden arındırılır. Bunun ardından dinlendirilip havalandırılır. Daha sonra havuzlarda dinlendirilip suyla karıştırılır. Havuzda oluşan çökelti başka bir havuza alınır. Dipte biriken kaymak kıvamlı çökelti yapıştırma ve perdahlamada kullanılır. Birinci havuzda bulunan çamurumsu toprak belli büyüklükte kalıp şeklinde bölünerek kurutulur ve daha sonra kullanılmak üzere serin bir yerde saklanır (Başaran, 1998: 149). Doğal kile kum ile başka maddeler de ilave edilir (Higgins, 1969: 3; Tahberer, 2006: 31). Kile karıştırılan maddeler % 15 oranında olmalıdır. Böylece kil kullanım için ideal hale gelmiş olur (Başaran, 1998: 150). Kilin hazırlanması ve işlenebilir hale getirilmesi aşamalarının günümüzde de pek değişime uğramamış olduğunu kil yapımında yapıştırıcı olarak saman katkısı kullanması göstermektedir (Walters, 1903: 13; Higgins, 1967: 1; Higgins, 1969: 3; Strommenger ve Kabire, 1980: 77).

3.2.2. Kilin Şekillendirilmesi

Günlük hayatta ihtiyaç duyulan nesnelerin üretimi için hazırlanan kilden; çanak-çömlek, heykel, vazo, mimaride kullanılan kaplama levhaları, küçük kabartmalar ve irili ufaklı çeşitli eşyalar üretilmiştir. Kilden elde edilen nesnelerde gelişme, en iyi figürin yapımında izlenmektedir. Neolitik devirden, Roma dönemine kadar bütün Akdeniz havzasında üretilen terrakottadan; tanrıçalar, tanrılar, erkekler, kadınlar ve hayvanlar da üretilmiştir, bunların yanında tarihsel süreçte aydınlatmayı sağlayan kandiller, takı, süs eşyaları, bina yapımında kullanılan tuğla ile kiremitler, ölü küllerinin konulduğu kaplar, lahitler ve çocuk oyuncaklarına kadar pek çok nesnenin üretildiği görülmektedir (Nicholson, 1965: 42; Erman, 2012: 20). Terrakotta figürin yapımı Miken Çağında (MÖ 1550-1100) oldukça yaygın olmasına rağmen MÖ 9. ve 8. yüzyıllarda üretimi azalmış, ancak, bu çağdan sonra Grek dünyasında kesintisiz bir terrakotta figürin yapımı görülmüştür (Richter, 1984: 192). Terrakotta eserlerin şekillendirilmesi; çarkta, elle, kalıpla ya da bunların kombinasyonuyla yapılmıştır (Higgins, 1969: 3; Tahberer, 2006: 50).

Terrakottalar ilk önce elle şekillendirilerek imal edilmişlerdir. Bu tarz üretim, MÖ 700'lerde yoğunluk kazanmış ve devamında dört yüz yıl kadar kullanılmış ve sonraki dönemlerde de tamamıyla terk edilmemiştir (Higgins, 1967: 19). Parçalar

halinde yapılan uzuvlar, çamur yaşken birleştirildikten sonra fırınlama aşamasına geçilmiştir. Figürinlerin tamamının içi dolu (masif) olduğu bu tarzda uzuvlar kabadır (Kibaroglu, 1979: 9).

Pişmiş toprak figürin imalatında çömlekçi çarkı ile yapılan üretim de oldukça eski bir uygulamadır (Tavutçu, 1999: 26). Çark ile yapılan üretimde, figürinin içinin boş olması nedeniyle daha az kile ihtiyaç duyulmuş ve fırınlama işlemi daha kolay olmuştur (Higgins, 1967: 1). Erken dönemlerde, figürinler üzerine yapılması gereken bazı detaylar fırınlamadan sonra elle yapılmıştır.

Grek coğrafyasında MÖ 7. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren yaygınlaştığı bilinen terrakotaların basit ve seri bir şekilde üretilmesine olanak veren kalıp tekniği (Uhlenbrock, 1990: 16) Girit'te MÖ 15. yüzyılda kullanılmıştır (Higgins, 1963: 14). Kalıp kullanım tekniği Doğu kökenli olup, daha çok figürlerin başlarının üretiminde tercih edilmiştir. MÖ 7. yüzyılın sonunda Doğu Yunanistan'ın bazı bölgeleri ile Rodos'da eserin önü ile arka yüzü için içi boş ayrı ayrı kalıplar kullanılmıştır (Nicholson, 1965: 44; Özhanlı, 2003: 184). Bu türden terrakotta üretimi, Grek dünyasında MÖ 5. yüzyıla kadar ihmal edilmiş ancak daha sonra tekrar yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Kalıp tekniğinin Klasik Dönem boyunca kullanıldığı bilinmektedir. Bu yöntem zamanla, bu alanda kullanılan tek teknik haline gelmiştir. Hellenistik Dönem'de kalıp sayısı artırılarak, figürinlere hareket serbestliği sağlanmıştır (Higgins, 1963: 19). Roma Dönemi'nde, kalıp sayısında gerileme olmuş; figürinlerde tekrar baş kısmı eski gelenekteki gibi gövde ile birlikte kalıp tekniğinde üretilmeye başlanmıştır (Tavukçu, 1999: 27). Kalıp tekniğinde kullanılan el yapımı arketipler mum, ham kil ya da alçı gibi dayanıksız malzemeden yapıldıklarından çok nadir ele geçmiştir. Ancak, taş, metal, fildişi, ahşap, gibi malzemelerden imal edilmiş arketiplerin olduğu da düşünülmektedir (Higgins, 1969: 4). Arketipler fırınlama aşamasında sabitleştikleri için imal edilen figürinin ince detayları arketiplerde gösterilmez (Nicholson, 1965: 45). Ustalar tarafından daha sonra kalıplar üzerine isteğe göre detaylar oyulurdu. Bu şekilde, aynı arketipten, detaylarında farklılık görünen çok sayıda kalıbın imal edilmesi sağlanmıştır (Uhlenbrock, 1990: 16).

Ustalar terrakotta kalıbı hazırlamak için, ıslak kili arketipe bastırır, belli bir sertliğe erişen kil arketipten kaldırılır, ustalar aletleriyle; göz, kaş, saç gibi ayrıntıları kalıba işlerlerdi. Tek kalıp kullanılacaksa sadece ön yüz, çift kalıp kullanılacaksa

arketipin tamamı kille kaplanır ve bu kil daha sonra dikine kesilerek iki parçaya bölünürdü. Bunun ardından fırında yüksek ısıda pişirilirdi. Defalarca kullanılması düşünülen kalıp, figürinlerden sağlam olmalıydı. Böylece kalıp üretime hazır hale gelmiş olurdu (Higgins, 1967: 4).

Alçı kalıplar kısa ömürlü olduklarından, terrakotta kalıplara göre daha az ele geçmiştir. Alçı, kalıp imalatı esnasında hava kabarcıklarını bünyesinde muhafaza ettiğinden kalıp üzerinde oyuklar oluştuyordu. Bunun sonucunda kalıplardan çıkan figürinlerin yüzeylerinde kabartılar oluşmaktaydı. Terrakotta kalıplarda ise bu türden oyuklar olmadığından figürinler üzerinde de böyle kabartılar olmuyordu (Thompson, 1963: 16; Tahberer, 2006: 51).

Yalnızca ön yüz kalıbı ile, basitçe kalıp yapımı figürin elde etmek de mümkün olmaktaydı. Masif figürin imal etmek istenirse kalıp, tamamen kil doldurulurdu. Söz konusu yöntem yalnızca bağımsız terrakotta figürinler için olmayıp, aynı zamanda çarkta ya da elde üretilen gövdelerle birleştirilecek olan başlar için kullanılmıştır (Higgins, 1969: 3). Figürinin altı veya varsa kaidenin altı genelde açık bırakılırdı. Figürinin arkasına yada alt kısmına kare, yuvarlak, dikdörtgen, bir delik yapıları (Res. 50-51-53-58). Her iki açıklığın olduğu figürinlere sıkça rastlanır (Higgins, 1967: 3; Thompson, 1963: 18). Fırınlama sırasında figürin içinde oluşan buharın tahliyesini sağlamak için açılan bu delikler, bazen bıçak yardımıyla açılan ince bir çizgi şeklinde bazen de iğneyle delinmiş bir nokta şeklinde de olabilir (Güçlü, 2006: 15). Kimi figürinlerde ise, kilde bulunan kendi gözenekleri dikkate alınarak herhangi bir delik açılmamıştır (Higgins, 1967: 3). Figürinlerin pişirilme esnasında, düşük ısıda ağır ağır pişirilmeleri gerekmektedir. Aksi halde figürinlerde çatlama ya da kırılmaların olması kaçınılmazdır (Tahberer, 2006: 2; Işın, 2007: 14). Arka kısımlarda yer alan deliklere ilave olarak figürinlerin alt kısmında da açıklık bırakılmasının nedeni budur (Güçlü, 2006: 15; Işın, 2007: 14). Her iki tarafta iki kalıp bulunan masif figürin imalatında; tek kalıp tekniğindeki gibi kalıplar yan seviye hizasına kadar doldurulur daha sonra aynı hizadan birleştirilirler ve kuruduktan sonra kalıplar birbirinden ayrılırdı (Higgins, 1969: 3). Kalıpta birleşen yerleri koroplast aletleriyle temizlendikten sonra, boyama ve fırınlama işlemlerine geçilir ve bu işlemlerin ardından eser kullanım için hazır olurdu (Tavukçu, 1999: 28). Masif figürin kullanım alanı oldukça yaygındır. Ancak, iç kısmı boş olarak üretilen figürinler masiflerden daha çoktur (Higgins, 1969: 3; Güçlü, 2006: 15;). Kalıpta iç

kısmı boş olarak yapılan figürin, daha evvel çarkta iç kısmı boş olarak imal edilen figürinlerde elde edilen tasarrufu devam ettirmiş ve imalatın da hızlanmasını sağlamıştır. Böylelikle koroplastlar itibar kazanmış, terrakotta imalatı ise değerli bir sektör halini almıştır (Higgins, 1969: 1; Güçlü, 2006: 15;).

İç kısmı boş figürin üretmek için ince kil levhalar elle kalıba bastırılarak yerleştirilir. Eğer birden çok kalıp kullanıldıysa parmak izleri ve ek yerleri, eserlerin iç kısmında izlenebilmektedir (Chesterman, 1974: 15; Thompson, 1963: 17). Kalıpların dışına kılavuz çizgiler eklenir, ardından birleşme esnasında çizgiler birbiriyle denkleştirilerek, eserde oluşabilecek hatalar önlenirdi (Higgins, 1967: 3; Tavukçu, 1999: 34). Kurumanın ardından eserin birleşim izleri rötuşlarla temizlenir ve gerek duyulursa eser iç kısımdan da güçlendirilirdi (Higgins, 1967: 3). Genellikle detayın bulunmadığı arka yüz ile kaide altında yukarıda değinildiği gibi buhar tahliye delikleri açılır ve eserin daha güvenli pişirilmesi sağlanırdı (Res. 53).

Arkaik ve Klasik Dönemde kalıpta üretilen figürinlerde genellikle ön yüz kalıbı tercih edilirken, Klasik Dönem'in sonuna doğru başlar için ayrı kalıplar kullanılmıştır. Üretilen bu başlar gövdedeki boşluğa oturtulmak suretiyle figürinler tamamlanırdı. Bu yöntem sayesinde başın hareket kazanması sağlanmıştır. Uygulanan bu yöntem figürinlere canlılık katmıştır. Hellenistik Dönem'de yenilik arayan ustalar figürinlerde daha çeşitli ve özgür hareketler elde etmek için ve üretimi daha da zenginleştirmek adına yeni yöntemler denemişlerdir. Bu dönemde figürin üretiminde farklı yöntemler denenmesine rağmen figürinlerin çoğunluğunun arka kısımları sade üretilmeye devam edilmiştir. Eserde anatomi ve giysi ayrıntıları verilirken; özel ayrıntılar belirtilmemiştir (Uhlenbrock, 1990: 17). Gövdeden bağımsız hareket eden; kollar, ayaklar, çelenkler, yelpazeler gibi detaylar ayrı kalıpta şekillendirilmiştir. Parçalar istenilen sertliğe ulaştığında kalıptan çıkartılır ve ek yerleri kil ile birleştirilirdi (Tavukçu, 1999: 29). Üretim esnasında kullanılan kalıp sayısının dört ila on dört arasında değiştiği bilinmektedir (Nicholson, 1965: 45). Üretimde kullanılan kalıplar birçok kez kullanılmış ancak farklı ayrıntılar ilave edilerek; kollar, başlar farklı pozisyonlarda gösterilmiştir. Bu sayede eserlere farklı kimlikler kazandırılmıştır (Nicholson, 1965: 45; Güçlü, 2006: 14). Detaylar sonradan verilerek, cinsiyet değişimi ile eklenip çıkarılabilen atribüleriyle tanrı - insan ayrımı da yapılmıştır (Tavukçu, 1999: 29). Figürinlerde rötuşlama yapılarak ayrıntıları

farklılaştırma işlemi Geç Klasik Dönem ve Hellenistik Devre ait bir özelliktir(Nicholson, 1965: 45).

3.2.3. Kilin Fırınlanması ve Renklendirme

Kalıp tekniğinde üretim aşaması tamamlanıp kurumaya bırakılmış eser, dayanıklılık kazanması için fırınlanmalıdır. Pişme sonrasında hamurda hacim küçülmesi olur. Bunun yanında hamurda renk değişikliği de olur ve hamurun su geçirgenliği düşer. Terrakotta figürinlerdeki gelişmeye paralel olarak fırınlama tekniklerinde de ilerleme kaydedilmiştir. Fırınlama yöntemleri ve fırınlamada yardımcı malzemelerde de devamlı gelişme olmuştur. Bu gelişim, pişmiş toprak imalatının her kademesinde görülmüştür (Tahberer, 2006: 63-64). Terrakottaların pişirileceği fırının ısısı yaklaşık 750 ile 950 Co arasında olmalıdır. Bu ısı seramiklerin pişme ısısına yakındır. Neticede figürinlerin seramikler gibi dirençli olması veya su ve hava geçirmez olması da gerekmezdi.

Günümüzdeki görünüşleri farklılık gösterse bile, figürinler genel itibarla renklendirilmiştir (Walters, 1903: 31). Renklendirmeler figürinlerin görüntüsüne zerafet ve zenginlik kazandırmak maksadıyla yapılmıştır. Figürinlerin renklendirme aşamasında iki farklı yöntem kullanılmıştır. Bunlar; fırınlamadan önce “Sırlama” ve fırınlamadan sonra “Beyaz Astar” teknikleridir (Tavukçu, 1999: 31). Sırlama, Bronz Çağ başlarından MS 4. yüzyıla kadar Yunanistan anakarasında vazolarda kullanılır. Sırlama işlemi terrakotalarda ise, MÖ 7. yüzyılda yaygınlaşmış ve MÖ 5. yüzyılın başlarına kadar kullanılmıştır (Higgins, 1967: 3). Sırlama, kırmızımsı kahverengi yada parlak siyah üzerinde genellikle çizgi halinde beyaz ile morumsu kırmızı bezek olarak yapılmaktadır (Tahberer, 2006: 66). Fırınlama esnasında oluşturulan farklı ısılarla değişik renk ve desende sırlar edinilmiştir. Erken dönemde bayanlarda ten; krem, mine yada pembe renktedir. Mine rengi daha sonraları çok sevilen renklerden biri haline gelmiştir. Erkeklerde genellikle, turuncu kırmızı ve kırmızımsı pembe tercih edilmiştir. Saçlarda siyah ve kırmızının yanında sarışın olanlar ile de karşılaşılmalıdır (Thompson, 1963: 31).

Beyaz astar üzerine mat renklerin kullanılması MÖ 7. yüzyıl itibariyle başlar ve MÖ 6. yüzyılın sonlarında yaygınlaşır (Tahberer, 2006: 67). Bu tarz boyama, üretimi tamamlanıp boyanacak duruma gelmiş figürinin sulandırılmış alçıya daldırılarak beyaza boyanmasıyla gerçekleşir ve daha sonra fırınlanması yapılır,

ardından farklı renklerin eser üzerine uygulanması esasına dayanmaktadır (Higgins, 1967: 11; Kibaroglu, 1979: 67; Köse, 1993: 11). Üzerinde astarı ve boyası iyi korunmuş olarak günümüze ulaşan eser azdır. Figürinlerde boyama işlemine fırınlamadan sonra geçildiğinden renkler kalıcı olamamıştır (Uhlenbrock, 1990: 21). Günümüze ulaşabilen figürinler üzerinde beyaz astar ve boya izleri görülebilmektedir. Bu izlerden anlaşıldığı kadarıyla figürinler üzerinde; siyah, beyaz, kırmızı, mavi, pembe, sarı, ve yeşil en sık kullanılan renklerdir (Nicholson, 1965: 46). Hellenistik Dönem’de yaldızlama yönteminin de azda olsa kullanıldığı görülür. Smyrna’da MÖ 1-MS 1. yüzyıla verilen figürinler, kısmen ya da tamamen yaldızlanmıştır (Higgins, 1967: 5). Figürin imalatı farklı merkezlerde ve farklı kalitede üretilmiş ve ticaretin vazgeçilmez ürünü haline gelmiştir.

3.3. Terrakotta Figürinlerin Kullanım Amaçları

Terrakottaların kullanım amaçları hakkında fikir edinmemize yardımcı olan en önemli unsur buluntu yerleridir. Terrakottalar çoğunlukla; mezarlarda, evlerde, tapınaklarda, kutsal alanlarda, atölyelerde ve kırsal alanlarda ele geçmiştir (Tavukçu, 1999: 36). MÖ 5. yüzyılın sonuna kadar tarihlenen terrakotaların temel yapılış amaçları arasında dinsel kaygılar ön plana çıkmıştır (Nicholson, 1965: 44). Terrakottalar genellikle tapınakların etrafında ve mezarlarda ele geçmiştir. Tapınaklar ile kutsal alanlarda bulunan eserler adak eşyası olan tanrı ve tanrıça figürinleridir. Adak olarak üretilen terrakotalar genellikle; Persephone, Demeter ve Dionysos gibi, ölümden sonraki hayat ile bağlantılı tanrı ve tanrıçalara adanmıştır (Richter, 1984: 192). Kutsal alanlar, adak figürinleriyle dolduğunda, yenilerine yer açmak amacıyla eskileri yakınlarda açılan çukura gömülmüşlerdir. Bu eserlerin yeniden kullanımı önlemek için genellikle gömülmeden önce kırılmışlardır (Higgins, 1963: 9; Tavukçu, 1999: 36). Girit, Tarsus, Rodos, Attika, Boeotia, Sparta, Argos Heraion’u, Korint, Perachora, Euboe, Sicilya ve Güney İtalya’da yapılan kazı çalışmalarında bu türden büyük terrakotta figürin yığınları ortaya çıkarılmıştır (Richter, 1984: 192). Çukurlara beraberce figürin gömülmesi eserlerin yapıldıkları dönemin özelliklerini yansıtmaları bakımından akla yatkın gelmektedir (Tavukçu, 1999: 37). Bazı terrakottalar; mimari dekorasyon, oyuncak, koku şişesi olarak kullanılmak için yapılmışlardır (Higgins, 1969: 7). Yapılan arkeolojik çalışmalar sonucu mezarlarda bulunan terakota figürinlerin üretim amaçları için farklı görüşler öne sürülmüştür. Bu görüşlerden dikkat çeken; Walters’in Mısır’daki “*ushabti*”

geleneğine dayandırılarak, heykelciklerin ölüyü korumak amacıyla mezarlara konulduğu ve tanrı ve tanrıçaları temsil ettiği yönündeki görüştür (Walters, 1903: 29). Boeotia’da bulunan ve Basel Museum’de sergilenen MÖ 420’lere tarihlenen bir mezar stelinde bir kadın, sol elinde Arkaik özelliklere sahip figürin tutmaktadır. Mezar stelinde bu türden bir konunun işlenmesi figürinlerin mezarlara ölü hediyesi olarak konulduklarını göstermektedir (Tavukçu, 1999: 37). Ölen kişinin zenginliğini göstermek için de; seramik kaplar, mücevherler ya da silahlar gibi günlük kullanılan terrakotta figürinlerin mezarlara konduğu bilinmektedir (Higgins, 1963: 9). Özellikle mezarlarda rastlanılan -Grotesk- figürinlerinin mezarda yatan kişinin ruhunu neşelendirmek için mezara bırakıldığı da düşünülmektedir (Walters, 1903: 37). MÖ 6. ve 5. yüzyıla tarihli hizmetçi figürlerinin ise ölümden sonra hayatın devamlılığı düşüncesiyle bırakıldıkları düşünülmektedir (Tavukçu, 1999: 37).

Evlerin bazı bölümlerinde ele geçen dini figürinler, antik dönemde insanların tapınım için evde özel bir bölüm oluşturduklarını göstermektedir (Higgins, 1963: 9). Bu dönemde insanların, günlük ibadetini tapınakların yanında evinde de gerçekleştirdiği söylenebilir (Coşkun, 2016: 15). Terrakottaların ucuz olmaları ve herkesimden insanların kolaylıkla edinebilmeleri tercih edilme sebebi sayılabilir. Terrakotalar oyuncak olarak da kullanılmaktaydılar (Nicholson, 1965: 9). Atina’da mezar anıtlarında, çocuklukta kullanılan oyuncaklarını ellerinde bulunduran kadın figürleri sıkça görülmektedir (Higgins, 1963: 9). Antik dönemde çocuklar belli yaşa vardıklarında oyuncaklarını tanrı ve tanrıçalara adayarak çocukluk dönemini sonlandırıyorlardı. Bu oyuncakları kız çocukları, Aphrodite, Artemis ve Athena’ya, adarken, erkekler de Hermes ve Apollon’a adıyorlardı. Çocukluğa veda geleneği Roma Dönemi’nde de görülmektedir. Bebeklerin oyuncakları Baküs’e, ergen çocukların oyuncakları ise; Mercurius, Venüs, Jüpiter ve Diana’ya bırakılmıştır (Çam, 2006: 102). Ayrıca, Platon’dan aktarıldığına göre terrakotalar, kırsal alanlardaki Achelous ve Nymphe’lere de adanmışlardır (Higgins, 1963: 1; Tavukçu, 1999: 38).

4. ÇAKALCA KARADOĞAN HÖYÜĞÜ KAZISINDA BULUNAN TERRAKOTTA FİĞÜRİNLER

Samsun Müze Müdürlüğü tarafından 2009 yılında Samsun İli Atakum İlçesi, Kurupelit (Körfez) Mahallesiinde gerçekleştirilen kurtarma kazısında ele geçen figürinler; tahtta oturan poloslu kybele figürinleri, poloslu kybele figürin başları, oturan kadın figürinleri, oturan kadın figürin parçaları, kadın figürin başları, kuşlu kore figürinleri, kouros figürinleri, cinsiyeti tanımlanamayan baş parçaları, kaide parçaları, tanımlanamayan figürin parçaları, bağımsız vücut parçaları, binicili at parçası ve savaşçı başı olmak üzere onüç gurup altında incelenmiştir.

4.1. Tahtta Oturan Poloslu Kybele Figürinleri

Arkaik Dönem ve sonrasına ait betimlemelerde Kybele genel olarak tahtta oturur vaziyette betimlenmiştir (Kasapoğlu, 2015: 171). Anadolu kökenli olan ve MÖ 6. Yüzyılın ortalarında görülmeye başlayan oturan poloslu kadın heykelcikleri MÖ 5. yüzyılın ortalarına kadar varlığını sürdürmüştür (Higgins, 1986: 94). Yoğun olarak kullanıldıkları dönem ise MÖ 530-510 yılları arasındır (Blinkenberg, 1931: 508). Bunun yanında bu figürinlerin çok ilkel örnekleri değişik kol ve duruş şekilleri ile geç 8. yüzyıla kadar izlenebilmektedir. (Kara, 2001: 41). Ayrıca bu tipin öncülerinin Geç Miken havzasına kadar dayandığı da ifade edilmektedir (Kara, 2001: 31). Bazı bilim adamları (Charbonneaux, 1936: 8), (Mendel, 1908: 128) ve (Mellink, 1983: Lev. 59, Res. 12) poloslu oturan kadın figürinleri için sadece Arkaik Dönem demekle yetinmişlerdir. Oturan kadın figürinlerinin başlarına polos takmaları ana tanrıça Kybele'yi temsil etteklerini göstermektedir.

Çakalca Karadoğan Höyüğü kazısında ele geçen terrakotta figürinlerden dört tanesi (Res. 1-4) tahtta oturan Kybele figürinlerindendir. Figürinlerde genel olarak polosun altından bir örtü örtüldüğü omuzlara inen kumaş stilinden de anlaşılmaktadır (Res. 1-b). Bu figürinleri sırasıyla ele alacak olursak; Kat. No. 1'de yer alan eser, kahverengi hamurdan imal edilmiş ve başında silindirik polos bulunmaktadır, sağ gözü silik, sol göz ve sol yüzün bir kısmı noksandır (Res. 1-a). Figürinin başında bulunan polosun arka kısımlarında kazıma yöntemiyle perdelama yapıldığı belirgindir (Res. 1-c). Figür tahtta oturur konumda ve elleri dizlerin üzerindedir. Sağ kolun pazu kısmında muhtemelen buhar tahliyesi için açılmış delik vardır (Res. 1-b). Kaide altında fırınlama esnasında oluşabilecek hasarı önlemek için yuvarlak olmayan

yine ikincibir buhar tahliye deliği bırakılmıştır (Res. 1-d). Omuzlar geniştir. Omuz üzerinde himation belirgindir. Yüzde yer yer kireç ve tortu kalıntısı vardır. Göğüsler hafif belirgindir. Eser kırık parçaların bir araya getirilmesiyle tümlenmiştir. Ayaklar, kaide üzerinde durmakta ve giyimlidir. Figürin kalıp tekniğinde üretilmiştir. Kat. No. 2'de yer alan eser bütün olarak ele geçmiştir. Figürin üzerinde beyaz boya ve yer yer de kırmızı boya mevcuttur. Başında silindirik polos bulunmaktadır. Kaide altında yuvarlak buhar tahliye deliği vardır (Res. 2-d). Yüz yuvarlak ve belirgindir, sağ gözde silinme mevcut, göğüsler belirgin, eser tahtında oturmakta, eller diz üzerinde durmakta, elbise dizin ön kısmında kıvrımlar halinde sarmakta, ayaklar ise kaide üzerinde ve elbise altından gözükmetedir. Eser kalıp tekniğinde üretilmiştir. Diz üzerinde duran ellerde parmak detayları belirgin değildir. Kat. No. 3'de yer alan eser, çoklu parçadan tümlenmiştir. Eser kiremit rengi hamurlu olup, yer yer kırmızı boyalıdır. Başında yüksekçe polos bulunmaktadır. Sol göz kırık ve sağ gözde silinme mevcuttur. Eserde tahtın arka sol kısmı noksanıdır. Göğüsler belirgindir. Taht üzerinde oturmakta olan figürinin dizler üzerinde bulunan ellerde parmak detayı azda olsa vardır. Ayaklar ise kaide üzerinde ve giyimlidir. (Res. 3-a). Dizlerin önünde elbise kıvrımları belirgindir. Kat. No. 4'de yer alan figürin kahverengi hamurludur. Başında yüksekçe silindirik polos vardır. Yüz yuvarlaktır. Eserin genelinde beyaz boya kaplama görülmekte, eser çok parçalı ve eksiktir, tahtın arka ve sol kısmı ile boynun arkasında noksanlık vardır (Res. 4-d). Sol el kırıktır sağ elde ise parmak detayları belirgin değildir. Yüzde silinmeler mevcuttur. Göğüsler belirgin, diz üzerindeki elbise ayaklara kadar inmekte, elbisede kıvrımlar belirgindir. Kaide altında buhar tahliye deliği yoktur. Eser kalıp tekniğinde üretilmiştir.

Başında polos bulunan eserler (Kat. No. 1-4); Karadenizin Kuzeyinde Tiritaki'de ele geçen (Denisova, 1981: 125, T-2) ve MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilen poloslu Kybele figürini ile de başta bulunan polos, yuvarlak yüz yapısı, dudaklar etli ve arkaik gülümseme, ellerin dizler üzerindeki duruş şekli, kaide üzerinde bulunan ayakların konumu yönünden benzerlik göstermektedirler. Bunun yanında, Metropolitan Museum'da (Christine, 1935: 178) bulunan figürin ile, Erythrai'de (Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No.5) bulunan ve MÖ 520-510 yıllarına tarihlendirilen (Res. 73) figürin ile, British Museum'da (Chesterman, 1974: 35) bulunan figürin ile, Pitane'de ele geçen ve İstanbul Arkeoloji Müzesinde yeralan (Hekimoğlu, 2010: Kat.5-6-7) figürin ile, Kestner Museum (Liepman, 1975: 42)

bulunan figürin ile ve Çanakkale Arkeoloji ve Etnografya Müzesinde bulunan ve MÖ geç 6. yüzyıla tarihlendirilen (Kaplan, 2009: 206) ve Samos'ta (Tsakos ve Viglaki S., 2012: 184-185) figürin ile; başlarında polos bulunması; yuvarlak yüz yapısı, figürinin tahtta oturur halde olması, ayaklarının altında kaide olması ve ellerin diz üzerine yerleştiriliş biçimi, kalıp tekniğinde imal edilmiş olmaları ve yüzlerdeki arkaik tebessüm bakımından benzerlik göstermektedir. Erytrai'de bulunan terrakotta figürin ile; yüzde bulunan Arkaik gülümseme, baş üzerinde bulunan polos, tahtta oturuş şekli, ayakların kaide üzerinde duruş şekli ve elbise altından ayak uçlarının gözükmesi, ellerin diz üzerinde konumlandırılış şekli ve göz yapısı bakımından benzerlik göstermektedir. British Museum'da bulunan tahtında oturan tanrıça figürini ile yine; başta bulunan polosun şekli, yüz ve göz yapısı, tahtta oturuş şekli, ellerin diz üzerinde duruş şekli, kaide üzerinde bulunan ayakların elbise altından gözükmesi bakımından benzerlik göstermektedir. Pitane'de ele geçen ve İstanbul Arkeoloji Müzesinde sergilenen (Hekimoğlu, 2010: Kat.5-6-7) ve MÖ 6. yüzyılın son çeyreğine tarihlendirilen terrakotta figürinler ile; figürinlerin başında polos bulunması ve polosun şekli, yuvarlak yüz yapıları ve yüzlere yansıtılmış arkaik gülümseme, taht ve oturuş şekli, ellerin diz üzerinde yerleştirilme biçimi, ayakların kaide üzerinde bulunması ve ayak uçlarının elbise altından gözükmesi bakımından Çakalca Karadoğan Höyüğü kazısında ele geçen poloslu figürinler ile benzerlik göstermektedir. Kestner Museum'da bulunan eser ile; başında silindirik polos bulunması, yuvarlak yüz yapısı, figürinin tahtta oturur halde olması, ayaklarının altında kaide olması ve ellerin diz üzerine yerleştiriliş biçimi, yüzde arkaik gülümseme bulunması bakımından benzerlik göstermektedir. Çanakkale Arkeoloji ve Etnografya Müzesinde ve Samos'ta bulunan terrakotta figürin ile; arkaik gülümsemeye sahip yüz yapısı, baş üzerinde bulunan polos, tahtta oturuş şekli, ayakların kaide üzerinde duruş şekli ve elbise altından ayak uçlarının gözükmesi, ellerin diz üzerinde konumlandırılış şekli ve göz yapısı bakımından benzerlik göstermektedir.

4.1.1. Poloslu Kybele Figürin Başları

Çalışmada yer alan altı eser (Res. 5-10) bu grupta yer almaktadır. Polos tanrısallık varlıklarının kullandığı bir başlık tipi niteliğindedir. Kat. No. 5'te yer alan figürin, eserin baş kısmından ibarettir. Figürin başının göz ve kaş kısımları fazla belirgin değildir (Res. 5). Ancak; baş kısmının diğer kısımları yeterince iyi

durumdadır. Eser yuvarlak yüz hatlarına sahip, dudak hafif etli, kaşlar belirgin, burun iyi derecede orantılı yapılmıştır. Figürin kalıp tekniğinde üretilmiş ve iyi düzeyde fırınlanmıştır. Hamur rengi açık kahverengidir. Eser, baş ve yüz ifadesi bakımından benzeri 12 İon şehrinden biri olan Erythrai'de (Bayburtluoğlu, 1977: 39) ve Çanakkale Arkeoloji Müzesi'nde (Kaplan, 2009: 206), Karadenizin Kuzeyinde yer alan Berezan'da ele geçen ve MÖ 6. yüzyıla tarihlendirilen (Kobylina, 1970: Taf. 8, No.3) poloslu figürin başı ile de benzerlik göstermektedir. Gergis'te ele geçen terrakotta figürin kiremit rengi mikalı ve kumsuz hamurludur. Burun kısmı tahrip olmuştur. Ağız kısmının duruşu ve tebessümü ile Arkaik Dönem özellikleri gösterir. Çanakkale Arkeoloji Müzesi Frank Calvert Koleksiyonunda bulunan (Kaplan, 2009: Kat. No. 4) tahtında oturan poloslu tanrıçanın baş kısmı ile şekil ve yüz ifadesi bakımından benzerdir. Başında yüksekçe polos bulunmaktadır, yanaklar dolgun, göz ve kaşlar belirgindir. Her iki figürinde de Arkaik gülümseme görülür. Kat. No. 6'da yer alan figürinin başı üzerinde yine yüksekçe bir polos bulunmaktadır. Dolgun ve yuvarlak yanaklar ile etli dudakları belirgindir (Res. 06). Gözleri ve kaşları ise belirgin olmayıp, siliktir. Sol gözün olduğu yerde kırık bir parça olduğundan göz detayı belirgin değildir. Figürinin çene kısmından aşağısı noksandır. Kassel'de bulunan tahtında oturur haldeki terrakotta figürin (Sinn, 1977: Nr. 39) ile yüz yapısı ve Arkaik gülümseme bakımından oldukça benzerlik göstermektedir. Bunun yanında, Berezan'da ele geçen (Kobylina, 1970: Taf. 8, No.3) poloslu figürin başı ile ve Erythrai'de (Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 6) ve Çanakkale Arkeoloji Müzesi'nde (Kaplan, 2009: Kat. No. 4) bulunan poloslu terrakotta figürinlerin baş kısımları ile de yüz yapısı, kalıp şekli ve yüzdeki Arkaik gülümseme yönünden benzerlikler vardır. Kat. No. 7'de yer alan figürinin başında yüksekçe polos bulunmaktadır. Figürin yuvarlak dolgun yüze sahip, dudaklar ve burnu orantılı yapılmıştır. Gözler ve kaşlar detaylı olmamakla birlikte göz yuvaları belirgindir. Baş örtten polos tam silindirik olmayıp yanlardan basık ve sivricidir (Res. 07). Açık kahverengindedir. Eserin giysisi omuzları örtmektedir. Figürinin omuzlardan aşağısı noksandır. Yüzde Arkaik gülümseme belirgindir. Erythrai'de (Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 6) bulunan silindirik poloslu tahtında oturan Kybele heykeli (Res. 73) ile şekil ve yüz ifadesi yönünden benzerlik göstermektedir. Bunun yanında yine Çanakkale Arkeoloji Müzesi'nde bulunan poloslu terrakotta figürinin baş ve yüz kısmıyla da benzerlik göstermektedir. Metropolitan Museum'da bulunan kybele heykelciğinin (Christine, 1935: 178) baş kısmı ile yüz yapısı, Arkaik gülümseme ve

göz yapısı yönünden de benzerlik göstermektedir. Kat. No. 8’de yer alan eser açık kahverengi hamurlu, başında silindirik polos bulunmaktadır. Sol yanak dudak ve burun belirgin olup, yüz dolgun ve yuvarlaktır, gözlerde silinme mevcuttur. Çene ve boyundan itibaren alt kısmı noksandır (Res. 08). Kalıp tekniğinde üretilmiştir. İyi düzeyde fırınlanmıştır. Polos üzerinde kazıma izleri mevcuttur. Resim 1-2-3 ve 4’de yer alan figürinlerin baş kısmı ile birebir benzerdir. Bölge dışından Erythrai’de (Res. 73) ve Kassel’de (Sinn, 1977: Nr. 39) bulunan poloslu terrakotta figürinlerin baş kısımlarıyla da benzerlik göstermektedir. Çanakkale Arkeoloji Müzesi Frank Calvert Koleksiyonu’nda bulunan ve buluntu yeri Gergis olan figürinin (Kaplan, 2009: 380) (Res. 74) şekil ve yüz ifadesi yönünden birebir benzerlik göstermektedir. Yüzü yuvarlak, gözler hafifçe çekik, yüzde Arkaik dönemin tebessümü vardır. Başında silindirik polos bulunmaktadır. Kat. No. 9’da yer alan figürinin başında polos bulunmaktadır. Ağız ve burun belirgin, orantılı, yüz dolgun ve yuvarlaktır, gözlerde silinme mevcuttur (Res. 09). Boyundan itibaren alt kısım noksandır. Dudaklar dolgun ve yüzde hafif tebessüm fark edilmektedir. Yüz yapısı ve yüzdeki Arkaik tebessüm, Kocaeli Arkeoloji ve Etnoğrafya Müzesi’nde bulunan Terrakotta Figürin (Coşkun, 2016: 140) (Res. 77) ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca, Erythrai’de (Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 6) ve Çanakkale Arkeoloji Müzesinde bulunan (Kaplan, 2009: Kat. No. 4) (Res. 74) poloslu terrakotta figürinlerin, yüzdeki Arkaik gülümseme ve yüzün yuvarlak yapısı ve gözlerin çekik olması bakımından bu eser ile benzerlik göstermektedir.

Kat. No. 10’da yer alan eser açık kahverengi hamurludur. Başın sağ tarafı ve alın kısmı kırıktır. Ağız ve burun belirgin, orantılı, yüz dolgun ve yuvarlaktır, başın sağ tarafı ve boyundan itibaren gövdesi noksandır (Res. 10). Kalıp tekniğinde üretilmiştir. Yuvarlak yüz yapısı Arkaik gülümseme ve başta bulunan polosun şekli bakımından bu grupta bulunan diğer poloslu figürinler ve karşılaştırılan eserler ile benzerlik göstermektedir.

4.2. Oturan Kadın Figürinleri

Oturan kadın figürin tipolojisinin, dönemin heykel sanatında pekçok arkeotipi bulunmaktadır. Bu tipin öncülerinden sayılabilecek eserler kireç taşından, dedalik stilde üretilen figürinlerdir. Bunlara örnek Prinias’tan ele geçen eserler verilebilir (Boardman, 2001: 16). Eserlerde ellerinin diz üzerine yerleştirilmiş olmaları bakımından bu tiplerin, Çakalca Karadoğan’da ele geçen oturan kadın tipinin

prototipleri olduğu söylenebilir. Oturan kadın figürin grubuna stilistik açıdan en yakın heykel örneklerinden biri, Geç Arkaik dönem eseri olan “Berlinli Oturan Tanrıça” heykelidir (Boardman 1995: 185). Khiton üzerine enine himation giysi tipi ve giysi kıvrımları ile Çakalca Karadoğan’da ele geçen oturan kadın figürinlerine oldukça yakın olduğu söylenebilir.

Oturan kadın figürinleri, tahtta oturan poloslu tanrıçalarla başlık kısmı dışında bire bir benzerdirler. Bütün vücudu örten elbise ayak bileklerine kadar uzanmaktadır. Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen iki adet figürin (Kat. No. 11-12)’de yer alan figürinler tipolojik olarak bu grupta ele alınmıştır (Res. 11-12). Kat. No. 11’de yer alan eser bütün olarak ele geçmiştir. Açık kahverengi hamurludur. Başta omuzları örtecek şekilde örtü bulunmaktadır. Kaide altında buhar tahliye deliği yer alır (Res. 11-d). Gözlerde silinmeler mevcuttur (Res. 11), diz çevresi ve ayaklara doğru beyaz alçı kaplama vardır. Yüz dolgun ve yuvarlak, dudaklar iri, göğüsler hafif belirgindir. Eller diz üzerinde ve figürin tahtta oturur konumda betimlenmiştir. Eser bütündür. Kat. No. 12’de yer alan figürin yine bütün olarak ele geçmiştir. Açık kahverengi hamurludur. Eser üzerinde Khiton ve himation oluşan giysiler vardır. (Res. 12). Yüzde silinmeler bulunmakta, diz çevresi ve ayaklara doğru beyaz alçı kaplama mevcut, göğüsler hafiften belirgin, eller diz üzerinde, tahtta oturur konumdadır. Kalıp tekniğinde imal edilmiştir.

Bu grupta yer alan (Kat. No. 11-12) her iki figürin de; tahtta oturuş şekli, giysi stilleri, yüz şekli ile Karadeniz’in kuzeyinde yer alan ve Nadlimansky’de ele geçen ve MÖ 6. yüzyıla tarihlendirilen (Kobylyna, 1970: Taf. 7, No.1) tahtta oturan kadın figürini ile ve Klaros’ta ele geçen ve MÖ 6. yüzyılın son çeyreğine tarihlendirilen iki figürin (Gürbüzer, 2012: Kat. No. 47-48) ile de benzerlik göstermektedir. Samos adasından ele geçen ve yaklaşık MÖ 540 yılına tarihlenen oturan kadın heykeli (Boardman, 2001: 78), ile de khitonun diz önlerinde dikey pilelerle gösterilmesi açısından benzerlik göstermektedir. Kocaeli Arkeoloji ve Etnografya Müzesinde (Coşkun, 2016: 140) bulunan ve buluntu yeri belirsiz olan terrakotta figürin ile de (Res. 77), tahtta oturan figürinde khitonun dizlerin ön kısmında kıvrımlar oluşturması, ayakların altında kaide bulunması, ellerin diz üzerindeki duruş şekli bakımından benzerlik göstermektedirler. Ayrıca; el parmakları belirgin değildir. Ayak uçları dizleri örten elbise altından gözükmemektedir. Göz detayları belirgin değildir, yüzler yuvarlaktır. Dudaklar etlidir. Ağız hafif açıktır. Göğüsler belirgindir.

Elbise ve örtüde kıvrım detayları belirgin değildir. Eser kalıp tekniğinde üretilmiştir. Eser üzerinde kırmızımsı boya izleri mevcuttur. Yine; Erythrai (Bayburtluoğlu, 1977: Kat. 7, 13), British Museum (Higgins, 1970: 15) (Res. 81), Çanakkale Arkeoloji Müzesi bulunan (Kaplan, 2009: Kat. 6-7, Res. 76) ve MÖ geç 6. yüzyıla tarihlendirilen figürinler, ve Metropolitan Museum'da bulunan (Christine, 1934: 126) (Res. 82) ve MÖ geç 6. yüzyıla tarihlendirilen figürinler ve Pitane'de ele geçen ve İstanbul Arkeoloji Müzesinde sergilenen (Hekimoğlu, 2010: Kat. 9-10-11) ve MÖ 6. yüzyılın üçüncü çeyreğine tarihlendirilen figürinler ile Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen figürinler (Res. 10-11); yüzlerin yuvarlak, etli ve dolgun oluşu, göğüslerin belirgin oluşu, gözlerin yapısı, yüzlerdeki arkaik gülümseme, tahtta oturuş şekli bakımından benzerlik gösterir. British Museum ve Metropolitan Museum'da bulunan figürinlerde (Res. 81, 82) diğerlerinden farklı olarak elbise kıvrımları ve tahtın kenar kolları belirgindir.

4.2.1 Oturan Kadın Figürin Parçaları

Bu gurubta dört adet figürin parçası bulunmaktadır (Res. 13-16). Bu eserleri sırasıyla inceleyecek olursak; Kat. No. 13'de yer alan eser kahverengi hamurludur. Boyundan itibaren baş kısmı noksandır (Res. 13). Tahtında oturan figürinin elleri dizler üzerindedir. Ayaklar ise kaide üzerine yerleştirilmiş ve ayak uçları elbise altından gözükmektedir. Göğüsler belirgindir. Elbise detayları belirgin değildir. Tahtın yan kısımlarındaki kolçak kısımları diğerlerinden farklı olarak daha keskin hatlarla yapılmıştır. Figürin içi boş olarak kalıp tekniğinde üretilmiştir Eserin benzeri Pitane'de ele geçen ve İstanbul Arkeoloji Müzesinde bulunan ve MÖ 6. yüzyılın son çeyreğine tarihlendirilen figürin parçası ile (Hekimoğlu, 2010: Kat. 8) benzerlik gösterir. Kat. No. 14'de yer alan eser, tahtında oturan Kybele'ye ait parçadan ibarettir (Res. 14). Eser açık kahverengi hamurludur. Dikdörtgen kaide üzerinde koltuğunda oturur durumdaki eserin belden üst kısmı ile arka kısmı noksandır. Eller diz üzerindedir. Dizlerin önünde elbise dökümleri belirgindir. Kaide üzerinde elbise altından giyimli ayakları gözükmektedir. Figürinin oturuş pozisyonu, koltuğun ön kısmı ve kaide üzerindeki ayakların şekli ve duruşu bakımından tahtta oturan poloslu Kybele figürinleri ile yine tahtta oturan kadın figürinleri ile benzerlik gösterir. Kat. No. 15'de yer alan figürin parçası, açık kahverengi hamurludur, koltuğunda oturur durumdaki eserin göğüs hizasından üst kısmı ile arka ve yandan sağ ve sol kısımları ile kaide kısmı noksandır. Diz yanlarında elbise kıvrımları belirgin değildir. Dizler

üzerinde bulunan eller belirgin, el parmakları ise belirgin değildir. Bu grupta yer alan (Kat No, 13-14-15) üç figürin parçasıda; Kocaeli Arkeoloji ve Etnografya Müzesinde yer alan (Coşkun, 2016: 140) terrakotta figürin ile (Res. 77) diz üzerinde bulunan ellerin detaysız oluşu ve şekli bakımından benzerlik göstermektedir. Kat. No. 16'da bulunan eser, açık kahverengi hamurludur. Fırınlama işlemi başarılı yapılmıştır. Eserin dizkapağı hizasından itibaren üst, yan ve arka kısımları noksandır (Res. 16). Elbise altında sivri uçlu ve giyimli ayaklar kaide üzerinde belirgindir. Figürin parçasının, kaide üzerindeki ayakların duruşu ve şekli ile Metropolitan Museumda bulunan (Christine, 1934: 126) ve MÖ 6. Yüzyılın sonlarına tarihlendirilen figürinin ön kısmı ile, Erythrai'de bulunan (Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 7) ve MÖ 6. yüzyılın son çeyreğine tarihlendirilen ve Çanakkale Arkeoloji Müzesi'nde (Kaplan, 2009: Kat. No. 6) bulunan figürin ile benzerlik göstermektedir.

Bu grupta yer alan figürin parçalarının tahtta oturan Kybele'ye yada oturan kadın figürinlerine ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.3. Kadın Figürin Başları

Çakalca Karadoğan Höyüğü'nde ele geçen 4 eser (Res. 17-20) bu grupta değerlendirilmiştir.

Kat. No. 17'de bulunan eser açık kahverengi hamurludur, eserin ön tarafı boyun kısmından itibaren ve arka kısmı saçların bittiği omuz altından itibaren kırık ve noksandır (Res. 17). Yüz dolgun ve yuvarlak, gözler silik, burnun az bir kısmı kırık, saçlar, alından itibaren yanak kısmından aşağı doğru devam etmekte ve başın arkasından da kabartma şeklinde dikey olarak omuz altına dek inmektedir. Kalıp tekniğinde üretilmiştir. İyi derecede fırınlanmıştır. Eserin, dolgun ve yuvarlak yüz yapısı ve baş örtüsü bakımından benzeri Isparta Şarkikaraağaç'ta ele geçen ve Isparta Arkeoloji Müzesinde yer alan (Çevik, 2019: Kat No. K83) ve MÖ 5. yüzyılın sonlarına tarihlendirilen figürin başı ile benzerlik göstermektedir.

Kat. No. 18'de yer alan eser, açık kiremit rengi hamurludur, eserin boyundan itibaren alt kısmı noksandır. (Res. 18). Baş, kulaklar gözükmeyecek şekilde katmanlı örtülüdür, yüz dolgun ve yuvarlaktır. Etli dudaklara sahiptir. Gözler siliktir. Yüzde Arkaik gülümseme belirgindir. Figürin başı şekil itibarıyla tahtında oturan kadın heykeltçiklerinin baş kısımlarıyla benzerlik göstermektedir. Kalıp tekniğinde üretilmiştir. Kassel'de (Sinn, 1977: Nr. 39) ve Erythrai'de (Bayburtluoğlu, 1977: Kat.

No. 13) bulunan tahtında oturan kadın heykelcikleri ile başın katmanlı örtü ile örtülü olması, yuvarlak yüze sahip olması ve yüzde Arkaik gülümseme olması bakımından benzerlik göstermektedir.

Kat. No. 19'de yer alan eser kahverengi hamurludur. Eserin boyun kısmından itibaren alt kısmı noksandır. Başın üst kısmında ortası delik ve basık bir başlık vardır (Res. 19). Göz yuvaları belirgin ancak göz detayları siliktir. Kaşlar kalkık, burun genişcedir ve bir kısmı kırıktır. Dudakları belirgin ve etlidir. Yüz dolgun ve yuvarlaktır. Saçlar alın üzerinde ve başlık altından belirgindir. Alın üzerinde baş örtüsü gözükmemektedir. Örtü üzerinde süs amaçlı bir başlık bulunmaktadır. Diğer figürinlerde olduğu gibi bu eserde kalıpta şekillendirilmiştir. Fırınlama iyi yapılmıştır. Yüz kompozisyonu Arkaik Dönemi yansıtmaktadır. Eserin; yüzünün dolgun ve yuvarlak oluşu, baş üzerinde başlık olması, gözlerin yapısı bakımından benzeri Metropolitan Museum (Christine, 1935:178), Çanakkale Arkeoloji Müzesi Frank Calvert Koleksiyonunda yer alan ve MÖ 6. yüzyıla tarihlendirilen (Kaplan, 2009: 92) figürin ve British Museum (Chesterman, 1974: 33)'de bulunmaktadır.

Kat. No. 20'de yer alan eser, baş kısmından ibarettir, eserin boyundan itibaren alt kısmı noksandır. Başın arka kısmında da kulak hizasının alt kısmından itibaren kırıktır. Eserin başında saçları örten, katman halinde örtü bulunur (Res. 20). Kaşlar ve gözler silik değildir. Poloslu figürin başları gibi yuvarlak yüze sahip değildir. Elmacık kemikleri azda olsa belirgindir. Sol kulakta yuvarlak bir küpe detayı bulunmakta (Res. 20-c), yüzde ise hafif tebessüm vardır. Saçları örten, örtü üzerinde başı çevreleyen bant vardır. Alın kısmındaki örtünün altından çıkan saçlar belirgindir. Kalkık kaşlar, genişçe burun, çekik gözler, ince dudaklar ve yuvarlak çeneye sahiptir. Eser kalıp tekniğinde üretilmiş ancak, detaylar elde yapılmış olmalı. Açık kiremit rengi hamurludur. İyi derecede fırınlanmıştır. Detayların belirgin olması, eserin yapıldıktan sonra aşınmaya maruz kalacak şekilde kullanım görmediğini gösterir (Şirin ve Kolağasıoğlu, 2016: 27-28). Eser; Kassel'de (Sinn, 1977: Nr. 87), British Museum'da (Higgins, 1970: 20) (Res. 86) ve Samos'ta (Tsakos ve Maria V. S. 2012: 183) bulunan figürinler ile; alın üzerinde bulunan saç bandı, kulak ve göz yapısı, yüzde bulunan Arkaik tebessüm, kulakta küpe bulunması, başörtüsünün şekli bakımından benzerlik gösterir.

4.4. Kuşlu Kore Figürinleri

Kat. No. 21 ve 22’de yer alan figürinler bu grupta değerlendirilmiştir. Kat. No. 21’de yer alan figürin, açık kahverengi hamurdan imal edilmiştir. Figürinin boyun kısmından üstü noksanıdır. Göğüs üzerine sarkan iri saç bukleleri belirgindir (Res. 21 a-b), bu saç şekline Atina, Akropolisinde yer alan mermer kore heykelinde de (Boardman, 2001: Fig. 89) rastlanır. Sol kolu aşağı sarkık ve sol eli ile elbise tutmakta, sağ eli ile göğüs üzerinde kuş tutmaktadır. Eser dikdörtgen biçimindeki kaide üzerinde ayakta durmaktadır. Sağ ayak sol ayağa göre biraz ileridedir. Eser kalıp tekniğinde içi boş olarak üretilmiştir. İyi düzeyde fırınlanmıştır.

Kat. No. 22’de yer alan figürin, açık kahverengi hamurludur. Başın arka kısmından beline kadar örgülü saçlar belirgindir. Boynun her iki yanında göğüslere doğru sarkan örgülü saçlar vardır. Sağ eli dirsekten bükülü ve elinde göğsüne bastırılmış şekilde kuş tutmaktadır (Res. 22 a-b). Eserin ayak ve arka sırt kısımları noksan ve altı parçadan tümlenmiştir. Yüzde, dudaklarda ve burunda aşınmalar mevcuttur. Eserin, şekil ve yapım tekniği bakımından benzerleri; British Museum’da (Higgins, 1970: 15) (Res. 79), Samos’ta (Tsakos ve Maria V. S. 2012: 183) ve konu bütünlüğü yönünden mermerden yapılmış hali Miletos’ta (Boardman, 2001: Fig. 89) mevcuttur (Res. 80). British Museum’da bulunan figürin kaide üzerinde ayakta durmaktadır, sol kolu dirsekten bükülerek sol el göğüs boşluğu üzerine getirilmiş ve elinde kuş tutmaktadır. Saçlar bukleler halinde göğüs üzerine inmiştir. Elbise kıvrımları belirgindir, sağ kolu yandan aşağı doğru sarkık ve vücuda yapışıktır. Kaide üzerinde duran ayaklar elbise altından gözükmekte ve ayak parmakları belirgindir. Eser, yüze yansıyan Arkaik gülümseme, elinde kuş tutması, saçların bukleler halinde göğüs üzerine inmesi gibi özellikleriyle Çakalca Karadoğan Höyüğü’nde ele geçen ve Kat. No. 22’de bulunan eser; British Museum’da bulunan (Higgins, 1970: 12) figürin, Çanakkale Arkeoloji Müzesinde bulunan (Kaplan, 2009: Kat. 25) ve MÖ 530-520 tarihlerine verilen kuşlu figürin, Kassel bulunan figürin (Sinn, 1977: Kat. 24, 26), Berlin’de bulunan (Boardman, 2001: Fig. 89) figürin, ve Samos’ta (Tsakos ve Viglakis S., 2012: 183) bulunan figürinler ile; saçların bukleler halinde göğüs üzerine düşmesi, bir eliyle kuş tutmaları diğer elinin yana salık olması ve elbiseyi tutması, kaide üzerinde durmaları, ayakların giyimli olması ve ayak uçlarının elbise altından gözüktüğü olması bakımından Çakalca Karadoğan Höyüğü’nde ele geçen terrakotta figürin ile (Res. 11 a-b) benzerlik göstermektedir.

Berlin’de bulunan eser mermerden yapılmış ve sol elinde keklik tutmaktadır (Res. 80). Kassel’de bulunan benzer figürinler yine sağ elinde kuş tutmakta, sol kol aşağı salık ve sol el ile elbise tutmaktadır. Bu iki figürin elbise kıvrımlarının zenginliği ile dikkat çekmektedir. Çakalca Karadoğan’da ele geçen terrakotta figürinin ayak ve el parmakları belirgin değil iken Kassel’de bulunan eserlerin ayak ve el parmakları detaylı yapılmıştır.

4.5. Kouros Figürinleri

Kaide üzerinde ayakta duran bu tip kouros figürinlerinde, kollar vücuda paralel olarak aşağı sarkık, eller gövdeye yapışık ve yumruk şeklinde frontal bir duruş söz konusudur. Giysi khiton üzerinde himationdur. Himation, sol omuzdan aşağı sağ koltuk altına doğru kalınca bir kıvrım ile, yine sol omuzdan aşağı sol dize doğru düz kalın başka bir kıvrım oluşturur (Res. 23a-b). Gövdede aşağı doğru bir daralma görülür (Res. 24). Saçlar alın üzerinde kütseldir. Saçlar arka yüzde yatay kazımlarla gösterilmiş dedalik tarzda betimlenmiştir.

Çalışmada yer alan üç eser (Kat. No. 23, 24,25) bu grupta değerlendirilmiştir. Kat. No 23’de yer alan kouros heykelcik, açık kahverengi hamurludur. Yedi parçadan tümlenmiştir. Yer yer yüzde ve kalça kısmından aşağıya inen kıyafetinde kırmızı boya belirgindir. Ön kısmın boyundan aşağısı, arka kısımda ise kalça altından aşağısı noksandır (Res. 23-a). Elbise sol omuz üzerinde katman oluşturur halde, yüz kısmı belirgin ve ayrıntılı işlenmiştir. Gözler badem şeklinde yapılmıştır. Yüzde ise arkaik dönemin özelliklerinden olan tebessüm vardır. Alın üzerinde dalgalı ve birbirine paralel hatlar halinde geriye doğru yatık saçlar yer almaktadır. Başın arka tarafında ise saçlar yatay bukleler halinde ve düz bir hatla sonlandırılmıştır. Sol kalça üzerinde zig zag şeklinde elbise kıvrımları belirgin hatlarla işlenmiştir. Elbise kıvrımları arkaik dönem Miletos İonia bölgesi sanatının mermer eserlerinden olan Brankhid heykellerinde de görülür (Şirin ve Kolağasıoğlu, 2016: 26) Eser, saçların yatay bukleler halinde sırtın ortalarına kadar inmesi ve düz bir hat ile sonlandırılması bakımından Metropolitan Museum’da (Christine, 1935: 179) yer alan Terrakotta figürin (Res. 86) ve Keos’ta bulunan Giyimli Kouros Figürini (Bournias 2015, Fig.3), (Res. 85) ile de oldukça benzerdir. Arkaik gülümseme, gözlerin şekli ve yapım tekniği bakımından ise benzerleri; British Museum (Higgins, 1970: 12) (Göz ve yüz yapısı bakımından) (Res. 78), Keos’ta (Gürbüzer, 2019: 306), Eritrai’de (Bayburtluoğlu, 1977: Kat. 40) ve Metropolitan Museum’da (Res. 86)

bulunmaktadır.

Kat. No. 24'de yer alan figürin açık kahverengi hamurlu, eller iki yana yapışık frontal duruşta. Giysi olarak khiton üzerine himation var. Himation solda ortaya doğru kalın bir demet şeklindeki pileyle diz hizasına inmektedir. Ayaklara doğru daralan bir gövde yapısına sahip. Figürin kaide üzerinde ayakta durmakta, kollar ise yanlardan salık, vücuda bitişik ve eller yandan elbise tutmaktadır (Res. 24-a). Baş da oldukça şişkin bir yapıdadır ve alın üzerinde kütleli olarak verilen saç, başın üzerinde yanlara doğru açılarak hafif konik bir hava yaratmıştır. Saçlar yatay bukleli olarak başın arka kısmında sırta kadar inmektedir. Yüz iyi durumda, arkaik gülümseme belirgin, gözlerde hafif silinmeler mevcuttur. Eser, Klarosta ele geçen üç adet Kouros figürini (Kat. No. 259-264-265) ile ellerin iki yana yapışık frontal duruşta olması, giysi olarak khiton üzerine himation olması, himationun sol kalça üzerinde ortaya doğru kalın bir demet şeklindeki pileyle diz hizasına iniyor olması bakımından benzerlik göstermektedir. Rodos'ta ele geçen ve MÖ erken 5. yüzyıla tarihlendirilen ve British Museum'da bulunan (Higgins, 1970: 30) (Res. 84) kouros figürini ile ve Kassel'de (Sinn, 1977: Kat. 50) bulunan terrakotta figürinler ile; yüz yapısı, kolların yanlara salık ve ellerin yanlardan elbise tutuşu, kaide üzerinde duruş şekli ve ayakların çok belirgin olmayışları bakımından benzerlik göstermektedir.

Kat. No. 25'de yer alan figürin açık kahverengi hamurlu, belden aşağısı ve arka kısmı noksan, kollar iki yanda vücuda yapışık ve bel hizasına kadar inmekte, yüzde silinmeler bulunmakta, eser üzerinde yer yer aşınmalar mevcut, alın üzerinde baş örtüsü katmanlar oluşturmuş, yüz şekli yuvarlak ve yüzde tebessüm belirgin, burun ve dudaklar iyi durumda. Eser, Kestner Museum'da (Liepman, 1975: 43) bulunan terrakotta figürin ile saçların şekli, yüz ve göz yapısı, kolların pozisyonu ve kalıp şekli bakımından oldukça benzerdir (Res. 88). Kalıp ve şekil bakımından British Museum'da (Higgins, 1970: 22) bulunan eser ile de benzerlik göstermektedir.

Bunların dışında benzerleri, İon tipinde giyimli kouros, Miletos, Rhodos, ve Samos gibi Güney İonia'daki merkezlerde ele geçmiştir. Knoblauch, bu figürinlerin Rhodos tipinde olduklarını ve Samos'ta imal edilmiş olabileceklerini öne sürer (Knoblauch, 1939: 133). Mollard Besques, bu tip kadın ve erkek figürinlerinin ilk olarak MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısında, İonya'da Rhodos-İon tipi olarak üretildiğini ve Hellen dünyasındaki yerleşim bölgelerine ve kutsal alanlarına ihraç edildiğini öne sürer (Mollard Besques, 1963: 51).

4.6. Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçaları

Kat. No. 26'da bulunan eser açık kahverengi hamurlu, boyun kısmı ve gövdesi noksandır. Başında örtü vardır. Göz çukurları belirgindir, kaşlar silik olduğundan belirgin değildir. Burun kaba yapılmıştır, burun delikleri belirgin değildir. Yüz yuvarlaktır (Res. 26). Yüzde hafif tebessüm vardır. Eser, dolgun ve yuvarlak yüz yapısı bakımından Kestner Museum'da bulunan terrakotta figürin (Liepman, 1975: 43) ile benzerlik gösterir.

Kat. No. 27'de bulunan eser, açık kahverengi hamurludur, başın üst kısmı, boyundan altı ve gövdesi noksandır. Başında örtü vardır. Alın üzerinden ve kulak arkasına gelecek şekilde başı çevreleyen bandın bir kısmı belirgindir (Res. 27). Gözlerde göz bebeği fark edilmektedir. Kaşlar kalkık ve belirgindir, burun fazlaca iri yapılmıştır. Yüz yuvarlak değildir, çene sivrice yapılmıştır. Eser, alın üzerinde bant bulunması, göz şekli, yüzde bulunan Arkaik tebessüm bakımından Erythrai'de (Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 31) bulunan terrakotta figürin başı ile benzerlik gösterir.

Kat. No. 28'de bulunan eser, açık kahverengi hamurludur, boyundan altı ve gövdesi noksandır. Başında örtü vardır. Alın üzerinden ve kulak arkasına gelecek şekilde başı çevreleyen bandın bir kısmı belirgindir (Res. 28). Gözler ve kaşlar silik olduğundan belirgin değildir. Burun genişçe yapılmıştır, dudaklar belirgin değildir. Çene kırıktır, yüz yuvarlaktır. Sağ kulak belirgindir. Başın örtülü olması, alın üzerindeki bandın kulak arkasından geçerek başı çevrelemesi bakımından Kassel'de (Sinn, 1977: Nr. 87) yer alan figürin başı ile benzerlik gösterir.

Kat. No. 29'da bulunan eser, açık kahverengi hamurlu olup, başın sol tarafından, sol yanak ve sol gözden ibarettir, pürüzsüz parlak bir yüzeye sahiptir (Res. 29). Baş örtülüdür, örtü katmanlar oluşturarak başı ve omuzları kaplamıştır. Yüzün dolgun ve yuvarlak olduğu belirgindir. Göz siliktir.

Kat. No. 30'da bulunan eser, açık kahverengi hamurlu olup, başın sol kısmı, sol yanak ve sol gözden ibarettir. Baş üzerinde bulunan örtü, irice katmanlar oluşturarak başı ve omuzları kaplamıştır (Res. 30). Yüz dolgun ve yuvarlaktır. Sol göz ve kaş belirgindir.

Kat. No. 31'de bulunan eser, açık kahverengi hamurludur, başın sağ kısmından oluşmaktadır. Pürüzsüz bir yüzeye sahiptir ve iyi derecede fırınlanmıştır. Sağ yanak,

sağ kulak ve sağ gözden ibarettir. Diğer figürinlerden farklı olarak göze, göz bebeği yapılmıştır (Res. 31). Göz yapısı incelendiğinde Metropolitan Museum'da (Christine, 1930: 242) bulunan Kybele heykelciğinin göz yapısı ile benzerlik gösterir. Alın üzerinden ve kulak arkasından başı çevreleyen bir bant vardır. Bu yönüyle de British Museum'da (Christine, 1930: 242) bulunan figürin başı ile benzerlik gösterir. Alın üzerinde bant olması ve göz bebeğinde delik olması bakımından Kassel'de (Sinn, 1977: Nr. 86) bulunan terrakotta figürin ile de benzerlik gösterir.

Kat. No. 32'de bulunan eser açık kahverengi hamurlu olup, sağ kulak ve alın üzerinden ve kulak arkasından başı çevreleyen bandın bir kısmından oluşmaktadır. (Res. 32) Kulak içi kavisleri başarılı yapılmıştır. Saç bandı dar ve iricedir.

Kat. No. 33'de bulunan eser açık kahverengi hamurlu olup, alın üzerinden gelip, sol kulak arkasından geçerek başı çevreleyen bandın bir kısmından oluşmaktadır. (Res. 33). İyi düzeyde fırınlanmıştır. Kulak içi detayları belirgin değildir.

Kat. No. 34'de bulunan eser açık kahverengi hamurlu olup, iyi düzeyde fırınlanmıştır. Yüzün sağ tarafı, dudaklar ve çenenin bir kısmı mevcuttur. Dudaklar dolgun, yanak pürüzsüz, elmacık kemiği azda olsa belirgindir. Üst dudak alt dudağa göre daha iridir (Res. 34). Yüzde Arkaik Döneme ait gülümseme mevcuttur. Eser British Museum'da bulunan figürin başı (Higgins, 1970: 12) ile yüz ifadesi (Arkaik gülümseme) ve çene yapısı bakımından benzerlik göstermektedir (Res.78).

Kat. No. 35'de bulunan eser açık kahverengi hamurludur, başın arka kısmından ibarettir (Res. 35). Saçlar yatay ve katmanlı olarak şekillendirilmiştir. İyi düzeyde fırınlanmıştır. Keos'ta bulunan Giyimli Kouros Figürini (Gürbüzer, 2019: 306) ile (Res. 85) saç modeli yönünden benzerlik gösterir.

Kat. No. 36'da bulunan eser açık kahverengi hamurludur, iyi düzeyde fırınlanmıştır. Başın arka kısmından ibarettir. Saç modeli yönünden Kat. No. 35'deki eser ile benzerlik gösterir, saçlar yatay katmanlı olarak şekillendirilmiştir. Ayrıca, saç sitili yönünden eserin bir benzeri de Metropolitan Museum'da (Christine, 1935: 179) bulunmaktadır.

Kat. No. 37'de bulunan eser açık kahverengi hamurludur, başın arka kısmından oluşmaktadır. İyi düzeyde fırınlanmıştır. Saçlar yatay ve iri bukleli olarak şekillendirilmiştir. Keos'ta (Gürbüzer, 2019: 306) bulunan giyimli kouros figürünü

(Res. 85) ile saç stili yönünden benzerlik göstermektedir.

Kat. No. 38'de bulunan eser açık kahverengi hamurludur, iyi düzeyde fırınlanmıştır. Başın sol arka kısmından oluşmaktadır. Saçlar dikey ve iri bukleli olarak şekillendirilmiştir (Res. 38). Eser saç stili yönünden British Museum'da (Higgins, 1970: 13) yer alan figürin ile benzerlik göstermektedir.

Kat. No. 39'da bulunan eser parçası, açık kahverengi hamurludur. Sağ omuz üzerinde saçlar belirgindir. Saçlar dikey bukleli olarak şekillendirilmiş (Res. 39), fırınlama başarılıdır.

Kat. No. 40'da bulunan eser kahverengi hamurludur, başın arka kısmından oluşmaktadır (Res. 40). Saç sitili yönünden Metropolitan Museum'da (Christine, 1935: 179) bulunan figürin ile benzerlik göstermektedir (Res. 86). İyi düzeyde fırınlanmıştır. Saçlar yatay ve iri bukleli olarak şekillendirilmiştir.

Kat. No. 41'de bulunan eser açık kahverengi hamurludur, başın arka kısmından oluşmaktadır. İyi düzeyde fırınlanmıştır. Saçlar dikey ve ince boncuksu olarak şekillendirilmiştir (Res. 41). Saç sitili yönünden eserin benzeri Erythrai'de (Bayburtluoğlu, 1977: 73) ve British Museum'da (Higgins, 1970: 13) bulunmaktadır.

Kat. No. 42'de bulunan eser kahverengi hamurlu olup, iyi düzeyde fırınlama yapılmıştır. Başın sol tarafından; sol yanak, sol göz ve sol kulağın bir kısmı gözükmektedir (Res. 42). Burun başarılı ve orantılı yapılmıştır. Yüzün yuvarlak olmadığı anlaşılmaktadır. Eser, göz şekli ve kulak kısmında yarım daire küpe olması bakımından Kassel'de (Sinn, 1977: Kat. 87) bulunan terrakotta figürin ile benzerlik göstermektedir.

Kat. No. 43'da bulunan eser kahverengi hamurlu olup, sağ göz ve sağ yanağın bir kısmından oluşmaktadır. Pürüzsüz yüzeylidir ve iyi düzeyde fırınlama yapılmıştır. Göze göz bebeği yapılmıştır (Res. 43), göz yapısı incelendiğinde British Museum'da yer alan eserin (Higgins, 1970: 12) göz kısmı ile benzerlik gösterdiği görülür.

Kat. No. 44'de bulunan eser açık kahverengi hamurlu olup, yüz hatları başarılı ve pürüzsüz verilmiştir. Yüz yapısı yuvarlak değildir. Yüzde Arkaik tebessüm vardır. Genişçe burun, etli dudaklı, elmacık kemikleri belirgindir. Burun deliklerinin üst kısmında aşınma vardır. Alın ile başın üst ve arka kısmı ile boyundan aşağısı noksandır. Yüz yapısı bakımından eserin benzeri Eritrai'de (Bayburtluoğlu, 1977:

Kat. No. 40-41) bulunmaktadır (Res. 87).

Kat. No. 45'da bulunan eser, açık kahverengi hamurlu, dudaklar ve burundan ibarettir (Res. 45). Diğer kısımlar noksandır. Dudaklar orantılı yapılmış, burunda ise burun dilekleri belirgindir.

Kat. No. 46'de bulunan eser açık kahverengi hamurlu, yüz, göz, burun ve çene belirgin. Yüzde aşınma ve pürüz vardır. Yüzde hafif tebessüm görülmektedir. Başın üst ve arka kısmı ile boyundan altı noksandır (Res. 46). Göz çukurları belirgindir, yüz yuvarlaktır.

4.7. Kaide Parçaları

Çakalca Karadoğan Höyüğünde gerçekleştirilen kurtarma kazısında ele geçen terrakotta figürinlerden onbir tanesi (Kat No: 47-57) kaide parçası olarak gruplandırılmıştır.

Kat. No. 47'de bulunan eser, açık kahverengi hamurludur. Dikdörtgen kaide üzerinde ayakta duran eserin yaklaşık dizkapağı üzerinden itibaren üst kısmı noksandır. Kaide üzerinde elbise altından çıplak ayakları gözükmemektedir, ayak parmakları belirgindir. Eser içi boş olarak kalıp tekniğinde üretilmiştir (Res. 47). Fırınlama işlemi başarılı yapılmıştır. Eserin, dikdörtgen kaide üzerinde durması ve elbise altından çıplak ayakların gözüküyor olması yönünden benzeri, British Museum (Chesterman, 1974: 33) ve Erythrai'de (Bayburtluoğlu, 1977: 73) bulunmaktadır.

Kat. No. 48'da bulunan eser, açık kahverengi hamurludur. Figürin, dikdörtgen kaide üzerinde duran ayaklardan ibarettir (Res. 48). Eserin kaval kemiği hizasından itibaren üst kısmı noksandır. Kaide üzerinde elbise altında giyimli ayaklar belirgindir. Eser içi boş olarak kalıp tekniğinde üretilmiştir. Fırınlama işlemi başarılı yapılmıştır. Ayak kısımlarında aşınmalar vardır.

Kat. No. 49'de bulunan eser, açık kahverengi hamurludur. İçi boş olarak kalıp tekniğinde üretilmiştir. Dikdörtgen bir kaide üzerinde ayakta duran eserin kaval kemiği hizasından itibaren üst kısmı noksan, kaide üzerinde bulunan elbise altında ayakları belirgindir. Sağ ayak kısmında aşınma ve kırılma vardır (Res. 49). Eserin kaide üzerindeki ayakların duruşu bakımından benzeri Metropolitan Museum (Christine, 1934: 126) ve Çanakkale Arkeoloji Müzesi'nde (Kaplan, 2009: Kat. No. 6) bulunmaktadır.

Kat. No. 50'de bulunan eser, açık kahverengi hamurludur. Kaideden ibarettir. Kaidenin alt kısmında pişirme esnasında eserin zarar görmemesi için açılan buhar tahliye deliği mevcuttur (Res. 50). kalıp tekniğinde üretilmiştir.

Kat. No. 51'de bulunan eser, açık kahverengi hamurlu, dikdörtgen kaide üzerinde ayakta duran eserin diz kısmından itibaren üst kısmı noksan, kaide ortasında, pişirme esnasında oluşabilecek hasarın önüne geçmek maksadıyla açılan buhar tahliye deliği mevcuttur (Res. 51). Eser, içi boş olarak kalıp tekniğinde üretilmiştir. Kaidenin bir kısmı noksandır.

Kat. No. 52'de bulunan eser, açık kahverengi hamurlu, yuvarlak kaideden ibarettir. Eser kalıp tekniğinde yapılmış. Pürüzsüz alt yüzeye sahip, kaide altında hava deliği bulunmamaktadır (Res. 52). Kaidenin şekil itibariyle benzeri Miletos'ta (Boardman, 2001: Fig. 89) mermerden yapılmış heykel kaidesi ile benzerlik göstermektedir.

Kat. No. 53'de bulunan eser, açık kahverengi hamurlu, eser tam yuvarlak olmayan kaideden ibaret olup, kalıp tekniğinde yapılmıştır. Pürüzsüz yüzeye sahiptir. Kaide altında eserin pişme esnasında zarar görmemesi için yuvarlak hava deliği mevcuttur (Res. 53).

Kat. No. 54'de bulunan eser, açık kahverengi hamurludur. Yuvarlak kaide üzerinde ayakta duran eserin ayak bileğinden itibaren üst kısmı noksandır (Res. 54). Kaide üzerinde elbise altında ayakları belirgindir. Eser içi boş olarak kalıp tekniğinde üretilmiştir. Ayak kısımlarında aşınmalar mevcuttur.

Kat. No. 55'da bulunan eser, açık kahverengi hamurludur. Dikdörtgen kaide üzerinde ayakta durduğu anlaşılan eserin, ayak bileği üzerinden itibaren üst kısmı noksandır. Kaide üzerinde elbise altından sivri uçlu ayakkabı giyimli ayaklar gözükmemektedir (Res. 55). Eser içi boş olarak kalıp tekniğinde üretilmiş. Eserin kaide üzerindeki ayakların duruşu bakımından benzeri Metropolitan Museum (Christine, 1934: 126), Çanakkale Arkeoloji Müzesi'nde (Kaplan, 2009: Kat. No. 6) ve Eritrai'de (Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 17) bulunmaktadır.

Kat. No. 56'de bulunan eser kahverengi hamurludur. Dikdörtgen kaide üzerinde ayakta durduğu anlaşılan eserin, ayak bileğinden itibaren üst kısmı noksandır, kaide üzerinde elbise altında sivri uçlu ayakkabı giyimli ayakları belirgindir (Res. 56). Eser içi boş olarak kalıp tekniğinde üretilmiştir. Kaide

üzerindeki ayakların elbise altından gözükmemesi bakımından benzeri Metropolitan Museum (Christine, 1934: 126), Eritrai’de (Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 17) ve Çanakkale Arkeoloji Müzesi’nde (Kaplan, 2009: Kat. No. 6) bulunmaktadır. Diğer figürinlerden farklı olarak sol ayağı biraz daha ileride durmaktadır.

Kat. No. 57’de bulunan eser açık kahverengi hamurludur. Dikdörtgen kaide üzerinde ayakta duran eserin belden itibaren üst kısmı ve ayak bileği üzerinden ön kısmı noksandır. Kaide üzerinde elbise altında giyimli ayakları belirgindir (Res. 57). Ayak kısımlarında aşınmalar mevcuttur. Eser içi boş olarak kalıp tekniğinde üretilmiştir.

4.8. Tanımlanamayan Figürin Parçaları

Kat. No. 58’de bulunan eser kahverengi hamurludur. Esere ayrıca kaide yapılmayıp kaide kısmı vücut ile bütündür (Res. 58). Boyundan itibaren baş kısmı noksandır. Eser içi boş olarak kalıp tekniğinde üretilmiş, alt kısımda fırınlama esnasında zarar görmemesi için pişirme deliği bulunmaktadır.

Kat. No. 59’da bulunan eser, açık kahverengi hamurlu, bel kısmında üstü örten elbise belirgin, eser vücudun ön kısmından, bel ile ayak bileği üstünden ibarettir (Res. 59), diğer yerleri noksandır.

Kat. No. 60’da bulunan eser, açık kahverengi hamurludur, figürin gövdeden ibarettir (Res. 60). Elbise kıvrımları belirgin, ayakta duran figürinin kaidesi ve belden üstü noksandır. İçi boş olarak kalıp tekniğinde üretilmiştir. Fırınlama işlemi başarılı yapılmıştır. Figürin British Museum’da (Higgins, 1970: 30) bulunan kore heykelciği ile elbise kıvrımı bakımından benzerlik göstermektedir.

Kat. No. 61’de bulunan eser, açık kahverengi hamurludur, üst kısmı kırmızımsı ve alt kısmı sarımsı boyalı figürin parçasından ibarettir (Res. 61). Yan kısımda elbise kıvrımları belirgin.

Kat. No. 62’de bulunan eser kahverengi hamurludur. Ayakta duran figürinin sol yan kısmından ibarettir (Res. 62). Elbisenin yan kısmında katmanlı kıvrımlar belirgindir.

4.9. Bağımsız Vücut Parçaları

Kat. No. 63’de bulunan figürin açık kahverengi hamurlu, ileriye doğru uzatılmış sol koldan ibarettir. Eserde parmak detayları verilmemiştir (Res. 63).

İleriye doğru uzatılmış elin bir şey tuttuğu anlaşılmaktadır. Fırınlama iyi yapılmıştır. Eserin hareket kazandırılmış uzuv olması bakımından Çanakkela Arkeoloji Müzesinde bulunan ve MÖ 1. yüzyıla tarihlendirilen sol kol (Kaplan, 2009: Kat. No. 183) ile ve İskenderiye’de bulunan oturur halde olan ve sağ kolunu yana açıp oturduğu nesnenin üzerine koyan ve MÖ 3. yüzyıla tarihlenen kadın figürinin (Chesterman, 1974: 64) kol kısmı ile benzerlik gösterir.

Kat. No. 64’de yer alan eser, açık kahverengi hamurlu, ileriye doğru uzatılmış sağ kolun omuz ve pazu kısmından ibarettir (Res. 64). Fırınlama iyi yapılmıştır. Kolun dirsekten itibaren ön kısmı noksanıdır. Çanakkela Arkeoloji Müzesinde bulunan ve Helenistik döneme tarihlendirilen sağ kol (Kaplan, 2009: Kat. No. 182) ile ve Taburede oturur halde olan ve MÖ 330-200 yıllarına tarihlenen (Chesterman, 1974: 67) kadın figürinin hareket kazanmış sağ ve sol kolları, (Sol el ile kitharasını tutması ve diz üzerinde vücuda bitişik olmayan hafif yana açık hareket kazanmış sağ kol) Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen figürin parçası ile benzerlik gösterir.

Kat. No. 65’de bulunan eser açık kahverengi hamurludur. Bir nesne üzerinde oturur pozisyonda olan figürine ait sağ dizden ibarettir (Res. 65). Fırınlama iyi yapılmıştır. Dizin ayak kısmı noksanıdır. Figürin parçası vücuda bitişik olmayan dizin hareket kazanması bakımından, Çanakkela Arkeoloji Müzesinde bulunan MÖ 1. yüzyıla tarihlendirilen sağ diz ve ayak (Kaplan, 2009: Kat. No. 183) ile ve MÖ 2. yüzyıla tarihlendirilen (Thompson, 1963: 123 Kat. No. 143) diz parçası ile insan uzuvlarının hareket kazanması bakımından benzerlik gösterir.

Kat. No. 66’de yer alan eser, açık kahverengi hamurludur. Sağ ayaktan ibarettir. Fırınlama iyi yapılmış, ayakta parmak detayları verilmemiştir (Res. 66), pürüzsüz yüzeylidir.

4.10. Binicili At Parçası

Kat. No. 67’de bulunan eser, açık kahverengi hamurludur. Eser, at gövdesi ile at üzerindeki binici parçasından ibarettir. Binicinin belden üstü mevcut değil, binicinin çıplak olan atın üzerinde iki yana açılmış dizler belirgin (Res. 67 a-b), fırlama iyi yapılmış, atın, ayakları, boyundan üst kısmı ve kalça kısımları noksanıdır. Eserin çıplak at ve binicisi bakımından benzeri Çanakkale Arkeoloji Müzesinde (Kaplan, 2009: Kat. No. 176) mevcuttur (Res. 83).

4.11. Savaşçı Figürin Başı

Kat. No. 68’de bulunan eser açık kahverengi hamurludur, figürinin baş kısmı, yüzü, burnu ve boynu örtü ile kapatılmıştır, sadece gözleri ve kaşları gözükmetedir (Res. 68). Omuz kısmından aşağısı noksandır. Ünük olan bu eser görüntüsü itibarıyla savaşçı figürinini andırmaktadır. Samsun Müzesinde yer alan ve üzerinde gladyatör dövüşlerinin betimlendiği kandil (İlcan, 2018: Kat. No.30) örneği de, bu figürinin savaşçı olabileceği düşüncesini destekler niteliktedir. Bu tip betimlemelerin ve plastik eserlerin ele geçmesi Amisos’ta bir arenanın olma ihtimalini göstermesi yönünden önemlidir.

Ele geçen buluntular arasında adak amaçlı üretilmiş grafitili seramik parçaları, Kybele ve Kore heykelcikleri gibi MÖ 6. yüzyıl ile MÖ 5. yüzyıla tarihlenen siyah ve kırmızı figürlü seramik parçaları da Miletos kolonizasyonu etkisini ortaya koymaktadır (Temür, 2015: 817-825). Ayrıca, Samsun’un Atakum İlçesi, Çakırlar Mahallesi’nde bulunan yer altı kaya mezarında ele geçen ve Hellenistik Döneme tarihlenen megara kasesi üzerindeki “MENEMAXOY” yazısı da bu etkiyi göstermektedir (Şirin, 2020: 513-551).

5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Yapılan bu çalışmada Samsun Müze Müdürlüğü tarafından 2009 yılında Çakalca Karadoğan Höyüğü'nde gerçekleştirilen kurtarma kazısında bulunan terrakotta figürinler tipolojik olarak; tahtta oturan poloslu kybele figürleri (Res. 1-4) poloslu kybele figürin başları (Res. 5-10), oturan kadın figürinleri (Res. 11-12), oturan kadın figürin parçaları (Res. 13-16), kadın figürin başları (Res. 17-20), kuşlu kore figürinleri (Res. 21-22), kouros figürinleri (Res. 23-25), cinsiyeti tanımlanamayan baş parçaları (Res. 26-46), kaide parçaları (Res. 47-57), tanımlanamayan figürin parçaları (Res. 58-62), bağımsız vücut parçaları (Res. 63-66), binicili at parçası (Res. 67) ve savaşçı başı (Res. 68) olmak üzere onüç grup altında incelenmiştir.

Çakalca Karadoğan Höyüğü'nde ele geçen terrakotta figürinlerin yoğunluğu, çeşitliliği ve kalitesi, koloni kenti olan Amisos'un, Doğu Yunanistan'dan gelen Grekler tarafından uzun süre yurt edinildiğini göstermektedir. Grekli kolonistlerin, anavatanlarında bulunan toplumun; deniz ürünleri, maden, köle, tahıl, kereste gibi ihtiyaçlarını karşılamak için Karadenize yönelerek buralarda pek çok koloni kenti kurdukları bilinmektedir. Antik dönem yazarlarından Strabon Amisos'un Milet koloni kenti olduğunu belirtmektedir. Günümüzde Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen terrakotta figürinler Strabon'un bu ifadesini doğrular niteliktedir. Karadeniz çevresine yerleşen Miletos'luların anavatanlarında sürdürdükleri yaşam tarzını gittikleri yerlerde de devam ettirdikleri Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen buluntulardan da anlaşılmaktadır. Bu höyükte yapılan arkeolojik çalışmalar sonucu ele geçen buluntular Amisos'taki halkın Miletos ile aynı inanca sahip olduklarını göstermektedir.

Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen Poloslu Kybele figürinlerinin (Res. 1-4); yüzlerin dolgun ve yuvarlak oluşu, arkaik gülümseme, tahtta oturuş pozisyonu, ellerin dizler üzerindeki duruşu, kaide üzerindeki ayakların pozisyonu, dizlerinin ön kısmında elbise kıvrımlarının belirgin oluşu, göğüslerin az da olsa belirgin oluşu, göz, burun ve ağız yapısı bakımından benzerleri; Karadenizin Kuzeyinde Tiritaki'de ele geçen (Denisova, 1981: 125, T-2) ve MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilen poloslu Kybele figürini ile Berezan'da ele geçen (Kobylina, 1970: Taf. 8, No.3) ve MÖ 6. yüzyıla tarihlendirilen poloslu figürin başı ile de başta bulunan polos, yuvarlak yüz yapısı, etli dudak yapısı ve arkaik gülümseme, ellerin

dizler üzerinde duruş pozisyonu, kaide üzerinde duran ayakların şekli yönünden benzerlik göstermektedirler. Bunun yanında, Metropolitan Museum'da (Christine, 1935: 178) bulunan figürin ile, Erythrai'de (Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No.5) bulunan ve MÖ 520-510 yıllarına tarihlendirilen (Res. 73) figürin ile, British Museum'da (Chesterman, 1974: 35) bulunan figürin ile, Pitane'de ele geçen ve İstanbul Arkeoloji Müzesinde yeralan (Hekimoğlu, 2010: Kat.5-6-7) figürin ile, Kestner Museum (Liepman, 1975: 42) bulunan figürin ile ve Çanakkale Arkeoloji ve Etnografya Müzesinde bulunan ve MÖ geç 6. yüzyıla tarihlendirilen (Kaplan, 2009: 206) ve Samos'ta (Tsakos ve Viglaki S., 2012: 184-185) yer alan figürin ile; başlarında polos bulunması; yuvarlak yüz yapısı, figürinin tahtta oturur halde olması, ayaklarının altında kaide olması ve ellerin diz üzerine yerleştiriliş biçimi, k kalıp tekniğinde imal edilmiş olmaları ve yüzlerdeki arkaik tebessüm bakımından benzerlik gösterdiklerini belirtmiştik. Yapılan karşılaştırmalar ve incelemeler neticesinde Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen poloslu Kybele figürinlerinin ve figürin başlarının MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmelerinin yerinde olacağı söylenebilir.

Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen diğer bir gurubu ise oturan kadın figürinleri oluşturmaktadır. Bunların Kybele figürinlerinden tek farkı baş üzerinde bulunan polostur. Bunun haricinde, eserler üzerinde Khiton ve himationdan oluşan giysilerin olması, tahtta oturuş şekli, diz üzerinde bulunan ellerin konumu, yüzlerin yuvarlak yapısı, arkaik gülümseme, göz ve kaşların şekli, burun ve çene yapıları, dudakların etli ve dolgun oluşu bakımından eserler poloslu Kybele figürinleri ile benzerdir. Diğer yandan tahtta oturan kadın figürinleri; Karadenizin Kuzeyinde bulunan Nadlimansky'de ele geçen (Kobylina, 1970: Taf. 7, No.1) ve MÖ 6. yüzyıla tarihlendirilen figürin ve Tiritaki'de ele geçen (Denisova, 1981: 125, T-3) ve MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilen oturan kadın figürinleri ile, Kocaeli Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'de bulunan eser (Res. 77) ile, Samos adasından ele geçen ve yaklaşık MÖ 540 yılına tarihlenen oturan kadın heykeli (Boardman, 2001: 78), Pitane'de ele geçen ve İstanbul Arkeoloji Müzesinde sergilenen (Hekimoğlu, 2010: Kat. 9-10-11) ve MÖ 6. yüzyılın üçüncü çeyreğine tarihlendirilen figürinler ile de benzerlikler göstermektedir. Tahtta oturan polossuz kadın figürinlerinin Anadolunun yerli tanrıçası olan Kybele olup olmadığı konusunda farklı görüşler olsada, bu figürinlerin de tanrısal duruş sergilemeleri bakımından Kybele olma olasılıkları yüksektir. Bu grupta yer alan figürinlerin de MÖ 6.yüzyılın ikinci yarısına

tarikhlendirilmeleri yerinde olacaktır.

Dört adet eserden oluşan oturan kadın figürin parçalarından Kat. No. 14-15-16'da bulunan eserlerin benzerlerine ulaşılmaya çalışılmıştır, yapılan değerlendirmede Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen oturan kadın figürin parçalarının da MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmeleri uygun olacaktır.

Kat. No. 17-18 ve 19 da bulunan kadın figürin başları benzerleriyle karşılaştırıldığında Kat. No. 17'de yer alan figürin başı, aserin, dolgun ve yuvarlak yüz yapısı ve baş örtüsü bakımından benzeri Isparta Şarkikaraağaç'ta ele geçen ve Isparta Arkeoloji Müzesinde yer alan (Çevik, 2019: Kat No. K83) ve MÖ 5. yüzyılın sonlarına tarihlendirilen figürin başı ile benzerlik göstermektedir.

Kat. No. 18'de yer alan eser, benzerleriyle kıyaslandığında; yüz dolgun ve yuvarlaktır. Etli dudaklara sahiptir. Gözler siliktir. Yüzde Arkaik gülümseme belirgindir. Figürin başı şekil itibariyle tahtında oturan kadın heykelciklerinin baş kısımlarıyla benzerlik göstermektedir. Kalıp tekniğinde üretilmiştir. Kassel'de bulunan (Sinn, 1977: Nr. 39) oturan kadın figürinin baş kısmı ile ve Erytrai'de (Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 13) bulunan tahtında oturan kadın heykelcikleri ile başın katmanlı örtü ile örtülü olması, yuvarlak yüze sahip olması ve yüzde Arkaik gülümseme bulunması bakımından benzerlik göstermektedir. Figürinin MÖ 6. Yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmesi uygun olacaktır. Kat. No. 19'da bulunan figürin başı incelendiğinde, yüz kompozisyonu Arkaik Dönemi yansıtmaktadır. Eserin; yüzünün dolgun ve yuvarlak oluşu, baş üzerinde alabastron şeklinde başlık olması, gözlerin yapısı bakımından benzeri; Metropolitan Museum (Christine, 1935:178), British Museum (Chesterman, 1974: 33) ve Çanakkale Arkeoloji Müzesi Frank Calvert Koleksiyonunda (Kaplan, 2009: 92) bulunmaktadır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda eserin MÖ. 6. yüzyılın ortalarına tarihlendirilmesi yerinde olacaktır. Kat. No. 20'de yer alan figürin; Kassel'de (Sinn, 1977: Nr. 87), British Museum'da (Higgins, 1970: 20) (Res. 86) ve Samos'ta (Tsakos ve Maria V. S. 2012: 183) bulunan figürinler ile; alın üzerinde bulunan saç bandı, kulak ve göz yapısı, yüzde bulunan Arkaik tebessüm, kulakta küpe bulunması, başörtüsünün şekli bakımından benzerlik gösterir. Benzerleriyle kıyaslandığında figür başının MÖ 6. yüzyılın ortalarına tarihlendirilmesi yerinde olacaktır.

Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen kuşlu kore figürinlerini (Res. 21-22)

değerlendirecek olursak, bu figürinlerde, sağ el dirsekden bükülü ve göğüs hizasında vücuda bitişik bir şekilde olup, elinde kuş tutmaktadır. Sol el ise yana salık ve eline elbise tutuşturulmuştur. Göğüs üzerinde saçlar bukleler halinde belirgindir, bu saç şekline Atina Akropolisinde yer alan mermer kore heykelinde de rastlanır. Kat. No. 22’de yer alan figürinde ise yüzler yuvarlaktır. Gözler silik, göğüs üzerinde saçlar bukleler halinde belirgindir. Elinde kuş tutan figürinler; British Museum (Res. 78-79-92), Miletos (Res. 80) ve Samos’da bulunan eserler ile tipolojik olarak oldukça benzerdir. British Museum ve Miletos’ta bulunan eserlerde, Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen figürinlerden farklı olarak, kuş sol el ile tutulmaktadır. Göğüs üzerine düşen saç bukleleri de benzerlik göstermektedir. Miletos’ta bulunan, yuvarlak kaide üzerinde ayakta duran ve elinde kuş (keklik) tutan figürin mermerden yapılmış ancak, bir kolun yana salık olması diğer el ile göğüs hizasında kuş (Keklik) tutması, giyimli ayak uçlarının elbise altından gözükmesi, konu bütünlüğü bakımından Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen figürinler (Elinde kuş tutan) ile oldukça benzerdir. Figürinlerin MÖ 6. Yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmeleri yerinde olacaktır.

Sahip olduğu detaylar bakımından Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen kouros heykelticiklerinden Resim 23’de yer alan figürin; Arkaik gülümsemeye sahip yüz şekli, detaylı yapılmış ve alın üzerinden arkaya taranmış saçlar, çekik gözler, dolgun dudaklar, başın arka kısmında yatay iri bukleler halinde belin üst kısmına kadar inen saçlar belirgindir. Eser üzerinde kırmızı boya izleri mevcut. Vücudun arka kısmında bulunan ve aşağı doğru zigzaglar halinde inen elbise kıvrımlarının olması (Res. 23-b), figürinin stilistik açıdan yine Arkaik Dönem özelliklerine sahip olduğunu göstermektedir. Figürin, Keos’da bulunan (Gürbüzer, 2019: 306) (Res. 86) figürin ile, vücudun arka kısmında saçların yatay bukleli olması ve düz bir hat ile sonlandırılması ve sağ kalça kısmında elbise kıvrımlarının oluşturulması bakımından benzerlik göstermektedir. Figürinin MÖ 6. Yüzyılın ortalarına tarihlendirilmesi uygun olacaktır. Dikdörtgen kaide üzerinde ayakta duran (Res. 24) kouros heykelticğinde ise; gözler siliktir, dolgun dudaklar, alın üzerinde kümelenmiş saç yapısı, her iki kolların yanlardan aşağı salık olması ve ellerin yandan elbise tutması, khiton ve himationun oluşturduğu kıvrımlar, elbise altından gözükken çıplak ayaklar bakımından, Karadenizin kuzeyinde yer alan Pantikapaion-Phanagoreia’da (Kobylyna, 1961: Lev. IV, Fig. 4), British Museum’da (Higgins, 1970: 30), Kassel’de

(Sinn, 1977: Kat. No. 50) bulunan kouros heykelcikleri ile oldukça benzerdir (Res. 84). Eser; saç yapısı, elbise kıvrımları ellerin vücuda bitişik duruşu ve yüzde arkaik gülümseme olması (Res. 24) bakımından figürin MÖ 6. yüzyılın ortalarına tarihlendirilebilir. Bu grupta yer alan diğer bir kouros figürünü Katalog No. 25'te yer alan eserdir. Figürin; açık kahverengi hamurlu, belden aşağısı ve arka kısmı noksan, kollar iki yanda vücuda yapışık ve bel hizasına kadar inmekte, yüzde silinmeler bulunmakta, eser üzerinde yer yer aşınmalar mevcut, yüz şekli yuvarlaktır. Eser, Kestner Museum'da (Liepman, 1975: 43) bulunan terrakotta figürin ile saçların şekli, yüz ve göz yapısı, kolların pozisyonu ve kalıp şekli bakımından oldukça benzerdir (Res. 88). Ayrıca; British Museum'da (Higgins, 1970: 22) bulunan eser ile de benzerlik göstermektedir. Figürinde vücut detayları çok belirgin olmadığından tarihlendirilmesi güçtür. Ancak yüz ve saç yapısı dikkate alındığında figürinin Arkaik Dönem özellikleri gösterdiği anlaşılr. Eser MÖ 6. yüzyılın ortalarına tarihlendirilebilir.

Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen diğer bir grup ise cinsiyeti tanımlanamayan baş parçalarıdır (Res. 26-46). Bunlara da genel itibarla değinecek olursak, bir kısmında kulak arkasından başı çevreleyen bant vardır (Res. 31-32-33). Gözler çekik ve bazılarının göz bebeği kısmında delik vardır (Res. 31). Eserler Rhodos'ta bulunup British Museum'da sergilenen figürin ile kulak üzerinden başı çevreleyen bant bulunması bakımından benzerlik gösterir (Res. 86). Kat. No. 35-36-37'de başın arka kısmında yer alan saç şekilleri de yine Keos'ta bulunan giyimli Kourosun (Res. 85) saç şekli ile benzerdir. Bu parçalarda MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirmek uygun olabilir. Kat. No. 41'de yer alan baş parçası Rhodos'ta bulunan (Higgins, 1970: 13), figürünün baş kısmı ve Erytrai'de bulunan (Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 17) ve MÖ 540-530 yıllarına tarihlendirilen figürünün baş kısmı ile başın üst kısmının alabastron ağızlı olması ve saçların boncuksu yapısı ile benzerlik gösterir. Bu itibarla Çakalca Karadoğan höyükte ele geçen figürünün de MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmesi yerinde olacaktır. Kat. No. 42'de yer alan figürin parçası başın sol tarafından; sol yanak, sol göz ve sol kulağın bir kısmından ibarettir (Res. 42). Eser badem şeklinde göz yapısı itibariyle Arkaik döneme tarihlendirilebilir. Kat. No. 43'da bulunan eser sağ göz ve sağ yanağın bir kısmından oluşmaktadır. Göze göz bebeği yapılmıştır (Res. 43), göz yapısı incelendiğinde British Museum'da yer alan eserin (Higgins, 1970: 12) göz kısmı ile

benzerlik gösterir. Arkaik döneme tarihlendirilebilir. Kat. No. 44'de yer alan figürinin yüzünde Arkaik tebessüm vardır. Genişçe burun, etli dudaklı, elmacık kemikleri belirgindir. Yüz yapısı bakımından eserin benzeri Eritrai'de (Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 40) bulunmaktadır (Res. 87).

Çalışmada yer alan bir diğer eser grubu kaide parçalarıdır (Kat No. 47-57). Kat. No. 47'de yer alan kaide parçasının, dikdörtgen kaide üzerinde durması ve elbise altından çıplak ayakların gözüküyor olması yönünden benzeri, British Museu'da bulunan ve MÖ 6. yüzyılın ortalarına tarihlenen (Chesterman, 1974: 20) ve ayakta duran kuşlu korenin kaide üzerindeki çıplak ayaklarının yapısı ile benzerlik gösterir. Figürin parçasını MÖ 6. yüzyılın ortalarına tarihlendirmek yerinde olacaktır. Bağımsız vücut parçaları (Kat. No. 63-66) bütün olarak değerlendirildiğinde, figürin uzuvlarının vücuda yapışık olmadığı ve hareket kazandıkları görülür. Kat. No. 63'de bulunan ileriye doğru uzatılmış sol kol parçasından ibarettir (Res. 63). Kat. No. 64'de yer alan figürin parçası ileriye doğru uzatılmış sağ kolun omuz ve pazu kısmından ibarettir (Res. 64). Kat. No. 65'da bulunan figürin parçası diz kapağı kısmından katlanmış sağ dizinden ibarettir (Res. 65). Kat. No. 66'de yer alan figürin parçası ise sağ ayaktan ibarettir. Eserler, Çanakkela Arkeoloji Müzesinde bulunan ve Helenistik döneme tarihlendirilen kollar ve ayak (Kaplan, 2009: Kat. No. 182,183,184) ile, İskenderiye'de bulunan ve MÖ 3. yüzyıla tarihlenen kadın figürinin (Chesterman, 1974: 64) kol kısmı ile ve yine, Taburede oturur halde olan ve MÖ 330-200 yıllarına tarihlenen (Chesterman, 1974: 67) kadın figürinin kolları ile benzerlik gösterir. Çakalca Karadoğan Höyüğü'nde ele geçen figürinlerde benzerleriyle kıyaslandığında dönemsel olarak helenistik döneme tarihlendirilmeleri yerinde olacaktır. Çakalca Karadoğan Höyüğü'nde gerçekleştirilen çalışmada sadece gövde kısmı olan at ve atın üzerinde de belden altı olan biniciye ait figürin parçası ele geçmiştir (Res. 83). Eser, Adagelissi (Adakeliş)'te ele geçen ve MÖ 5. yüzyılın ilk yarısına (500-450) tarihlendirilen (Kaplan, 2009: Kat. No. 176) binicili at figürini ile, atın gövdesi ve at üzerinde bicinin orantılı diz yapısı bakımından benzerlik gösterir. Figürin MÖ 5. yüzyılın ortalarına tarihlendirmek yerinde olur.

Buluntular arasında, yüzü ve boynu örtü ile kapatılmış savaşçı diyebileceğimiz figürin başı (Res. 68) da bulunmaktadır. Ünik bir eserdir. Ancak; Samsun'da ele geçirilen ve MS 1. yüzyıl ortalarına tarihlendirilen diskusun üzerinde gladyatör dövüşlerinin betimlenmesi (İlcan, 2018: Kat. No.30), Çakalca Karadoğan

Höyüğü'nde ele geçen savaşı başı ile birlikte değerlendirildiğinde antik dönemde Amisos'ta bir arenanın da bulunabileceğini akıllara getirmektedir.

Sonuç olarak; Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen figürinler, daha evvel yayımlanmış benzer figürinlerle karşılaştırılarak yapıldıkları dönem ve tipleri konusunda öneriler getirilmeye çalışılmıştır. Oturan kadın figürinlerinde Kybele'ye ait herhangi bir atribü olmadığından bu çalışmada bunlar "Oturan kadın figürinleri" adı altında incelenmiştir. Ancak, oturan kadın figürinlerinin Kybele figürinleri ile aynı kazı buluntusu olduğundan bunlarında Kybele figürini olma olasılığı bulunmaktadır. Ele geçen buluntular, bölgenin antik kaynaklarda geçen kolonizasyon sürecine dair verilen tarih aralığına en yakın arkeolojik materyal grubunu oluşturması bakımından önemlidir. Karadeniz bölgesinde şimdiye kadar tespit edilmiş en erken tarihli Kybele kültürünün varlığını gösteren ilk ipuçlarına Çakalca Karadoğan höyüğünde ulaşılmıştır.

Yapılan çalışma sonucunda kazıda çıkan eserlerin farklı dönemlere ait oldukları belirlenmiş ve buluntu yerinin adak malzemelerinin atıldığı botros olabileceği ve hemen yakınında Kybele'ye ait kutsal alan olma olasılığının yüksek olduğu söylenebilir. Çakalca - Karadoğan Höyüğünde ele geçen terrakotta figürinlerin; kalıplama, şekillendirme ve pişirme kalitesi bakımından, benzerlerinden daha kaliteli ve daha estetik olarak üretildikleri görülmektedir. Bu durum bize bu eserlerin dışarıdan getirilmediğini yerel ustalar tarafından Amisos'ta bulunan atölyelerde üretilmiş olabileceklerini göstermektedir. Yine Latife Summerer "*Hellenistische Terrakotten Aus Amisos*" adlı eserinde Amisos'ta terrakotta figürin atölyelerinin var olabileceğini belirtmiştir.

Çakalca Karadoğan Höyüğü'nde ele geçen terrakotta figürinler Miletos kolonizasyonunun Amisos'taki varlığının ıspatı niteliğindedir. Amisos'ta Arkaik Dönemde dini yönden Kybele kültüne tapınımın hakim inanç olduğu söylenebilir. Çakalca Karadoğan Höyük kazısında ele geçen Kybele figürinlerinin benzerlerine Tiritaki ve Nadlimansky gibi yerlerde de raslanması Kybele tapınımının Karadenizin kuzeyinde de yoğun olduğunu göstermektedir. Çakalca Karadoğan Höyüğünde ele geçen figürinler toplu olarak değerlendirildiğinde, Amisos'un Arkaik dönemden Helenistik döneme kadar kesintisiz olarak iskan edildiği söyleyebiliriz.

KAYNAKÇA

- Anılanmert, B. (1997). *Kil, Seramik, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, C. 2, İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi (YEM) Yayınları.
- Anonim, (2022). Coğrafi Yapı, Erişim: 04 Ağustos 2022, <http://www.bafra.gov.tr/cografyayapi>
- Anonim, (2022). İklim ve Bitki Örtüsü, Erişim: 04 Ağustos 2022, <https://www.carsamba.bel.tr/icerik/iklim-ve-bitki-ortusu>
- Anonim, (2022). Coğrafya, Erişim: 28 Haziran 2021, <https://samsun.ktb.gov.tr/TR-59617/cografya.html>
- Anonim, (2021). Oymaağaç-Nerik, Erişim: 20 Aralık 2021, <https://www.nerik.de/oezet/>
- Anonim, (2022), “Çarşamba Ovası”, Erişim: 24 Aralık 2022, <https://www.ova.gen.tr/carsamba-ovasi.html>
- Anonim, (2022). Amisos Antik Kenti ve Nekropol Alanı, Erişim: 24 Aralık 2022, <http://karadeniz.gov.tr/amisos-antik-kenti-ve-nekropol-alani/#:~:text=Amisos%2C%20Samsun%20kent%20merkezinin%20kuzeybat%C4%B1s%C4%B1ndaki,koloni%20kuran%20Miletoslular%20taraf%C4%B1ndan%20kurulmu%C5%9Ftur>
- Arrianus, (2005). *Karadeniz Seyahati*, Murat Arslan (çev.), İstanbul: Odin Yayıncılık.
- Atalay, İ. ve K. Mortan, (1997). *Türkiye Bölgesel Coğrafyası*, İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Atalay, İ. (1997). *Türkiye Coğrafyası*, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Atasoy, S. (1997a). *Amisos Karadeniz Kıyısında Antik Bir Kent*, Samsun, Koç.
- Atasoy, S. (2005b). *Karadeniz'in Tarih ve Arkeolojisi Üzerine*, İstanbul: Ege Yayınları.
- Atasoy, S. (2017c). “İstanbul Arkeoloji Müzelerindeki Amisos Pişmiş Toprak Heykelcikleri”. *Uluslararası Amisos Dergisi*. 2-10.
- Başaran, C. (1998). *Arkeolojiye Giriş*, Erzurum: Aşıyan.
- Bayburtluoğlu, C. (1977). *Erythrai II Pişmiş Toprak Eserler Terracottas in Erythrai*, Ankara: TTK Basımevi.
- Bean, G. E. (1997). *Eski Çağda Ege Bölgesi*, İnci Delemen (çev.), İstanbul: Arion.
- Bilgi, Ö. (1999a). “İkiztepe Kazılarının 1997 Dönemi Sonuçları”, XX. Ankara: KST-I, 485-506.
- Bilgi, Ö. (1990b) “İkiztepe Kazılarının 1988 Dönemi Sonuçları ve Çevre Araştırmaları”. *Höyük I*, XI. Ankara: KST-1, 211-220.
- Blinkenberg, C. (1931). *Lindos Fouilles de l'Acropole 1902-1914. I. Les Petit Objects*, Berlin.
- Boardman, J. (1978a). *Greek Sculpture-The Archaic Period*, London: Thames and Hudson,
- Boardman, J. (2001b). *Yunan Heykeli, Arkaik Dönem*, Yaşar Ersoy (çev.), İstanbul: Homer Kitabevi.
- Breitenstein, N. (1941). *Catalogue of Terracottas Cypriote, Greek, Etrusco-Italian and Roman* (Danish National Museum Department of Oriental and Classical Antiquities), E.Munksgaard, Copenhagen.
- Burney, C. A. (1956). “Northern Anatolia Before Classical Times”. *Anatolian Studies*, Vol. 6, 179-203.
- Charbonneaux J. (1936). “Les Terres Cuites Grecques”, Paris.

- Chesterman, J. (1974). *Classical Terracotta Figures*, London: Ward Lock Ltd.
- Christine, A. (1930a). "A Recently Acquired Terracotta Statuette". *The Metropolitan Museum of Art Bulletin*, Vol. 25, No. 11, Part 1 (Nov.), 242 -244.
- Christine, A. (1934b). "A Greek Terracotta Statuette Author(s)". *The Metropolitan Museum of Art Bulletin*, Vol. 29, No. 7, s. 126.
- Christine, A. (1935c). Three Archaic Greek Statuettes, *The Metropolitan Museum of Art Bulletin*, Vol. 30, No. 9 (Sep.), 178-179.
- Czichon, R. M. (2008). "Oymaağaç-Vezirköprü Yüzey Araştırması 2006". XXV. Ankara: AST-I, 187-196.
- Coşkun, S. (2016). *Kocaeli Arkeoloji ve Etnoğrafya Müzesi'nde Sergilenen Terrakotta Figürinler*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Çam, A. (2006). "Antik Çağda Pişmiş Toprak Oyuncaklar", *Seramik Federasyonu Dergisi*, S.18. 102-105.
- Çevik, N. (2019). *Isparta Müzesinde Bulunan Pişmiş Toprak Figürinler*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Dengate, J. A. (1978). "A Site Survey Along The South Shore of The Balck Sea". *The Proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology*, Ankara: TTK. Vol. I, 245-258.
- Denisova, V. I. (1981). *Koroplastika Bospora*. Po Materialam Tiritaki, Mirmekiya, Iluratai Selskoj Ucadbı. Leningrad, Nauka
- Dönmez, Ş. (2000a). *İTÇ II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi (İkiztepe Çanak- Çömleği İle Küçük Eserleri Işığında)*. Basılmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dönmez, Ş. (2004b). "Akalan Hakkında Yeni Gözlemler". *AnAr XVII/1*, İstanbul. 67-91.
- Emir, O. (2012). "Eskiçağda Doğu Karadeniz Bölgesinin Jeopolitik Önemi". *Uluslararası Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, S. 13, 9-26.
- Erman, D. O. (2012). "Türk Seramik Sanatının Gelişimi: Toprağın Ateşle Dansı". *ACTA TURCICA*, 4 (1): 2012, 18-33.
- Güçlü, H. (2006). *Tekirdağ Çevresi Pişmiş Toprak Figürinler*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Gürbüzer, E. D. (2019). "Pişmiş Toprak Figürinler ve Anıtsal Heykeller: Bağımsız mı Takipçi Mi?". *CEDRUS The Journal of MCRI Cedrus*. VII, 299-331.
- Gürbüzer, E. D. (2012). *Klaros Kazılarında Bulunmuş Olan Pişmiş Toprak Figürinler ve Kültür Açısından Değerlendirilmeleri*, Basılmamış Doktora Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Hekimoğlu, B. M. Altindeğer vd. (2007). *Samsun İlinin Fiziki Durumu ve Avantajları*, Samsun Valiliği Tarım İl Müdürlüğü Yayını, Haziran.
- Hekimoğlu, H. A. (2010). *İstanbul Arkeoloji Müzelerindeki Pitane Toprak Figürinler*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Higgins, R. A. (1963a). *Greek Terracotta Figures*, Trustees of the British Museum, London.
- Higgins, R. A. (1967b). *Greek Terracottas*, Methuen's Handbooks of Archaeology, Methuen&CO LTD. EC4. London.

- Higgins, R. A. (1969c). *Catalogue of the Terracottas in the Department of Greek and Roman Antiquities*, British Museum Vol. 1, Text., London.
- Higgins, R. A. (1970d). *Catalogue of the Terracottas in the Department of Greek and Roman Antiquities British Museum*, Vol. I: Text, London.
- Higgins, R. A. (1986). *Tanagra and the Figurines* (Princeton).
- Işın, G. (2007). *Patara Terrakotaları Hellenistik ve Erken Roma Dönemleri*, İstanbul: Patara V.1, (1. Baskı) Ege Yayınları.
- İlcan, E. (2018). *Samsun Arkeoloji ve Etnografya Müzesinden Bir Grup Pişmiş Toprak Kandil*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Erzurum.
- İzmirak, R. (1976). *Geography of Turkey*, Ankara: Directorate General of Press and Information.
- Kaplan, D. (2009). *Çanakkale Arkeoloji Müzesi Frank Calvert Koleksiyonu Terrakotta Figürinleri*, Basılmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kara, N. (2001). Das Ostionische Frauenbild in der Arcaische Zeit, Olba 4, 31-70.
- Kasapoğlu, H. (2015). *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, Basılmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Erzurum.
- Kaya, B. ve A. Temür (2021). “Amisos’tan Bir Grup Mezar Buluntusu: Unguentarium” *TÜBA-KED*, S. 23, 141-160
- Kazı Raporu (2009). *Samsun Müze Müdürlüğü’nün, Atakum İlçesi Kurupelit Mahallesi Hafif Raylı Sistem Hattı Kurtarma Kazısına ait 136 No’lu Sonuç Raporu*. Samsun.
- Keleş, V. (2003). *Sinop Gümüş Sikkeleri*. Basılmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Erzurum.
- Kıymet, K. (2004). *M.Ö. II. Binde Orta Karadeniz Bölgesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kızıltan, Z. (1992). “Samsun Bölgesi Yüzey Araştırmaları 1971-1977”. *Belleten*, C. 56, S.215, Ankara, 213-242.
- Kıbaroğlu, S. (1979). *İstanbul Arkeoloji Müzesi Kıbrıs Terrakotta Heykeltikileri Kataloğu*. Basılmamış Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul.
- Knoblauch, P. (1939). *Über Einige Attische Tonfiguren im Archäologischen Seminar der Universität, Berlin*.
- Kobylyna M.M. (1961). *Pantikapaion-Phanagoreia Pişmiş Toprak Heykelleri*, Moskova
- Kobylyna, M.M. (1970). *Terrakotovyte statuetki Severnogo Prichernomor’ia*, Moskova.
- Kolağasıoğlu, M. S. (2009). *Hitit Çağında Orta Karadeniz Bölgesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kökten, İ. K. (1941). “Samsun Vilayeti Tekeköy Civarında Prehistorik Araştırmalar”. *Ülkü* XVIII/98, 121-124
- Liepmann, U. (1975). *Griechische Terrakotten, Bronzen, Skulpturen*, Hannover: Bild Kataloge Des Kestner-Museums, Hannover XII.
- Macridy, T. (1907). “Une Citadelle Archaique du Pon”. *MVAG* 12, Berlin. 167-175
- Mendel, G. (1908). *Catalogue des Figurines Grecques de Terre Cuite*, Musees Imperiaux Ottomans, Constantinople.
- Mellink, M.J. (1983). “*Archaeology in Asia Minor*”, *AJA* 87, 427-442.

- Mollard-Besques S. (1963). *Les Terres Cuites Grecques*.
- Morpa, (2012). “Karadeniz Bölgesi Fiziki Haritası”, *Erişim: 11 Ocak 2022*, <http://f.eba.gov.tr/flippingbook/01yardimci-kitaplar/01yardimci-kitaplar-cografya-atlas-indd/files/assets/basic-html/page45.html>
- Morpa, (2012), Coğrafyası Atlası, (s. 44), Erişim: 01 Ocak 2023, <https://samsunturuzim.wordpress.com/samsunun-cografi-yapisi-ve-cografyasi/>
- Nicholson, F. (1965). *Greek, Etruscan And Roman Pottery And Small Terracottas*, London: Cory Adams & Mackay Ltd.
- Osten, H. H. V. (1929). *Explorations in Central Anatolia Season of 1926*, Chicago: OIP V.
- Özgüç, Tahsin, vd.,(1945). “1940 ve 1941 Yılında Türk Tarih Kurumu Adına Yapılan Samsun Bölgesi Kazıları Hakkında İlk Kısa Rapor”. *Belleten*, IX/35, Ankara. 361-400.
- Özhanlı, M. (2003). “Kilikya’da Arkaik Dönem Terracotta Üretimi”. *III. Uluslar Arası Pişmiş Toprak Sempozyumu*. Eskişehir Tepebaşı Belediyesi, Eskişehir. 182-189.
- Özsait, M. (1999). “1986-1993 Yılları Arasında Samsun-Lâdik Çevresi Yüzey Araştırmaları”. XII. TTK. Kong -I, Ankara. 35-40.
- Richter, G. (1984). *Yunan Sanatı*, İstanbul: Cem Yayınevi.
- Saltuk, S. (1993). *Arkeoloji Sözlüğü*, İstanbul: (5. Bs), İnkılap Kitapevi.
- Sinn, U. (1977). *Antike Terrakotten*, Kassel: *Volstandiger Katalog*.
- Solovyov, S. (2012). “Karadenizde Yunan Kolonileri”. İstanbul: Arkeo Atlas,1. Baskı, 380-385.
- Strabon, (2000). *Antik Anadolu Coğrafyası*, Adnan Pekman (çev.), İstanbul: (Geographika XII-XIII-XIV). Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Strommenger, E. ve H. Kabire (1980). Eine stand von 5000 Jahren-Maine-Am. Reihn.
- Summerer, L. (1999). *Hellenistische Terrakotten Aus Amisos*, Stuttgart: Ein Beitrag Zur Kunstgeschichte Des Pontosgebietes.
- Şirin, O. A. ve M. Kolağasıoğlu, (2016). *Çakalca-Karadoğan Höyüğü, Arkaik Dönemde Amisos ve Kybele Kültü*. Samsun: Erol Ofset Matbaacılık Yayıncılık Amb. San Tic. ve Ltd. Şti. 1. Baskı.
- Şirin, O. A. (2020). “Çakalca - Karadoğan Höyüğü Kurtarma Kazısı: Amisos'ta Miletos Kolonizasyonuna Dair Buluntular”. *Amisos*, 5/9. 513-551.
- Tahberer, S. (2006). *Adana Arkeoloji Müzesi'ndeki Hellenistik ve Roma Dönemleri, Terrakotta Figürinlerin Yapım Tekniklerinin Araştırılması ve Uygulanması*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Tavukçu, A. Y. (1999). *Troas Bölgesi Terrakotta Figürinleri*. Basılmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Temür, A. (2015). “Thoughts on a Grave Stele From the Classical Period in Samsun Museum”, *Belleten* C.LXXIX/S286, 817-825.
- Temür, A. (2018). “Karadeniz’de Grek Kolonizasyonu ve Sosyo-Ekonomik Yansımaları” *Anadolunun Eski Çağlarında İktisadi ve Zirai Hayat. Değişim Yayınları*, İstanbul, 661-672.
- Temür, A. ve O. A. Şirin (2018). “Amisos’tan Boğa Başı Formunda Bir Kandil ve Kandelabrum”. *The Journal of International Social Research*, C. 11(56). 233-242.
- Temür, A. ve D. Yiğitpaşa (2020). “Neoklaudiopolis Antik Kenti ve Territoryumu 2018

- Yüzey Araştırması ve Envanter Çalışmaları”. *History Studies*. 624-627.
- Temür, A. ve Ö. Özbilgin (2021). “Samsun Arkeoloji Müzesinden Bir Grup Cam Kase”. *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, (31), Trabzon. 297-324.
- Thompson, D. B. (1963). *Troy - The Terracotta Figurines of the Hellenistic Period - Supplementary Monograph 3*. New Jersey: Princeton University Press, Princeton.
- Tsakos K. ve Maria V. S. (2012). Samos The Archaeological Museums. *John S. Latsis Public Benefit Foundation*.
- Tsetskhladze, G. R. (2010). Hellen Kolonizasyonu Karadeniz. *Aktüel Arkeoloji Dergisi*. 18, 76-83.
- Uhlenbrock, J. P. (1990). *The Coroplast's Art, Greek terracottas of the Hellenistic world*, New York: The College at New Paltz, State University of New York and Aristide D. Caratzas.
- Yılmaz, C. (2007). *Bafra Ovası'nın Beşeri ve İktisadi Coğrafyası*. Samsun: Kızılırmak Ofset.
- Yılmaz, C. ve H. İ. Zeybek (2016). *Samsun Coğrafyası*, Samsun: Canik Belediyesi Kültür Yayınları.
- Walters, H. B. (1903). *Catalogue of the Terracottas in the Department of Greek and Roman Antiquities British Museum*. London: Trustees of the British Museum, XXII.

Ek 1. Kataloglar

Katalog No: 01, (Res. 01)

Müze Envanter No: 2009-92(A)

Adı: Tahtta Oturan Poloslu Kybele Figürini

Eserin Ölçüleri: Yük. 18.6 cm., Eni. 7.6 cm.

Kaide Gen. 8 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya : 2.5 YR 5/4 (Reddish Brown)

Benzerleri: Mendel, 1908: s. 132-133, Pl. 11,9, Nr. 1657-1659, 1661; Christine, 1935: s. 178, Fig. 34; Breitenstein, 1941: s. 13, Pl.12, Nr. 121-122; Higgins, 1970: 14, Kat. No. 73; Kobylina, 1970: Taf. 8, No.3; Chesterman, 1974: 35; Liepman, 1975, s. 42, T13; Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 5; Denisova, 1981: 125, T-2; Kaplan, 2009: Lev. 1, Kat. No. 4; Hekimoğlu, 2010: Kat.5-6-7; Tsakos ve Maria V., 2012: 184-185.

Tanım: Kahverengi hamurlu, başında polos, sağ göz silik, sol göz ve sol yüzün bir kısmı noksan, figür tahtta oturur konumda ve eller dizlerin üzerinde, omuzlar geniş, yüzde yer yer kireç ve tortu, göğüsler belirgin değil, eser çok parçadan tümlenmiş, kaide üzerindeki ayaklar belirgin.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına

Katalog No: 02, (Res. 02)

Müze Envanter No: 2009-93(A)

Adı: Tahtta Oturan Poloslu Kybele Figürini

Eserin Ölçüleri: Yük. 14.6 cm, En. 5.1 cm.

Kaide Genişliği. 7.2 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya : 10 YR 8/1 (White), 2.5 YR 5/4 (Reddish Brown)

Benzerleri: Mendel, 1908: s. 132-133, Pl. 11,9, Nr. 1657-1659, 1661; Christine, 1935: s. 178, Fig. 34; Breitenstein, 1941: s. 13, Pl. 12 Nr. 121-122; Higgins, 1970: 14, Kat. No. 73; Kobylina, 1970: Taf. 8, No.3; Chesterman, 1974: 35; Liepman, 1975, s. 42, T13; Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 5; Denisova, 1981: 125, T-2; Kaplan, 2009: Lev. 1, Kat. No. 4; Hekimoğlu, 2010: Kat.5-6-7; Tsakos ve Maria V., 2012: 184-185.

Tanım: Figürin üzerinde genelinde beyaz boya ve yer yerde kırmızı boya mevcut, başında polos, yüz belirgin sağ gözde silinme, göğüsler belirgin, eller diz üzerinde, elbise kıvrımları dizden aşağı sarkmakta, eser tahtta oturmakta, ayaklar kaide üzerinde, elbise altından belirgin, eser kalıp tekniğinde yapılmış.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına

Katalog No: 03, (Res. 03)

Müze Envanter No: 2009-106(A)

Adı: Tahtta Oturan Poloslu Kybele Figürini

Eserin Ölçüleri: Yük. 19.3 cm. Eni. 6.7 cm.

Kaide Uzunluğu. 8.3 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 5/4 (Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya : 2.5 YR 5/4 (Reddish Brown)

Benzerleri: Mendel, 1908: s. 132-133, Pl. 11,9, Nr. 1657-1659, 1661; Christine, 1935: s. 178, Fig. 34; Breitenstein, 1941: s. 13, Pl.12 Nr. 121-122; Higgins, 1970: 14, Kat. No. 73; Kobylina, 1970: Taf. 8, No.3; Chesterman, 1974: 35; Liepman, 1975, s. 42, T13; Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 5; Denisova, 1981: 125, T-2; Kaplan, 2009: Lev. 1, Kat. No. 4, Hekimoğlu, 2010: Kat.5-6-7; Tsakos ve Maria V. S. 2012: 184-185.

Tanım: Kiremit rengi hamurlu yer yer kırmızı boyalı, başında polos, sol göz kırık ve sağ gözde silinme mevcut, eser parçalı kırıklı, tahtın arka sol kısmı noksan, göğüsler belirgin, diz üzerinde, ayaklar kaide üzerinde belirgin, elbise altından görülmekte. Taht üzerine oturmakta, diz altından elbise kıvrımları inmekte, eser çok parçadan tülenmiş.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına

Katalog No: 04, (Res. 04)

Müze Envanter No: 2009-121(A)

Adı: Tahtta Oturan Poloslu Kybele Figürini

Eserin Ölçüleri: Yük. 16.5 cm. Eni. 5.7 cm.

Kaide Uzunluğu. 7.5 cm

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 5/4 (Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya : 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Mendel, 1908: s. 132-133, Pl. 11,9, Nr. 1657-1659, 1661; Christine, 1935: 178 Breitenstein, 1941: s. 13, Pl.12 Nr. 121-122; Higgins, 1970: 14, Kat. No. 73; Kobylina, 1970: Taf. 8, No.3; Chesterman, 1974: 35; Liepman, 1975, s. 42, T13; Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 5; Denisova, 1981: 125, T-2; Kaplan, 2009: Lev. 1, Kat. No. 4, Hekimoğlu, 2010: Kat.5-6-7; Tsakos ve Maria V., 2012: 184-185.

Tanım: Kahverengi hamurlu, eserin genelinde beyaz boya kaplama görülmekte, eser çok parçalı ve eksiktir, tahtın arka ve sol kısmında boynun arkasında noksanlık, sol el kırık, başında polos vardır, yüzde silinme, göğüsler belirgin, diz üzerinde, elbise ayaklara kadar inmekte, elbisede kıvrımlar belirgin, tahtta oturur konumda.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına

Katalog No: 05, (Res. 05)

Müze Envanter No: 2009-113(A)

Adı: Poloslu Kybele Figürin Başı

Ölçüleri: Yük. 4.3 cm. En. 2.2 cm.

YapımTekniği: Kalıp

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Düzeyde Fırınlanmış

Boya: 7.5 YR 7/6 (Reddish Yellow)

Benzerleri: Mendel, 1908: s. 132-133, Pl. 11,9, Nr. 1657-1659, 1661; Christine, 1935: s. 178, Fig. 34; Breitenstein, 1941: s. 13, Pl.12, Nr. 121-122; Higgins, 1970: 14, Kat. No. 73; Kobylina, 1970: Taf. 8, No.3; Chesterman, 1974: 35; Liepman, 1975, s. 42, T13; Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 5; Denisova, 1981: 125, T-2; Kaplan, 2009: Lev. 1, Kat. No. 4; Hekimoğlu, 2010: Kat.5-6-7; Tsakos ve Maria V., 2012: 184-185.

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, Poloslu, ağız ve burun belirgin, yüz dolgun ve yuvarlak, gözlerde tahribat, çeneden itibaren alt kısım ve başın arka kısmı noksanlık.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına

Katalog No: 06, (Res. 06)

Adı: Poloslu Kybele Figürin Başı

Eserin Ölçüleri: Yük. 5.4 cm. En. 2.2 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5 YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi düzeyde Fırınlama Yapılmış

Boya: 2.5 YR 5/4 (Reddish Brown)

Benzerleri: Mendel, 1908: s. 132-133, Pl. 11,9, Nr. 1657-1659, 1661; Christine, 1935: s. 178, Fig. 34; Breitenstein, 1941: s. 13, Pl.12, Nr. 121-122; Higgins, 1970: 14, Kat. No. 73; Kobylina, 1970: Taf. 8, No.3; Chesterman, 1974: 35; Liepman, 1975, s. 42, T13; Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 5; Denisova, 1981: 125, T-2; Kaplan, 2009: Lev. 1, Kat. No. 4; Hekimoğlu, 2010: Kat.5-6-7; Tsakos ve Maria V., 2012: 184-185.

Tanım: Açık Kahverengi hamurlu, silindirik poloslu, ağız ve burun belirgin, yüz dolgun ve yuvarlak, gözlerde tahribat, çenenin altından itibaren alt kısım ve başın arka kısmı noksanlık.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına

Katalog No: 07, (Res. 07)

Adı: Poloslu Kybele Figürin Başı

Eserin Ölçüleri: Yük. 7.1 cm. Eni. 2.3 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 10YR 6/3 (Pale Brown)

Fırınlama Durumu: İyi düzeyde fırınlama yapılmış

Boya: 2.5 YR 5/4 (Reddish Brown)

Benzerleri: Mendel, 1908: s. 132-133, Pl. 11,9, Nr. 1657-1659, 1661; Christine, 1935: s. 178, Fig. 34; Breitenstein, 1941: s. 13, Pl.12, Nr. 121-122; Higgins, 1970: 14, Kat. No. 73; Kobylina, 1970: Taf. 8, No.3; Chesterman, 1974: 35; Liepman, 1975, s. 42, T13; Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 5; Denisova, 1981: 125, T-2; Kaplan, 2009: Lev. 1, Kat. No. 4; Hekimoğlu, 2010: Kat.5-6-7; Tsakos ve Maria V., 2012: 184-185.

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, başta yanlardan basık sivrice poloslu, ağız ve burun belirgin, dolgun ve yuvarlak yüz, tahrip olmuş gözler, omuz hizasından itibaren alt kısımda noksanlık.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına

Katalog No: 08, (Res. 08)

Adı: Poloslu Kybele Figürin Başı

Eserin Ölçüleri: Yük. 5.1 cm. Gen. 3 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5 YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi düzeyde fırınlama yapılmış

Boya: 7.5 YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Mendel, 1908: s. 132-133, Pl. 11,9, Nr. 1657-1659, 1661; Christine, 1935: s. 178, Fig. 34; Breitenstein, 1941: s. 13, Pl.12, Nr. 121-122; Higgins, 1970: 14, Kat. No. 73; Kobylina, 1970: Taf. 8, No.3; Chesterman, 1974: 35; Liepman, 1975, s. 42, T13; Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 5; Denisova, 1981: 125, T-2; Kaplan, 2009: Lev. 1, Kat. No. 4; Hekimoğlu, 2010: Kat.5-6-7; Tsakos ve Maria V., 2012: 184-185.

Tanım: Açık Kahverengi hamurlu, silindirik poloslu, sol yanak dudak ve burun belirgin, yüz ve başın sağ kısmı noksan, yüz yuvarlak, gözlerde tahribat, çene ve boyundan itibaren alt kısmı noksan, polos ve örtünün baş ile omuzları örttüğü anlaşılmakta.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına

Katalog No: 09, (Res. 09)

Adı: Poloslu Kybele Figürin Başı

Eserin Ölçüleri: Yük. 5.3 cm. Gen. 3.0 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5 YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi düzeyde fırınlama yapılmış

Boya: 7.5 YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Mendel, 1908: s. 132-133, Pl. 11,9, Nr. 1657-1659, 1661; Christine, 1935: s. 178, Fig. 34; Breitenstein, 1941: s. 13, Pl.12, Nr. 121-122; Higgins, 1970:

14, Kat. No. 73; Kobylina, 1970: Taf. 8, No.3; Chesterman, 1974: 35; Liepman, 1975, s. 42, T13; Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 5; Denisova, 1981: 125, T-2; Kaplan, 2009: Lev. 1, Kat. No. 4; Hekimoğlu, 2010: Kat.5-6-7; Tsakos ve Maria V., 2012: 184-185.

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, poloslu, ağız ve burun belirgin, orantılı, yüz dolgun ve yuvarlak, gözlerde tahribat, boyundan itibaren alt kısım noksan, dudaklar dolgun ve yüzde hafif tebessüm.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına

Katalog No: 10, (Res. 10)

Adı: Poloslu Kybele Figürin Başı

Eserin Ölçüleri: Yük. 5 cm. Gen. 3,1 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 10YR 7/4 (Very Pale Brown)

Fırınlama Durumu: İyi düzeyde fırınlama yapılmış

Boya: 10YR 7/4 (Very Pale Brown)

Benzerleri: Mendel, 1908: s. 132-133, Pl. 11,9, Nr. 1657-1659, 1661; Christine, 1935: s. 178, Fig. 34; Breitenstein, 1941: s. 13, Pl.12, Nr. 121-122; Higgins, 1970: 14, Kat. No. 73; Kobylina, 1970: Taf. 8, No.3; Chesterman, 1974: 35; Liepman, 1975, s. 42, T13; Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 5; Denisova, 1981: 125, T-2; Kaplan, 2009: Lev. 1, Kat. No. 4; Hekimoğlu, 2010: Kat.5-6-7; Tsakos ve Maria V., 2012: 184-185.

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, başında sağ tarafı kırık, poloslu, ağız ve burun belirgin, orantılı, yüz dolgun ve yuvarlak, başın sağ tarafı ve boyundan itibaren gövdesi noksan.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına

Katalog No: 11, (Res. 11)

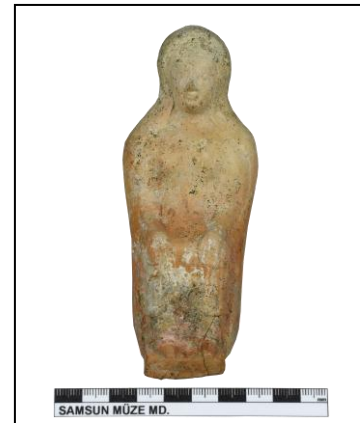
Müze Envanter No: 2009-95(A)

Adı : Oturan Kadın Figürini

Eserin Ölçüleri: Yük. 13.4 cm. Eni. 5.7 cm.

Kaide Uzunluğu. 6.9 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya : 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Christine, 1934, s. 126; Higgins, 1970: 15 Kat. No. 65; Sinn, Büsing 1977: Kat. No: 39; Kaplan, 2009: Lev. 2, Kat. No. 6; Coşkun, 2016: 15, Res. 9, Kat. No: 1.

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, başta yuvarlak bir başlık, yüzde silinmeler vardır, diz çevresi ve ayaklara doğru beyaz alçı kaplama mevcut, yüz dolun ve yuvarlak, dudaklar iri, göğüsler hafif belirgin, eller diz üzerinde, tahtta oturur konumda, eser bütün.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına

Katalog No: 12, (Res. 12)

Müze Envanter No: 2009-94(A)

Adı: Oturan Kadın Figürini

Eserin Ölçüleri: Yük. 11 cm. Eni. 4.6 cm.

Kaide Uzunluğu. 5.5 cm.

Eserin Yapım Tekniği : Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya : 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Christine, 1934, s. 126; Higgins, 1970: s. 15 Kat. No. 65; Sinn, Büsing 1977: Kat. No: 39; Kaplan, 2009: Lev. 2, Kat. No. 6; Coşkun, 2016: 15, Res. 9, Kat. No: 1.

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, başı ve omuzları örten örtü, yüzde silinmeler bulunmakta, diz çevresi ve ayaklara doğru beyaz alçı kaplama mevcut, göğüsler hafiften belirgin, eller diz üzerinde, tahtta oturur konumda, eser bütün.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına

Katalog No: 13, (Res. 13)

Müze Envanter No: 2009-123(A)

Adı: Oturan Kadın Figürin Parçası

Ölçüleri: Yükseklik. 4.1 cm. Eni. 2.5 cm.

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 5/4 (Brown)

Benzerleri: Christine, 1935: s. 179, Fig. 34; Higgins, 1970: 14, Kat. No. 73; Liepman, 1975, s. 42, T13; Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 5; Kaplan, 2009: Lev. 1, Kat. No. 4.

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, boyun itibariyle baş kısmı noksan, tahtında oturan eserin elleri dizler üzerinde, ayaklar kaide üzerinde ve elbise altından belirgin, tahtın yan kısımları detaylı verilmiş.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına

Katalog No: 14, (Res. 14)

Müze Envanter No: 2009-123(A)

Adı: Oturan Kadın Figürin Parçası

Ölçüleri: Yükseklik. 4.1 cm. Eni. 2.1 cm.

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 5/4 (Brown)

Benzerleri: Christine, 1935: s. 179, Fig. 34; Higgins, 1970: 14, Kat. No. 73; Sinn, Büsing 1977: Kat. No. 39; Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 5; Kaplan, 2009: Lev. 1, Kat. No. 4.

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, dikdörtgen kaide üzerinde koltuğunda oturur durumdaki eserin belden üst kısmı ile arka kısmı noksan, diz üzerinde elleri belirgin, yanlarda elbise dökümleri gözükmemekte, kaide üzerinde elbise altından ayakkabı giyimli ayakları belirgin.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına

Katalog No: 15, (Res. 15)

Müze Envanter No: 2009-123(A)

Adı: Oturan Kadın Figürin Parçası

Ölçüleri: Yükseklik. 5.2 cm. Eni. 3.3 cm.

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 5/4 (Brown)

Benzerleri: Christine, 1935: s. 179, Fig. 34; Higgins, 1970: 14, Kat. No. 73; Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No. 5; Kaplan, 2009: Lev. 1, Kat. No. 4, Coşkun, 2016, s. 15, Res. 9

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, koltuğunda oturur durumdaki eserin göğüs hizasından üst kısmı ile arka kısmı noksan, diz üzerinde elleri belirgin, yanlarda elbise kıvrımları gözükmemekte, kaide kısmı eksik.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına

Katalog No: 16, (Res. 16)

Adı: Oturan Kadın Figürin Parçası

Eserin Ölçüleri: Yü. 6.5 cm. Gen. 5.7 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi düzeyde Fırınlama Yapılmış

Boya: 2.5 YR 5/4 (Reddish Brown)

Benzerleri: Christine, 1934, s. 126; Bayburtluoğlu, 1977, Kat. No. 7; Kaplan, 2009, Kat. No. 6

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, dikdörtgen kaide üzerinde duran eserin yaklaşık diz kapağı hizasından itibaren üst kısmı noksan, kaide üzerinde elbise altında sivri uçlu ayakkabı giyinmiş ayakları belirgin, eser içi boş olarak kalıp tekniğinde üretim.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısına

Katalog No: 17, (Res. 17)

Müze Envanter No: 2009-114(A)

Adı: Kadın Figürin Başı

Ölçüleri: Yü. 7.7 cm. En. 7 cm.

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Rengi: 10YR 7/1 (Light Gray)

Fırınlama Durumu: İyi Düzeyde Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 7/8 (Reddish Yellow)

Benzerleri: Çevik, 2019: Lev. 25, 1/1

Tanım: Eser açık gri hamurlu, eserin ön tarafı boyun kısmından itibaren ve arka kısmı saçların bittiği omuz altından itibaren noksan, baş kısmı sol kulak hizasından noksan, yüz dolgun ve yuvarlak, gözler ve kaşlar silik, tahrip olmuş burun, alından başlamış yanak kısmından aşağı doğru devam etmekte ve başın arkasında da kabartma şeklinde dikey olarak omuz altına inmekte olan saçlar.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 18, (Res. 18)

Adı: Kadın Figürin Başı

Eserin Ölçüleri: Yük. 3.5 cm. Gen. 3,1 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5 YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi düzeyde fırınlama yapılmış

Boya: 7.5YR 7/8 (Reddish Yellow)

Benzerleri: Higgins, 1970: s. 15 Kat. No. 65; Sinn, Büsing 1977: Kat. No: 39; Kaplan, 2009: Lev. 2, Kat. No. 6; Coşkun, 2016: 15, Res. 9, Kat. No: 1.

Tanım: Açık Kahverengi hamurlu, başı katmanlı örtülü, yüz dolgun ve yuvarlak, etli dudaklar, gözlerde tahribat, çene ve boyundan itibaren alt kısmı noksan, yüzde arkaik gülümseme.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 19, (Res. 19)

Müze Envanter No: 2009-122(A)

Adı: Kadın Figürin Başı

Ölçüleri: Yük. 6 cm. En. 3.5 cm.

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Rengi: 7.5YR 5/6 (Strong Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 5/6 (Strong Brown)

Benzerleri: Higgins, 1970: s. 12, Kat. No. 59; Chesterman, 1975: s. 33, Fig. 18-20; Bayburtluoğlu, 1977: s. 73, Kat. No: 17; Kaplan, 2009: Lev. 7. Kat. No. 25

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, eserin boyun kısmından itibaren alt kısmı noksan, başın üst kısmında ortası delik basık bir başlık, gözlerde ve burunda tahribat, yüz dolgun ve yuvarlak, saçlar alın üzerinde ve başlık altından belirgin.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 20 (Res. 20)

Müze Envanter No: 2009-109(A)

Adı: Kadın Figürin Başı

Ölçüleri: Yük. 6.4 cm. En. 5.6 cm

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Rengi: 7.5YR 6/6 (Reddish Yellow)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/6 (Reddish Yellow)

Benzerleri: Higgins, 1970: s. 20, Kat. 108., Tsakos ve Maria V. S. 2012: 180.

Tanım: Açık kiremit rengi hamurlu, eserin boyundan itibaren alt kısmı noksan, başın arka kısmında da kulak hizasının alt kısmından itibaren kırık, eserin başında saçları kaplayan katmanlı örtü, alnın üzerinden kulak arkasına doğru başı çevreleyen bant, yüz hatları belirgin, sol kulakta yuvarlak bir küpe, yüzde arkaik dönem gülümsemesi, alın kısmındaki örtünün altından çıkan saçlar, kalkık kaşlar, genişçe burun, çekik gözler, ince dudaklar ve yuvarlak çene.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 21, (Res. 21)

Adı : Kuşlu Kore Figürini

Eserin Ölçüleri: Yük. 15 cm. Gen. 5 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 2.5 YR 5/4 (Reddish Brown)

Benzerleri: Higgins, 1970: Kat. No. 57-58-59; Kaplan, 2009, Lev. 7, Kat. No. 25, Tsakos ve Maria V. S. 2012: 183

Tanım: Eser, açık kahverengi hamurlu, boyun ve üst kısmı noksan, göğüs üzerine sarkan saçlar belirgin, sol kolu aşağı sarkık ve eli elbise tutmakta, sağ kolu dirsekten bükülerek eli göğüs hizasına gelmiş ve elinde kuş tutmakta, eser dikdörtgen biçiminde kaide üzerinde ayakta.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısı

Katalog No: 22, (Res. 22)

Müze Envanter No: 2009-123(A)

Adı: Kuşlu Kore Figürini

Ölçüleri: Yükseklik. 14.4 cm. Eni. 5.1 cm.

YapımTekniği: Kalıp

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 2.5 YR 5/4 (Reddish Brown)

Benzerleri: Higgins, 1970: s. 12, Kat. No. 58; Kaplan, 2009, Lev. 7, Kat. No. 25

Tsakos ve Maria V. S. 2012: 183

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, arkada beline kadar örgülü saçlar, boynun her iki yanında göğüslere doğru sarkan örgü saçlı, sağ eli dirsekten bükülü ve elinde göğsüne bastırılmış olarak bir kuş tutmakta, eserin ayak ve arka sırt kısımları noksan olmakla birlikte altı parçadan tümlenmiş, yüz, dudaklar ve burun aşınmış.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısı

Katalog No:23, (Res. 23)

Müze Envanter No: 2009-105(A)

Adı: Kouros Figürini

Ölçüleri: Yük. 25 cm., Gen. 9.1 cm.

YapımTekniği: Kalıp

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 2.5 YR 5/4 (Reddish Brown)

Benzerleri: British Museum, Keos

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, yedi parçadan tümlenmiş, yer yer yüzde ve kalça kısmından aşağıya inen kıyafette kırmızı boya, ön cephesinde çeneden itibaren ön alt kısmı, arka cephesinde ise kalçanın sol kısmından aşağısı noksan, elbise sol omuz üzerinde katman oluşturur halde, yüz kısmı belirgin ve ayrıntılı, gözler badem, yüzde tebessüm, alın üzerinde dalgalı ve ortadan ayrılmış saçlar, kalça üzerinde elbise kıvrımları.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 24, (Res. 24)

Müze Envanter No: 2009-120(A)

Adı: Kouros Figürini

Ölçüleri: Yük. 18.9 cm. Eni. 5.5 cm.

Kaide Genişliği. 5.7 cm.

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 5/4 (Brown)

Benzerleri: Higgins, 1970: s. 30, Kat. No. 151

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, iyi düzeyde fırınlanmış, eller vücuda bitişik dikey olarak bele kadar inmekte, kaidesi üzerinde, beş parçadan oluşmakta, sol göğüs çevresi ile sırtın sağ kısmında noksan, figürin üzerindeki kıyafetin ön ve arka kısımlarında pileler yer almakta ve kıvrımlar ayağa kadar inmekte, omuzun aşağısına dek saçlar yatay olarak belirgin, yüz iyi durumda, gözlerde hafif silinme mevcut.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 25 (Res. 25)

Müze Envanter No: 2009-108(A)

Adı: Kouros Figürini

Ölçüleri: Yük. 11.5 cm. Genişlik. 4.9 cm.

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 2.5 YR 5/4 (Reddish Brown)

Benzerleri: Liepman, 1975, s. 43, T14

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, belden aşağısı ve arka kısmı noksan, eller iki yanda vücuda yapışık dikey olarak bel hizasına kadar inmekte, yüzde silinmeler, dış cephesinde yer yer aşınmalar mevcut, alın üzerinde baş örtüsü katmanlı, yüzde tebessüm belirgin, burun ve dudaklar iyi durumda.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 26, (Res. 26)

Müze Envanter No: 2009-110(A)

Adı: Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

Ölçüleri: Yük. 3.3 cm. En. 2.9 cm.

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 7/8 (Reddish Yellow)

Benzerleri: Higgins, 1970: s. 30, Kat. No. 151; Liepman, 1975: 43

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, çene altından itibaren gövde kısmı ve başın arka kısmı noksan, kazıma olarak yapılmış saçlar, tahrip olmuş gözler, yüz yuvarlak, burun genişçe, dudaklar dolgun.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısı

Katalog No: 27, (Res. 27)

Adı : Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 2.5 cm. Gen. 2,4 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 10YR 7/4 (Very Pale Brown)

Fırınlama Durumu: İyi düzeyde Fırınlama Yapılmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri:

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, eserin boyun kısmından altı ve başın arka kısmı noksan, sağ göz ve kaş silik, burun orantısız ve irice, alın üzerinden başı çevreleyen bir bant, yüzdeki gülümseme, göz yapısı ve saç bandı incelendiğinde arkaik dönem.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısı

Katalog No: 28, (Res. 28)

Adı: Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 5 cm. Gen. 2,7 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Düzeyde Fırınlanmıştır

Boya: 7.5YR 6/6 (Reddish Yellow)

Benzerleri:

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, başında örtü bulunmakta, yüz dolgun ve yuvarlak, göz, kaş, dudak ve burunda tahribat, sağ kulak belirgin, alın ve kulak üzerinden başı çevreleyen bant, boyundan itibaren alt kısım noksan.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısı

Katalog No: 29, (Res. 29)

Adı: Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

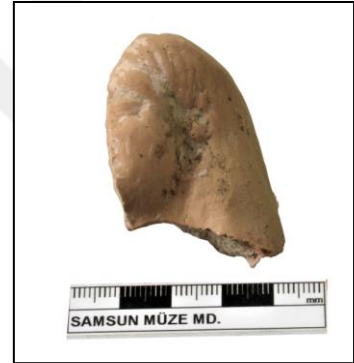
Eserin Ölçüleri: Yük. 4,5 cm. Gen. 3 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Düzeyde Fırınlanmıştır

Boya: 7.5YR 6/6 (Reddish Yellow)

Benzerleri:

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, başın bir kısmı, sol yanak, sol kulak ve sol gözden ibaret, belirgin olmayan burun ve dudaklar, alın üzerinden yanlara doğru saçlar mevcut, boyundan alt kısmı noksan.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısı

Katalog No: 30, (Res. 30)

Adı: Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 4,3 cm. Gen. 3.5 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5YR 5/4 (Brown)

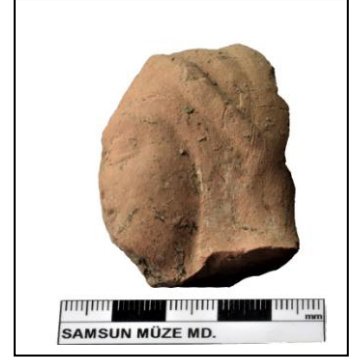
Fırınlama Durumu: İyi Düzeyde Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/6 (Reddish Yellow)

Benzerleri:

Tanım: Eser kahverengi hamurlu, başın yandan sol kısmı mevcut, sol yanak ve sol göz belirgin, katmanlı baş örtüsü, başı ve omuzları kaplamış, yüz dolgun ve yuvarlak, tahrip olmuş sol göz ve kaş, yüzde arkaik gülümseme fark edilmekte.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısı

Katalog No: 31, (Res. 31)

Adı: Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 6 cm. Gen. 5.1 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi düzeyde Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Higgins, 1970: 25, Kat. 136

Tanım: Eser açık kahverengi hamurlu, başın bir kısmı, sağ yanak, sağ kulak ve sağ gözden belirgin, diğer figürinlerden farklı olarak göze, göz bebeği yuvası, alın üzerinden ve kulak arkasından başı çevreleyen bant, alın üzerinde saçlar belirgin.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısı

Katalog No: 32, (Res. 32)

Adı: Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 5 cm. Gen. 4.5 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 10YR 7/4 (Very Pale Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Düzeyde Fırınlama Yapılmış

Boya: 10YR 7/4 (Very Pale Brown)

Benzerleri: Higgins, 1970: 20, Kat. 108

Tanım: Eser açık kahverengi hamurlu, sağ kulak ile alın üzerinden ve kulak arkasından başı çevreleyen saç bandı belirgin.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısı

Katalog No: 33, (Res. 33)

Adı: Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

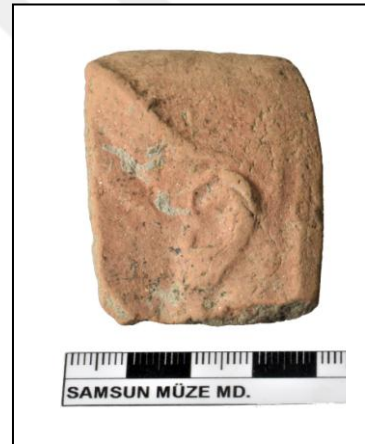
Eserin Ölçüleri: Yük. 4.2 cm. Gen. 3.6 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5YR 6/8 (Reddish Yellow)

Fırınlama Durumu: İyi Düzeyde Fırınlanmıştır

Boya: 7.5YR 6/8 (Reddish Yellow)

Benzerleri:

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, sol kulak ile alın üzerinden ve kulak arkasından başı çevreleyen bandın bir kısmı belirgin, başın büyük kısmı ve gövde noksan.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısı

Katalog No: 34, (Res. 34)

Adı: Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 2.5 cm. Gen. 2 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi düzeyde Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Higgins, 1970: 12, Kat. 59

Tanım: Eser, açık kahverengi hamurlu, yüzün sağ tarafı, dudaklar ve çeneden ibaret, dudaklar dolgun, üst dudak alttakine göre iri, yanak pürüzsüz elmacık kemikleri belirgin, yüzde arkaik gülümseme.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısı

Katalog No: 35, (Res. 35)

Adı : Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 5.5 cm. Gen. 5 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Düzeyde Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Christine, 1935, s. 179, Fig. 3; Chesterman, 1975: 33, Fig. 18-20; Bournias, 2015, Fig. 3; Gürbüz, 2019: 306, Fig. 7

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, başın arka kısmından oluşmakta, saçlar yatay ve iri bukleli, arkaik dönem saç tarzı.

Tarihleme : MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısı

Katalog No: 36, (Res. 36)

Adı: Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 5 cm. Gen. 4,5 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu : İyi Düzeyde Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Christine, 1935, s. 179, Fig. 3; Chesterman, 1975: 33, Fig. 18-20; Bournias, 2015, Fig. 3; Gürbüzer, 2019: 306, Fig. 7

Tanım: Eser, açık kahverengi hamurlu, başın arka kısmından oluşmakta, saçlar yatay olarak belirgin, arkaik dönem saç tarzı.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısı

Katalog No: 37, (Res. 37)

Adı: Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 4.5 cm. Gen. 3.5 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu : İyi Düzeyde Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Christine, 1935, s. 179, Fig. 3; Chesterman, 1975: 33, Fig. 18-20; Bournias, 2015, Fig. 3; Gürbüzer, 2019: 306, Fig. 7

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, başın arka kısmından oluşmakta, saçlar yatay olarak belirgin. arkaik dönem saç tarzı.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısı

Katalog No: 38, (Res. 38)

Adı : Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 3.9 cm. Gen. 4.3 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu : İyi Düzeyde Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Higgins, 1970: 10, Kat. 49

Tanım: Eser, açık kahverengi hamurlu, başın sol arka yan kısmından oluşmakta, saçlar dikey ve yatay olarak şekillendirilmiş, arkaik dönem saç tarzı.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısı

Katalog No: 39, (Res. 39)

Adı: Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 4 cm. Gen. 4.5 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu : İyi Düzeyde Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri:

Tanım: Figürin parçası, açık kahverengi hamurlu, sağ omuz üzerinde saçlar, saçlar dikey bukleli olarak şekillendirilmiş, fırınlama başarılı, arkaik dönem saç tarzı.

Tarihleme : MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısı

Katalog No: 40, (Res. 40)

Adı: Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 6 cm. Gen. 4 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5YR 5/4 (Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Düzeyde Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 5/4 (Brown).

Benzerleri: Higgins, 1970: 13, Chesterman, 1975: 33, Fig. 18-20; Gürbüz, 2019: 306, Fig. 7

Tanım: Eser, kahverengi hamurlu, başın arka kısmından oluşmakta, saçlar yatay olarak belirgin, saçların altından elbise çizgileri gözükmekte, arkaik dönem saç tarzı.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısı

Katalog No: 41, (Res. 41)

Adı: Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 6 cm. Gen. 4,1 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 10 YR 6/4 (Light Yellowish Brown)

Fırınlama Durumu: İyi düzeyde Fırınlama Yapılmış

Boya: 10 YR 6/4 (Light Yellowish Brown)

Benzerleri: Higgins, 1970: 13, Kat. No. 57; Bayburtluoğlu, 1977: 73, Kat. No: 17

Tanım: Eser, açık kahverengi hamurlu, başın arka kısmından oluşmakta, başın üst kısmında basık bir başlık, boyundan aşağısı noksan, saçlar dikey ve yatay olarak boncuksu.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısı

Katalog No: 42, (Res. 42)

Adı: Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 4.8 cm. Genişlik 6.5 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5YR 5/4 (Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Düzeyde Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 5/4 (Brown)

Benzerleri: Higgins, 1970: 12, Kat. No. 59

Tanım: Eser, kahverengi hamurlu, başın sol tarafı, sol yanak, sol göz ve sol kulağın bir kısmı mevcut, burun başarılı ve orantılı, badem göz.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ikinci yarısı

Katalog No: 43, (Res. 43)

Adı: Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 5.3 cm. Gen. 4 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5YR 5/4 (Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlama Yapılmış

Boya: 7.5YR 5/4 (Brown)

Benzerleri: Higgins, 1970: 12, Kat. No. 59

Tanım: Eser, kahverengi hamurlu, sağ göz ve yanağın bir kısmı mevcut, pürüzsüz yüzeyli, iyi derecede pişirilmiştir. Göze göz bebeği yapılmış, göz yapısı incelendiğinde arkaik dönem.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 44, (Res. 44)

Adı: Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 3.6 cm. Genişlik. 3.2 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi düzeyde Fırınlama Yapılmış

Boya: 2.5 YR 5/4 (Reddish Brown)

Benzerleri: Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No: 40; Kaplan, 2009: Lev. 13, Kat: 46

Tanım: Eser, açık kahverengi hamurlu, yuvarlak olmayan yüz yapısı, tebessüm eden yüz, genişçe burun, etli dudaklar, elmacık kemikleri belirgin, alın ve üst kısmı ile boyundan aşağısı noksan, yüzdeki ifade ve sol gözü incelendiğinde arkaik dönem.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 45, (Res. 45)

Adı: Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 3.5 cm. Gen. 2.1 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi düzeyde fırınlama yapılmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Bayburtluoğlu, 1977: Kat. No: 40; Kaplan, 2009: Lev. 13, Kat: 46

Tanım: Eser, açık kahverengi hamurlu, dudaklar ve burundan ibaret, diğer kısımlar noksan. Dudaklar orantılı, burun dikenleri belirgin.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 46, (Res. 46)

Adı: Cinsiyeti Tanımlanamayan Baş ve Baş Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 3,2 cm. Gen. 3.2 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Çamur Renk Karışım: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: Orta düzeyde Fırınlanmış

Boya: 2.5 YR 5/4 (Reddish Brown)

Benzerleri:

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, yüz, göz, burun ve çene belirgin, başın üst ve arka kısmı ile boyun ve altı noksan, yüz yapısı arkaik dönem.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 47, (Res. 47)

Adı: Kaide Parçası

Ölçüleri: Yük. 6.5 cm. En. 5 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Higgins, 1970, s.12 (Kat.No. 59); Chesterman, 1974, (Fig. 18-20) s.33

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, dikdörtgen kaide üzerinde ayakta duran eserin yaklaşık dizkapağı üzerinden itibaren üst kısmı noksan, kaide üzerinde elbise altında çıplak ayakları gözükmemekte, eser içi boş olarak kalıpta üretilmiş.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 48, (Res. 48)

Adı: Kaide Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 4 cm. Gen. 3 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Bayburtluoğlu, 1977, Kat. No. 20-21; Kaplan, 2009, Kat. No. 6

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, dikdörtgen kaide üzerinde ayakta duran eserin dizden itibaren üst kısmı noksan, kaide üzerinde elbise altında giyimli ayaklar belirgin, eser içi boş olarak kalıpta üretilmiş.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 49, (Res. 49)

Adı: Kaide Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 3.1 cm. Gen. 3 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Bayburtluoğlu, 1977, Kat. No: 20-21; Kaplan, 2009, Kat. No. 6

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, içi boş olarak kalıpta üretilmiş, dikdörtgen kaide üzerinde ayakta duran eserin diz ortasından itibaren üst kısmı noksan, kaide üzerinde elbise altında ayakları belirgin, eserin içi boş.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 50, (Res. 50)

Adı: Kaide Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 2 cm. Gen. 3.8 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri:

Tanım: Eser, açık kahverengi hamurlu kaideden oluşmakta, kaidenin alt kısmında pişirme esnasında eserin zarar görmemesi için açılan delik mevcut, kalıp tekniğinde üretim, içi boş.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 51, (Res. 51)

Adı: Kaide Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 4.8 cm. Gen. 4.5 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri:

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, dikdörtgen kaide üzerinde ayakta duran eserin diz kısmından itibaren üst kısmı noksan, kaide ortasında bulunan delik belirgin, figürin, içi boş olarak kalıpta üretilmiş, kaidenin bir kısmı noksan.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 52, (Res. 52)

Adı: Kaide Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 2.5 cm. Gen. 4.5 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri:

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, eser yuvarlak kaideden ibaret, kalıpta yapılmış. Pürüzsüz yüzeye sahip, kaide altında hava deliği bulunmamakta.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 53, (Res. 53)

Adı: Kaide Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 2.2 cm. Gen. 3.8 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri:

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, eser tam yuvarlak olmayan kaideden ibaret, kalıpta yapılmış. Pürüzsüz yüzeye sahip, kaide altında eserin pişme esnasında zarar görmemesi için yuvarlak hava deliği mevcut.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 54, (Res. 54)

Adı: Kaide Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 3 cm. Gen. 4.5 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Bayburtluoğlu, 1977, Kat. No: 20-21; Kaplan, 2009, Kat. No. 6

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, yuvarlak kaide üzerinde ayakta duran eserin ayak bileğinden itibaren üst kısmı noksan, kaide üzerinde elbise altında ayakları belirgin, eser içi boş olarak kalıpta üretilmiş, ayak kısımlarında aşınmalar mevcut.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 55, (Res. 55)

Adı: Kaide Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 3.5 cm. Gen. 4.2 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

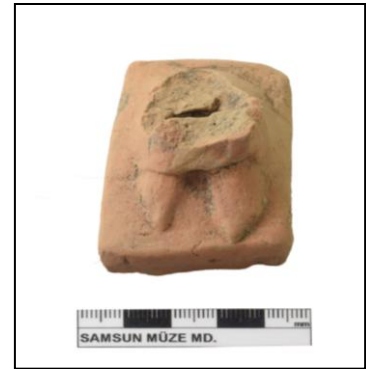
Fırınlama Durumu: İyi Düzeyde Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Bayburtluoğlu, 1977, Kat. No. 20-21; Kaplan, 2009, Kat. No. 6

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, dikdörtgen kaide üzerinde ayakta duran eserin ayak bileği üzerinden itibaren üst kısmı noksan, kaide üzerinde elbise altından sivri uçlu ayakkabı giyinmiş ayakları belirgin, ayak parmak detayı verilmemiş, eser içi boş olarak kalıpta üretilmiş.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 56, (Res. 56)

Adı: Kaide Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 5.1 cm. Gen. 6 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Düzeyde Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Bayburtluoğlu, 1977, Kat. No, 20-21; Kaplan, 2009, Kat. No. 6

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, dikdörtgen kaide üzerinde ayakta duran eserin ayak bileğinden itibaren üst kısmı noksan, kaide üzerinde elbise altında sivri uçlu ayakkabı giyinmiş ayakları belirgin, eser içi boş olarak kalıpta üretilmiş.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 57, (Res. 57)

Adı: Kaide Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 7.5 cm. Gen. 3.5 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Bayburtluoğlu, 1977, Kat. No, 20-21; Kaplan, 2009, Kat. No. 6

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, dikdörtgen kaide üzerinde ayakta duran eserin belden itibaren üst kısmı ve ayak bileği üzerinden ön kısım noksan, kaide üzerinde elbise altında giyimli ayakları belirgin, eser içi boş olarak kalıpta üretim.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 58, (Res. 58)

Adı: Tanımlanamayan Figürin Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 4.5 cm. Gen. 2.5 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri:

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, esere ayrıca kaide yapılmayıp kaide kısmı vücut ile bütün, boyundan itibaren baş kısmı noksan, eser içi boş olarak kalıpta üretilmiş, alt kısımda fırınlama deliği mevcut.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 59, (Res. 59)

Adı: Tanımlanamayan Figürin Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 5 cm. Gen. 3 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri:

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, bel kısmından üstü örten elbisi belirgin, eser vücudun bel ile ayak arasından ibaret, diğer yerleri noksan.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 60, (Res. 60)

Adı: Tanımlanamayan Figürin Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 6.2 cm. Gen. 3.5 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri:

Tanım: Eser, açık kahverengi hamurlu, gövde kısmından ibaret, elbise kıvrımları belirgin, ayakta duran figürinin kaidesi ve belden üstü noksan, içi boş olarak üretilmiş.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 61, (Res. 61)

Adı: Tanımlanamayan Figürin Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 6.5 cm. Gen. 4 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri:

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, kırmızımsı ve sarımsı boyalı figürin parçasından ibaret, yan kısımda elbise kıvrımları belirgin.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 62, (Res. 62)

Adı: Tanımlanamayan Figürin Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 8 cm. Gen. 3.8 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: British Museum

Tanım: Eser, kahverengi hamurlu, ayakta duran, figürinin sol kısmından ibaret, elbise yan tarafında katmanlı kıvrımlar belirgin, fırınlama iyi düzeyde yapılmış.

Tarihleme: MÖ 6. yüzyılın ortaları

Katalog No: 63, (Res. 63)

Adı: Bağımsız Vücut Parçası

Eserin Ölçüleri: Uzunluk 6.5 cm. Gen. 3 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Kaplan, 2009: Kat. No. 182,183; Chesterman, 1974: 64

Tanım: Eser, açık kahverengi hamurlu, ileriye doğru uzatılmış sol koldan ibaret, fırınlama iyi yapılmış, parmak detayları verilmemiş. Elin bir şey tuttuğu anlaşılmakta.

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın son çeyreği

Katalog No: 64, (Res. 64)

Adı : Bağımsız Vücut Parçası

Eserin Ölçüleri: Uzunluk 3,5 cm. Gen. 2,2 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Kaplan, 2009: Kat. No. 182,183; Chesterman, 1974: 64,67

Tanım: Eser, açık kahverengi hamurlu, ileriye doğru uzatılmış sağ kol parçasından ibaret, fırınlama iyi yapılmış. kolun dirsekten itibaren ön kısmı noksan.

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın son çeyreği

Katalog No: 65, (Res. 65)

Adı: Bağımsız Vücut Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 3.2 cm. Genişlik 5 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Kaplan, 2009: Kat. No.184

Tanım: Eser, açık kahverengi hamurlu, oturur haldeki sağ dizden ibaret, fırınlama iyi yapılmış, dizin ayak kısmı da noksan.

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın son çeyreği

Katalog No: 66, (Res. 66)

Adı: Bağımsız Vücut Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 1,5 cm. Genişlik 3 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Düzeyde Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri:

Tanım: Eser, açık kahverengi hamurlu, sağ ayaktan ibaret, fırınlama iyi yapılmış, ayakta parmak detayları verilmemiş, pürüzsüz yüzeyle.

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın son çeyreği

Katalog No: 67, (Res. 67)

Adı: Binicili At Parçası

Eserin Ölçüleri: Yük. 2.5 cm. Gen. 7 cm.

Eserin Yapım Tekniği: Kalıp Tekniği

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Benzerleri: Kaplan, 2009, Kat.No. 176

Tanım: Açık kahverengi hamurlu, eser, at gövdesi ile at üzerinde biniciden ibaret, binicinin belden üstü mevcut değil, binicinin atın üzerinde iki yana açılmış dizler belirgin, fırınlama iyi yapılmış, atın, ayakları, boyundan üst kısmı ve kalça kısımları noksan.

Tarihleme: MÖ 5. yüzyılın ortaları

Katalog No: 68, (Res. 68)

Adı: Savaşçı Başı

Ölçüleri: Yük. 4.7 cm. En. 3.6 cm.

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Fırınlama Durumu: İyi Derecede Fırınlanmış

Boya: 7.5YR 7/2 (Pinkish Gray)

Benzerleri:

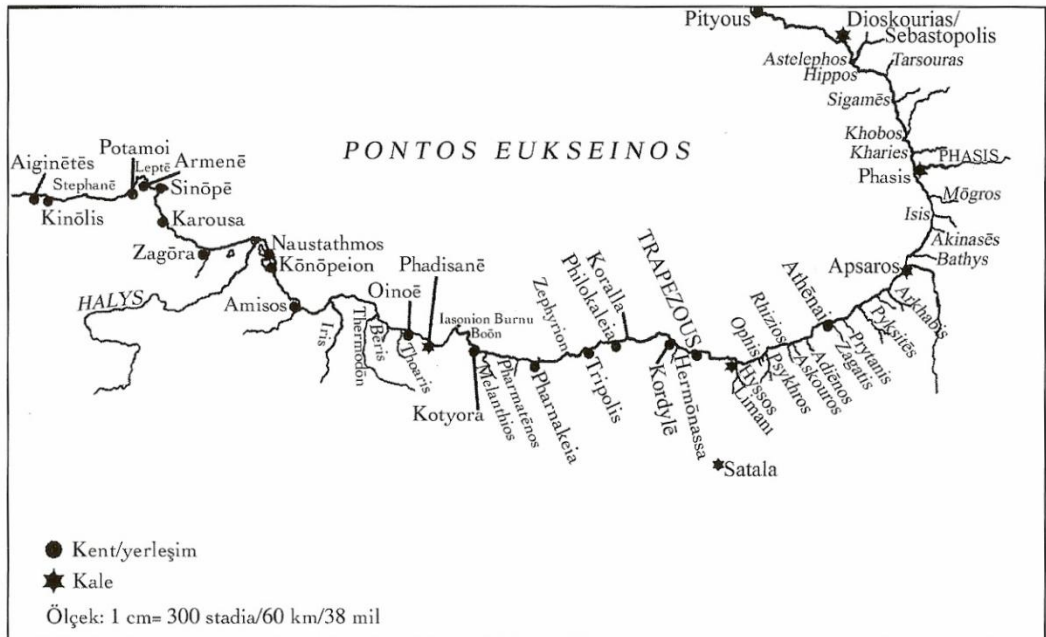
Tanım: Figürin, açık kahverengi hamurlu, gözler hariç bütün baş örtülü, göz yuvaları ve kaşları belirgin, omuz ve boyundan altı noksan.

Tarihleme: MÖ 1. yüzyıl

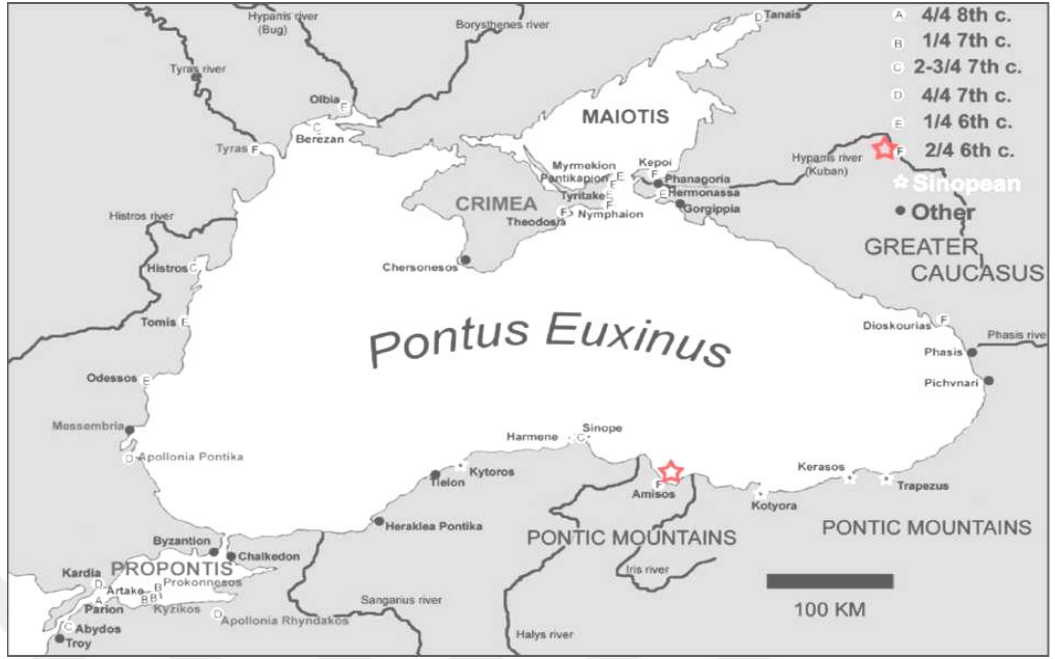
Ek 2. Haritalar

Harita 1:Orta Karadeniz Bölümü Fiziki Haritası

Harita 2: Antik Dönemde Orta ve Doğu Karadeniz Bölümü

Harita 3: Karadeniz'deki Miletos Koloni Dağılımı

Ek 3. Resimler

Resim: 01-a

Resim: 01-b

Resim: 01-c

Resim: 01-d

Resim: 02-a

Resim: 02-b

Resim: 02-c

Resim: 02-d

Resim: 03-a

Resim: 03-b

Resim: 03-c

Resim: 03-d

Resim: 04-a

Resim: 04-b

Resim: 04-c

Resim: 04-d

2009/113(A)

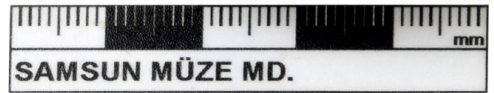
Resim: 05

Resim: 06

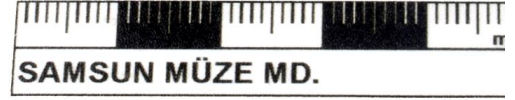
Resim: 07

Resim: 08

Resim: 09

Resim: 10

Resim: 11-a

Resim: 11-b

Resim: 11-c

Resim: 11-d

Resim: 12-a

Resim: 12-b

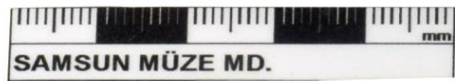
Resim: 12-c

Resim: 12-d

Resim: 13

Resim: 14

Resim: 15

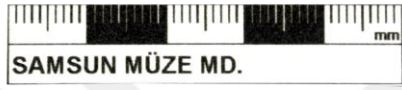
Resim: 16

Resim: 17

Resim: 18

Resim: 19

Resim: 20-a

Resim: 20-b

Resim: 20-c

Resim: 21-a

Resim: 21-b

Resim: 22-a

Resim: 22-b

Resim: 23-a

Resim: 23-b

Resim: 24-a

Resim: 24-b

Resim: 25

Resim: 25-b

Resim: 26

Resim: 27

Resim: 28

Resim: 29

Resim: 30

Resim: 31

Resim: 32

Resim: 33

Resim: 34

Resim: 35

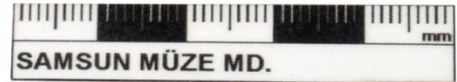
Resim: 36

Resim: 37

Resim: 38

Resim: 39

Resim: 40

Resim: 41

Resim: 42

Resim: 43

Resim: 44

Resim: 45

Resim: 46

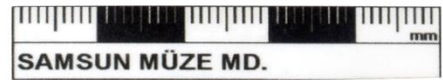
Resim: 47

Resim: 48

Resim: 49

Resim: 50

Resim: 51

Resim: 52

Resim: 53

Resim: 54

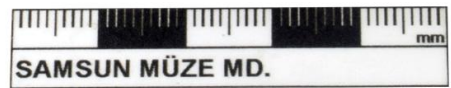
Resim: 55

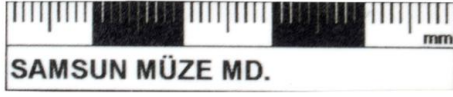
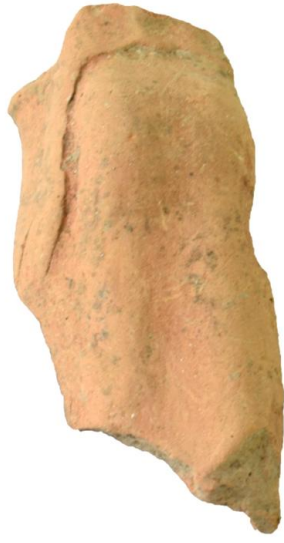
Resim: 56

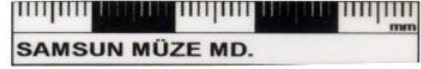
Resim: 57

Resim: 58

Resim: 59

Resim: 60

Resim: 61

Resim: 62

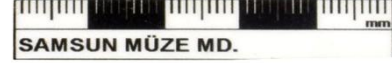
Resim: 63

Resim: 64

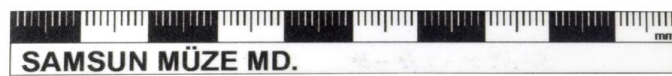
Resim: 65

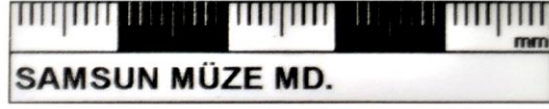
Resim: 66

Resim: 67-a

Resim: 67-b

Resim: 68

Çakalca Karadoğan Höyüğünde III No'lu Açmadan Çıkan Terrakotta Figürin

Resim: 69

Çakalca Karadoğan Höyüğü ve Çalışma Yapılan Alan

Resim: 70

Koridor ve Taş Döşemeli Yol ile Diğer Kalıntılar
Resim: 71

Çakalca Karadoğan Höyüğü Kurtarma Kazısı III No'lu Açmadan Görünüm
Resim: 72

Erythrai'den Kybele Figürini

Resim: 73

Çanakkale Arkeoloji Müzesi
Frank Calvert Koleksiyonundan
Kybele Figürini

Resim: 74

British Museum'dan
Kybele Figürini

Resim: 75

Çanakkale Arkeoloji Müzesi Frank
Calvert Koleksiyonundan Oturan Kadın
Figürini

Resim: 76

Kocaeli Arkeoloji ve Etnoğrafya
Müzesi'nden Oturan Kadın Figürini

Resim: 77

British Museum'dan
Terrakotta Figürin

Resim: 78

British Museum'dan
Kuşlu Kore

Resim: 79

Miletos'tan Kore, Figür Elinde Keklik Tutar
(Berlin 1791, yükseklik 1.43m)

Resim: 80

British Museum'dan Tahtta Oturan Kadın
(Kybele Heykelciği)

Resim: 81

Metropolitan Museum'dan
Tahtta Oturan Kadın

Resim: 82

Çanakkale Arkeoloji Müzesinden,
At ve Binici

Resim: 83

British Museum'dan
Terrakotta Figürin

Resim: 84

Keos'tan Giyimli Kouros Figürini
(Bournias 2015, Fig.3)

Resim: 85

British Museum'dan
Terrakota Figürin Başı

Resim: 86

Erythrai'den Terrakotta
Figürin Başı

Resim: 87

Kestner Museums'dan
Terrakotta Figürin

Resim: 88

ÖZ GEÇMİŞ

Selahattin KANCA, İlkokulu, Samsun'un Canik İlçesinde bulunan Güneştepe İlkokulunda, Ortaokulu yine aynı ilçede yer alan Gökçepınar Ortaokulunda, Lise öğrenimini Samsun'da bulunan Karşıyaka Anadolu Lisesinde tamamladı. 05.06.2007 tarihinde Pamukkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümünden mezun oldu. 2020 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalında Yüksek Lisans öğrenimine başladı.

İletişim Bilgileri:

ORCID ID : 0000-0001-7742-6884

Yayınlar:

1- Selahattin KANCA ve Akın TEMÜR (2022) Amisos'ta Bulunan Bir Grup (Çakalca Karadoğan Höyüğü) Terrakotta Figürin . 10. Uluslararası İstanbul Bilimsel Kongresi